ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 9.11.2010
COM(2010) 660 окончателен

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И ДО СЪВЕТА

Стратегия за разширяване и основни предизвикателства през периода 2010—2011 г.

{SEC(2010) 1326}
{SEC(2010) 1327}
{SEC(2010) 1328}
{SEC(2010) 1329}
{SEC(2010) 1330}
{SEC(2010) 1331}
{SEC(2010) 1332}
{SEC(2010) 1334}
{SEC(2010) 1335}

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И ДО СЪВЕТА

Стратегия за разширяване и основни предизвикателства през периода 2010—2011 г.

1. ВЪВЕДЕНИЕ

От приемането на последните доклади за напредък от страна на Комисията насам процесът на разширяване на ЕС получи нов тласък въпреки многобройните други предизвикателства, пред които е изправен Съюзът. С влизането в сила на Договора от Лисабон се гарантира, че ЕС може да продължи програмата си на разширяване, като едновременно с това се запази устремът на европейската интеграция.

Преговорите с Хърватия навлязоха в заключителната си фаза, показвайки на всички страни, обхванати от процеса на разширяване, че присъединяването може да се превърне в реалност, ако бъдат изпълнени необходимите изисквания. Сърбия подаде кандидатура за членство. Комисията оповести днес становищата си относно кандидатурите на Черна гора и Албания. Исландия започна преговорите за присъединяване през юли. В преговорите с Турция бяха отворени нови глави, а страната започна цялостно преразглеждане на своята конституция, с което се доближи до европейските стандарти. Либерализирането на визовия режим за гражданите на Западните Балкани отбеляза напредък. Постигнати бяха значителни успехи за отстраняване на дългогодишните различия между Словения и Хърватия, а в момента се подготвя диалог между Сърбия и Косово[1]. Помиряването на народите след приключването на конфликтите напредна и самите държави започнаха да поемат по-голяма отговорност за регионалното сътрудничество.

Продължават обаче да са налице множество предизвикателства. В някои страни, обхванати от процеса на разширяване, устремът за реформи загуби скорост. Всички тези държави трябва да съсредоточат усилията си върху доброто управление, да доукрепят правовата държава, да ускорят икономическите реформи и да подобрят капацитета си за приемане и прилагане на достиженията на правото на ЕС. В повечето държави подкрепата за свободата на словото буди безпокойство. Все още не са решени няколко сложни проблема, сред които са управлението на Босна и Херцеговина и въпросът с наименованието на бившата югославска република Македония. Продължават да са налице нерешени двустранни въпроси, а различията относно статута на Косово възпрепятстват регионалното сътрудничество. Преговорите за намиране на цялостно решение на кипърския въпрос напреднаха, но все още не са приключили.

Поетият от ЕС ангажимент към разширяването отразява убедеността на държавите-членки, че този процес е от интерес както за Съюза, така и за страните, които желаят да се присъединят към него. Това недвусмислено послание трябва да бъде представено и обяснено по ясен начин на обществеността, за да може разширяването да стане по-разбираемо и да има по-голяма подкрепа за него. Процесът на разширяване на ЕС

[1] Съгласно Резолюция 1244/99 на Съвета за сигурност на ООН.

допринася за стабилността на Европа и за сигурността и благоденствието на нейните граждани. Той представлява уникален стимул за извършването на политически и икономически реформи в страните, обхванати от процеса на разширяване. Стартирането на обсъждания по трудни преговорни глави в ранните фази на процеса на разширяване е от интерес както за ЕС, така и за страните, обхванати от процеса разширяване. Целта на процеса е страните, обхванати от процеса на разширяване, да достигнат европейските стандарти във всички области, съдържащи се в договорите за ЕС, и следователно да помогнат на ЕС да постигне собствените си цели. Към днешна дата тези цели включват преодоляване на икономическата криза и установяване на икономическо управление, възстановяване на растежа и осигуряване на работни места чрез програмата за реформи 2020, повишаване на безопасността в ЕС и придаване на по-голяма тежест на Съюза на световната сцена. Работната програма на Комисията за 2011 г. съдържа редица инициативи, при които са взети предвид тези цели.

Разширяването трябва да продължи да бъде надежден процес за всички участници в него. Страните, които желаят да се присъединят към ЕС, и техните граждани се нуждаят от ясна перспектива за присъединяване, след като бъдат изпълнени условията, и трябва да виждат осезаеми резултати през целия процес. Държавите-членки и обществеността в ЕС трябва да бъдат убедени, че присъединяването на нови държави е добре подготвено чрез поставянето на строги изисквания. За успешното разширяване на Съюза е необходимо всички участници в процеса да поемат твърд политически ангажимент. Подновеният консенсус за разширяването, договорен на заседанието на Европейския съвет през декември 2006 г., продължава да бъде рамката за постигането на тези цели. Тази политика се основава на следните принципи: консолидиране на ангажиментите, справедливи и строги изисквания и добра комуникация с обществеността в комбинация с капацитета на ЕС да интегрира нови членове.

Процесът на разширяване предвижда механизми и стимули, които насърчават обхванатите от този процес страни да работят съвместно с ЕС за осъществяване на общите цели и чиято крайна точка е членството. Заради засиленото икономическо управление в ЕС икономическият диалог със страните, участващи в разширяването, също ще бъде активизиран, което ще ни даде възможност заедно да работим за преодоляването на кризата и създаването на работни места. По-тясната интеграция с държави, които имат редица сравнителни предимства, ще бъде от полза за общата конкурентоспособност на ЕС. Това е една от трайните ползи от петото разширяване, при което държавите-членки на ЕС нараснаха от 15 на 27 и което се състоя между 2004 г. и 2007 г. Търговията между „старите“ и „новите“ държави-членки нарасна три пъти — от 150 млрд. EUR на 450 млрд. EUR — за периода 1998—2008 г. Процесът на разширяване осигурява финансовите средства, които ЕС може да използва, за да участва заедно с международните финансови институции в запазването на икономическата стабилност във време на криза, когато това е необходимо. Малките и средните предприятия, които създават две от всеки три работни места в частния сектор в ЕС и са основен стимул за иновации, имат на свое разположение по-голям вътрешен пазар и представляват важен сектор, към който е насочена предприсъединителната помощ.

По-тясната интеграция в резултат на процеса на разширяване помага на ЕС да постигне целите си в редица области, които са от основно значение за икономическото възстановяване и устойчивия растеж, като енергетиката, транспорта, опазването на околната среда и усилията за справяне с изменението на климата. Страните от

Западните Балкани са изцяло заобиколени от държави-членки. Турция граничи с Европейския съюз по суша и море. Изграждането на трансевропейски транспортни коридори, разнообразяването на източниците на енергия, ограничаването на последиците от изменението на климата и адаптирането към това изменение, както и намаляването на трансграничното замърсяване на въздуха и водата са част от целите на ЕС, за чието постигане е необходим безусловният ангажимент на страните, обхванати от процеса на разширяване.

Страните, обхванати от процеса на разширяване, също имат полза от напредъка в тези области — за тях перспективата за присъединяване е стимул да отделят приоритетно внимание на споделените с ЕС цели. Безвъзмездните средства по Инструмента за предприсъединителна помощ (ИПП) и заемите от Европейската инвестиционна банка и други международни финансови институции, за чието оптимизиране ИПП допринася, осигуряват практически средства за подпомагане. Страната кандидатка, която най-скоро започна преговори за присъединяване — Исландия — е световен лидер в производството на енергия от различни възобновяеми източници и може да допринесе много за усилията на ЕС за иновации в тази и в други високотехнологични области.

Превръщането на Европа в по-безопасно място е сред приоритети на ЕС, както се посочва в Програмата от Стокхолм. От страните, обхванати от процеса на разширяване, се иска да приемат достиженията на правото на Съюза и да докажат, че могат да ги прилагат изцяло. Поради тази причина Комисията удвои усилията си, целящи да подкрепят страните, обхванати от процеса на разширяване, в предотвратяването на организираната престъпност и корупцията и борбата с тях и в укрепването на способността им за правоприлагане. Прокурори, съдии и други експерти по правоприлагане, управление на границите и миграция от ЕС помагат понастоящем на колегите си в страните, обхванати от процеса на разширяване, да споделят опита си и да следят напредъка. За изпълнението на показателите, определящо темпото, с което една страна кандидатка напредва в преговорите за присъединяване към ЕС, е необходимо да бъдат постигнати убедителни резултати в независимото и ефективното правораздаване.

Опитът с либерализирането на визовия режим за гражданите на Западните Балкани показва колко много може да бъде постигнато, когато се съчетаят строги изисквания и конкретни ползи, свързани с напредъка към членство в ЕС. Той подчертава също така колко важно е съответните правителства да полагат непрекъснати усилия, за да се гарантира спазването на ограниченията и условията, свързани с по-свободното движение на хора.

С влизането в сила на Договора от Лисабон ЕС се сдоби със средства, чрез които ще има по-голяма тежест на световната сцена. Ролята на ЕС при приемането на резолюцията на Общото събрание на ООН относно Косово е пример за този потенциал. В свят, в който нововъзникващите икономически сили участват все по-активно, разширяването придава на ЕС по-голяма тежест и го прави по-силен на международните форуми. Петото разширяване даде нов тласък на отношенията на ЕС с разположените на изток и на юг съседни държави и го подтикна да проучи възможностите за изготвяне на инициативи в района на Балтийско и Черно море. Процесът на присъединяване с държавите на Западните Балкани и Турция засилва интереса на ЕС в района на Средиземно и Черно море и по поречието на река Дунав и

увеличава влиянието му в тези части. Ако ролята на Турция в нейния регион бъде доразвита като допълнение към процеса на присъединяване и при координиране с ЕС, това може да придаде и на двете страни по-голяма тежест в световен мащаб, включително в Близкия изток и Южен Кавказ. Чрез съвместни действия ЕС и Турция могат да направят енергийните доставки по-сигурни, да намерят решение на регионалните конфликти и да предотвратят разцепленията на етническа или религиозна основа. Исландия и ЕС могат заедно да играят важна роля в решаването на енергийните въпроси и въпросите, свързани с околната среда, морето и сигурността в Арктика. Със сигурност пълният потенциал на подобни взаимодействия може да бъде разгърнат единствено като бъде поет взаимен ангажимент към надеждна стратегия за разширяване.

Тежестта на ЕС на световната сцена зависи до голяма степен и от това дали неговият регулаторен модел е привлекателен. Жизнеността на вътрешния пазар и приемането на нормите и стандартите на ЕС от други държави по света са важен стимул за търговията, инвестициите и растежа. Целта на представения от Комисията Законодателен акт за единния пазар е да се отстранят множеството трудности, които все още са налице, и да се създаде нов потенциал за растеж. Чрез разширяването страните, обхванати от този процес, постепенно приемат достиженията на правото на ЕС, като по този начин се разраства регионът, в който се прилага единен набор от стандарти. Това трябва да стимулира нови инвестиции, иновации и социално сближаване, както и да направи регулаторния модел на ЕС по-привлекателен в съседните държави и в по-широк международен план.

Залогът при процеса на разширяване е много голям както за ЕС, така и за държавите, които желаят да се присъединят към него. Същевременно обществените нагласи относно значението на този процес са повлияни от всекидневните проблеми, чието решаване често се оказва по-спешно. Тазгодишният пакет от доклади и съпътстващите ги заключения и препоръки показват, че процесът на разширяване е част от решението на много от тревогите на гражданите ни независимо дали тези тревоги са свързани с предотвратяването на организираната престъпност и корупцията и борбата с тях или със създаването на растеж и работни места. Необходимо е институциите на ЕС и неговите държави-членки да работят заедно, за да може процесът на разширяване да стане по-разбираем и да има по-голяма подкрепа за него, а и за да се обясни как той може да ни помогне да постигнем общите си цели. Чрез успешното приключване на по-нататъшните разширявания ЕС ще може да се справи по-добре с множеството други предизвикателства, пред които е изправен.

2. ОСНОВНИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

2.1. Преодоляване на икономическата криза

Икономическата криза засегна всички страни, обхванати от процеса на разширяване. Отражението от нея обаче е различно в зависимост от икономическата структура на всяка държава. Албания, Косово и бившата югославска република Македония бяха най-слабо засегнати, тъй като са най-малко зависими от износа и техният пазар се справи добре. Хърватия, Сърбия и Турция, които са интегрирани в по-голяма степен в световния пазар, бяха тежко засегнати. Черна гора бе тежко засегната заради своята зависимост от външно финансиране и няколко сектора. Ефектът от кризата в Босна и

Херцеговина бе усилен от процикличните фискални политики, при които субсидиите и социалните плащания имат голям дял в бюджета.

През 2010 г. се наблюдават скромни признаци на икономическо възстановяване на Западните Балкани. Вътрешното търсене все още е слабо, което представлява отражение на строгите условия за отпускане на кредити и наличието на трайна безработица. В Турция, която в началото на десетилетието извърши фискална консолидация и преструктурира банковия си сектор, възстановяването напредва добре и е съпроводено със силен растеж. Исландия все още страда от последиците от световната финансова криза и колапса на банковата си система.

Публичните финанси продължават да бъдат подложени на натиск в редица държави. Въпреки относително ниския публичен дълг фискалната експанзия в периода на икономически подем направи страните, обхванати от процеса на разширяване, с изключение на Турция, по-уязвими и по-изложени на световната финансова криза. Повечето държави от Западните Балкани не разполагат с достатъчно възможности за действие във фискално отношение, нито с необходимия капацитет за използване на публичните разходи за фискални стимули като мярка срещу кризата. В тези държави бяха въведени мерки за ограничаване на бюджета, предвиждащи и повторно балансиране на бюджета. Това обаче не бе достатъчно, за да се предотврати нарастването на фискалния дефицит. Исландия, Сърбия, Косово и Босна и Херцеговина използваха подкрепа от МВФ.

ЕС и международните финансови институции помогнаха за смекчаване на последиците от кризата. Помощта по ИПП бе преразпределена между програмите, за да бъдат подкрепени инвестициите в инфраструктурата и конкурентоспособността. На някои страни бе предоставена бюджетна подкрепа и макрофинансова помощ. Инвестиционната рамка за Западните Балкани (ИРЗБ) играе важна роля в мобилизирането на средства за големи инфраструктурни проекти (*вж. раздел 3 по-долу*).

За постигането на устойчиви равнища на растеж и действителна конвергенция ще са необходими допълнителни структурни реформи и предпазливи фискални политики. Местните източници на растеж трябва да бъдат използвани по-ефективно, за да се подобрят производственият капацитет, създаването на работни места и конкурентоспособността. Сега са необходими по-големи местни и чуждестранни инвестиции в нови проекти, и по-специално в ориентирани към износа дейности. Това ще допринесе за увеличаване на производството и производителността, което от своя страна ще доведе до по-голяма трудова заетост и по-устойчив търговски баланс. По този начин ще се помогне и за решаването на неотложните социални проблеми на региона.

За увеличаването на чуждестранните и местните инвестиции е необходимо правителствата да подобрят бизнес средата. Това означава да се повишат ефективността на публичната администрация и независимостта на съдебната власт, да се премахнат неформалните пречки пред търговията и да се укрепи правовата държава. За привличането на инвестиции е важно да се създаде функционален регионален пазар в рамките на Централноевропейското споразумение за свободна търговия (ЦЕФТА) и да продължи привеждането на законодателството в съответствие с достиженията на

правото на ЕС. Предвиденото либерализиране на търговията със селскостопански продукти и услуги в региона и отварянето на пазарите за обществени поръчки ще увеличат допълнително потенциала за растеж на региона.

Постигането на стабилни и устойчиви публични финанси е от основно значение за страните, обхванати от процеса на разширяване. То е основен елемент и в подготовката за членство в ЕС. Неотдавнашният опит показа, че европейските икономики са взаимозависими и големите дисбаланси могат да нарушат стабилността дори на малките икономики.

Комисията ще продължи да използва пълноценно предприсъединителните инструменти и да упражнява икономически надзор, за да следи икономическите и фискалните резултати на страните, обхванати от процеса на разширяване. ЕС води редовен диалог със страните кандидатки и ги запознава със системата за координиране и надзор на икономическата политика в ЕС. Подобна практика бе въведена и със страните потенциални кандидатки. Икономическият диалог, който Комисията и страните, обхванати от процеса на разширяване, водят по споразуменията за асоцииране, също се използва за осъществяването на надзор на икономическата политика.

Понастоящем се предприемат стъпки за подобряване на икономическото управление в ЕС. След като това подобрено координиране на макроикономическата, бюджетната и структурната реформа бъде изцяло дефинирано и формализирано, Комисията ще разгледа как някои от неговите разпоредби могат да се приложат и по отношение на страните, обхванати от процеса на разширяване.

В допълнение към осъществяваните от ЕС диалог и надзор Съюзът активно подкрепя усилията на страните, обхванати от процеса на разширяване, за постигане на икономическо възстановяване, макроикономическа стабилност и фискална консолидация. Значителна част от помощта по ИПП е предназначена за подобряване на управлението на публичните финанси, за увеличаване на качеството на статистиката и за укрепване на надзора на банковия сектор.

Процесът на разширяване допринася за постигането на целите на стратегията „Европа 2020“, като разширява региона, в който се прилага регулаторната рамка на ЕС, и създава нови възможности за търговия. Комисията приветства намерението на много от страните, обхванати от процеса на разширяване, да отразят стратегията „Европа 2020“ в националните си приоритети за реформи. Комисията ще приобщава страните, обхванати от процеса на разширяване, към предприеманите на равнище ЕС инициативи за изпълнение на целите за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, като едновременно с това бъдат постигнати високи равнища на трудова заетост, производителност и социално сближаване. В сферата на образованието Комисията ще проучи възможностите за включването на всички страни, обхванати от процеса на разширяване, в рамката „Образование и обучение 2020“ и за участието им в дейности за партньорско обучение[2].

[2] Хърватия, Турция и Исландия вече участват в рамката „Образование и обучение 2020“.

Страните, обхванати от процеса на разширяване, започнаха да предприемат инициативи в регионални сдружения, в които могат заедно да оценят напредъка и да определят конкретни цели за региона. Пример за такава инициатива е „Small Business Act за Европа“, който представлява набор от мерки за подобряване на бизнес средата за малките и средните предприятия. Комисията ще предложи на Съвета за регионално сътрудничество да изготви платформи за диалог и партньорски проверки и в други области в съответствие с приоритетите на стратегията „Европа 2020“. Приоритетите на тази стратегия ще бъдат взети под внимание от Комисията и при програмирането на помощта по ИПП.

2.2. Социално приобщаване

Икономическата криза се отрази отрицателно на социалното подпомагане в страните, обхванати от процеса на разширяване. Особено тежко бяха засегнати уязвимите групи от населението, сред които малцинствата, хората в неравностойно положение и хората с увреждания. Високата безработица, най-вече сред младите хора, слабото участие на работната ръка и бедността са широко разпространени в целия регион. Ромите са особено уязвимо малцинство — те живеят в бедност и са подложени на дискриминация и сегрегация при достъпа до образование, трудова заетост, жилищно настаняване и социални услуги, включително здравеопазване. Значителна част от ромите все още нямат гражданска регистрация или документи за самоличност. Много от тях продължават да живеят в лагери като вътрешно разселени лица вследствие на водените неотдавна войни.

Комисията е поела ангажимента да помага на страните, обхванати от процеса на разширяване, да подобрят условията за уязвимите групи от населението, включително социалното и икономическото приобщаване на ромите. Комисията предоставя значителна подкрепа за уязвимите групи по ИПП посредством образование и укрепване на социалните услуги и услугите в сферата на заетостта, като целта е хората в неравностойно положение да се интегрират на пазара на труда. Тя финансира също така модернизирането на инфраструктурата в ромските селища. Тази подкрепа ще бъде увеличена, за да се подобрят условията на живот в най-засегнатите страни, като се помогне на тези страни да разработят всеобхватен подход за решаване на проблемите, свързани със социалното приобщаване. В случая с Хърватия вече е сключен Съвместен меморандум за приобщаване, съдържащ рамката за изготвянето на политика в тази област. Страните, обхванати от процеса на разширяване, предприеха някои мерки за преодоляване на посочените по-горе предизвикателства, но е необходимо да се направи повече. Комисията ги насърчава да работят за намаляване на бедността и социалното изключване в съответствие с приоритетите на стратегията „Европа 2020“ и да оползотворяват по-добре възможностите, предоставени съгласно инициативата „Десетилетие на ромското включване“. Страните, обхванати от процеса на разширяване, трябва да обмислят възможността за определяне на ясни и амбициозни цели във връзка със заетостта, образованието и намаляването на бедността на общностите в неравностойно положение, и по-специално на ромите.

2.3. Укрепване на правовата държава и публичната администрация

Укрепването на правовата държава, по-специално на съдебната власт и борбата с организираната престъпност и корупцията, е основно предизвикателство за повечето страни, обхванати от процеса на разширяване. Постигането на осезаеми резултати,

които да доведат до трайни подобрения в прилагането на принципа на правовата държава, са важен елемент, за да се премине към следващите етапи на процеса на присъединяване към ЕС.

В договорения през 2006 г. подновен консенсус за разширяването се призовава въпросите, свързани с правовата държава, да се разглеждат на ранен етап от процеса на присъединяване. Комисията отдава голям приоритет на решаването на тези въпроси и използването на всички налични инструменти. Използването на показатели в преговорите за присъединяване е важен катализатор за провеждането на реформи и отправя ясно послание, че въпросите, свързани с правовата държава, трябва да бъдат сериозно разгледани преди присъединяването. Либерализирането на визовия режим показа колко ефективен е подходът, при който се поставят изисквания за конкретни реформи, тъй като по този начин страните могат да съсредоточат усилията си по-добре. Партньорските оценки и други мисии се увеличиха, в резултат на което съдии, прокурори и други експерти по правоприлагане, управление на границите и миграция от държавите-членки установиха пряк контакт със свои колеги. По-активното съдебно и полицейско сътрудничество както в региона, така и с държавите-членки на ЕС, Европол, Евроюст и Frontex, предоставя средства за борба с трансграничната престъпност в периода преди присъединяването.

Предвид този опит Комисията ще ускори допълнително своята работа и ще активизира диалога относно правовата държава със страните кандидатки и потенциални кандидатки. Страните трябва да се стремят да постигат конкретни и трайни резултати и да предприемат убедителни и надеждни действия в борбата с организираната престъпност и корупцията и реформата на съдебната власт. Установяването на стабилна правна рамка и прилагането ѝ са от основно значение. Използването на партньорски мисии и показатели ще бъде разширено. Становищата на Комисията относно кандидатурите за членство на Черна гора и Албания съдържат приоритетите в сферата на правовата държава.

Комисията следи отблизо напредъка, по-специално чрез съвместните органи по споразуменията за стабилизиране и асоциране или временните споразумения и мисиите за оценка. Резултатите от този диалог са отразени в докладите за напредъка. Правовата държава представлява основна цел на помощта по ИПП. TAIEX организира годишно над 100 обучения, свързани с правовата държава, за страните, обхванати от процеса на разширяване.

Неотдавна бяха предприети положителни стъпки в сферата на съдебното сътрудничество в няколко страни от Западните Балкани. Сключени бяха нови двустранни споразумения за полицейско сътрудничество, по-конкретно между Сърбия и Албания, за взаимна правна помощ и за взаимно изпълнение на присъди по наказателноправни въпроси. Хърватия и Сърбия предприеха по-нататъшни действия, като подписаха споразумение, даващо им право да екстрадират граждани на другата държава към тази държава с цел наказателно преследване или изпълнение на присъди за лишаване от свобода по дела за организирана престъпност и корупция. Комисията приканва останалите страни в региона да последват този пример. Съдебното сътрудничество ще се подобри още повече, като се разшири възможността за екстрадиране на граждани за всички тежки престъпления, включително военни

престъпления. Съветът за регионално сътрудничество се стреми да засили сътрудничеството между полицията, прокуратурата и съдебната власт.

Създаването на професионална държавна служба, в която няма политически влияния, е от основно значение за правовата държава и подобряването на управлението. Реформата на публичната администрация е приоритет в страните, обхванати от процеса на разширяване, повечето от които са на различни етапи в процеса на изграждане на държавни институции. За провеждането на трайни реформи е необходимо тези реформи да бъдат включени в съществуващите държавни структури и да се вземат предвид конкретният социален контекст и контекст на управление. Комисията ще продължи да подкрепя реформите в публичното управление в страните, обхванати от процеса на разширяване, в тясно сътрудничество със SIGMA[3].

2.4. Свобода на словото и медиите

Свободата на словото и медиите, която е неразделна част от всяка демократична система, продължава да буди безпокойство в повечето страни, обхванати от процеса на разширяване. Правната рамка в Турция все още не гарантира в достатъчна степен зачитането на свободата на словото. Заплахите и физическите атаки срещу журналисти в няколко страни от Западните Балкани продължиха. В няколко страни клеветата продължава да бъде престъпление или пък за нея се налагат непропорционално високи глоби. Политическото вмешателство в независимостта на медиите, включително обществените радио- и телевизионни оператори, е проблем в няколко страни. Редакционната независимост е застрашена от неправомерен политически и икономически натиск. Необходимо е засегнатите страни да подходят спешно към решаването на тези въпроси.

Комисията ще следи отблизо напредъка в тази област. Вниманието ще бъде съсредоточено основно върху области като правната рамка и до колко тя отговаря на европейските стандарти, по-специално по отношение на клеветата, отговорността на властите надлежно да наказват всички атаки срещу журналисти, създаването на структури за саморегулиране и приноса им за повишаване на професионализма, ролята на обществените радио- и телевизионни оператори в плуралистичните демокрации, трансграничните мрежи за подобряване на докладването в региона, с което ще се допринесе за по-добро взаимно разбирателство. Комисията ще организира през пролетта на 2011 г. конференция, посветена на свободата на словото и медиите в страните, обхванати от процеса на разширяване, която ще даде възможност да бъде отчетен напредъкът в тези области. След конференцията ще бъде предоставена подкрепа по ИПП, където това е целесъобразно.

---

[3] Краткосрочната помощ в областта на хоризонталните въпроси в управлението и реформата на публичната администрация се предоставя посредством SIGMA (подкрепа за усъвършенстване на управлението и ръководството) — програма на ОИСР, подкрепяна от Комисията в контекста на разширяването.

2.5. *Помиряване, регионално сътрудничество и двустранни въпроси на Западните Балкани*

През последното десетилетие Западните Балкани постигнаха значителен напредък в създаването на стабилност и изграждането на регионално сътрудничество. И все пак продължава да има редица неуредени въпроси, които са резултат от водените в региона конфликти и които засягат вътрешното функциониране на държавите и отношенията между тях. ЕС работи със заинтересованите страни в региона за преодоляване на това наследство от миналото.

Напредъкът в помиряването е основен елемент за постигането на стабилност в Косово, където бе поставено началото на нов етап вследствие на консултативното становище на Международния съд. След като бе приета резолюцията на Общото събрание на ООН, ЕС е готов да улесни диалога между Прищина и Белград, за да се насърчи сътрудничеството, да се постигне напредък по пътя към ЕС и да се подобри животът на хората. Напредъкът в помиряването е от основно значение и в Босна и Херцеговина, не на последно място с оглед на функционирането на държавата. Безусловното спазване на Охридското споразумение в бивша югославска република Македония, зачитането и закрилата на етническите малцинства в региона, връщането на бежанците и сътрудничеството с Международния наказателен трибунал за бивша Югославия (МНТБЮ), както и надлежното провеждане на националните съдебни процеси за военни престъпления, са важни за процеса на помиряване.

За постигането на трайно помиряване е необходимо да се положат усилия на всички равнища — правителство, съдебна власт и гражданско общество. Това помиряване е свързано и с премахването на бедността и социалното изключване. Наскоро бяха отбелязани редица положителни действия. Сръбският парламент прие декларация, с която осъжда престъплението в Сребреница и се позовава на решението на Международния съд по случая. Неправителствени организации стартираха инициатива за създаването на регионална комисия за търсенето и казването на истината. Инициативата, наречена RECOM, се подкрепя от хърватския и сръбския президент, от парламента на Черна гора и от религиозните общности. Оказването на по-широка регионална подкрепа ще допринесе за помиряването. На срещата на върха за инициативата Igman, която се състоя през май 2010 г. в Сараево, присъстваха президентите на Сърбия, Босна и Херцеговина, Хърватия и Черна гора. В инициативата участват над 140 неправителствени организации, които насърчават и улесняват местното и регионалното сътрудничество. Тези разнообразни по своя характер усилия трябва да бъдат подкрепени от съдебно преследване на военните престъпления посредством пълно сътрудничество с МНТБЮ и правилно и незабавно обработване на делата за военни престъпления в националните съдилища. Пълното сътрудничество с МНТБЮ продължава да бъде от основно значение, особено за Сърбия и Хърватия.

Предприети бяха положителни стъпки по въпроса за връщането на бежанците, който бе поставен в рамките на Процеса от Сараево. На проведената през март в Белград министерска конференция бе подновен диалогът между засегнатите правителства. Комисията е готова да разгледа възможността за допълнителен финансов принос от ЕС за този процес и да подкрепи провеждането на донорска конференция веднага щом страните се споразумеят за конкретни действия за решаване на оставащите проблеми. Все още 14 631 души (към август 2010 г.) се водят за изчезнали в резултат на

въоръжените конфликти в региона, а решаването на оставащите случаи протича много бавно. Необходимо е засегнатите страни да положат по-големи усилия за уреждане на нерешените случаи в разумен срок.

Регионалното сътрудничество допринася за помиряването, добрите съседски отношения и създаването на среда, благоприятстваща уреждането на нерешените двустранни въпроси. То е също така от съществено значение за икономическото развитие на Западните Балкани и за уреждането на общи проблеми като организираната престъпност, управлението на границите, изменението на климата и замърсяването на околната среда. Регионалното сътрудничество е основен елемент за постигането на напредък по програмата за интегриране в ЕС в сфери като сигурността на гражданите, енергетиката и транспорта.

Регионът предприе стъпки за укрепване на регионалните структури. Съветът за регионално сътрудничество (СРС) играе основна роля за насочването и мониторинга на регионалното сътрудничество. СРС прие амбициозна стратегия и работна програма за периода 2011—2013 г., която сега трябва да бъде изпълнена, като акцентът се поставя върху дейностите, ориентирани към постигането на резултати, за които той може реално да допринесе. Централноевропейското споразумение за свободна търговия (ЦЕФТА) е от основно значение за довършване на изграждането на регионална зона за свободна търговия. Енергийната общност работи за създаването на регионален пазар на енергия и се подготвя за интегрирането в енергийния пазар на ЕС. Споразумението за Общоевропейско авиационно пространство ще осъвремени стандартите в сферата на безопасността, сигурността и управлението на въздушния трафик и ще създаде по-конкурентни условия за самолетните пътници.

Комисията предоставя значителна финансова подкрепа за регионално сътрудничество. През 2011 г. ще бъдат мобилизирани средства по ИПП за улесняване на участието на региона в значими международни споразумения като Договора за транспорт. Регионалното училище по публична администрация вече е напълно действащо и понастоящем организира обучения, възлизащи общо на около 2 500 учебни дни годишно. Международното споразумение, с което му се дава юридическа правосубектност, бе ратифицирано през юли 2010 г. Официалното откриване на комплекса на училището в Даниловград (Черна гора) се очаква да се състои на 11 ноември 2010 г.

Комисията ще продължи да подкрепя възстановяването на културното наследство в контекста на процеса от Любляна. СРС ще сформира работна група за култура и общество, която ще има постоянен секретариат, получаващ предприсъединителна финансова помощ от ЕС. Задачата на групата ще бъде да управлява Процеса от Любляна в сътрудничество със Съвета на Европа и Комисията.

Комисията е в процес на финализиране на стратегията за река Дунав, в която ще участват държавите-членки, страните, обхванати от процеса на разширяване, и страните от Източното партньорство. Приобщаването и активното участие на страните от Западните Балкани, които са свързани със своите съседи от ЕС посредством басейна на река Дунав, са от основно значение за успеха на стратегията. Стратегията представлява възможност за инвестиции от взаимна полза в секторите на транспорта, енергетиката и околната среда и за социално-икономическо развитие.

Регионалното сътрудничество бе възпрепятствано от различия по въпроса за Косово. Това се отрази по-специално на функционирането на ЦЕФТА, разрастването на пан-евро-средиземноморската схема за диагонална кумулация и подписването на Споразумението за транспортна общност. В някои случаи се оказа невъзможно да бъдат проведени срещи с участието на всички регионални структури. Комисията настойчиво приканва всички заинтересовани страни да потърсят практически и прагматични решения, за да се гарантира, че регионалното сътрудничество не изключва никоя от тях, без оглед на различните им позиции по въпроса за статута.

Словения и Хърватия подписаха и ратифицираха споразумение за арбитраж за границата, което подготвя почвата за окончателно уреждане на спора. Това споразумение показва, че двустранните въпроси могат да бъдат решени в дух на добросъседство. Бивша югославска република Македония и Косово приключиха с определянето на границата помежду си. Все още обаче има редица двустранни въпроси, които не са решени, като например въпросът с наименованието между Гърция и бивша югославска република Македония.

Нерешените двустранни въпроси, включително споровете относно границите, трябва да бъдат уредени от засегнатите страни в дух на добросъседство и като се вземат предвид общите интереси на ЕС. За тази цел е необходимо засегнатите страни отново да демонстрират политическа воля. Комисията очаква от тях да положат всички усилия за уреждане на нерешените гранични спорове в съответствие с принципа за мирно уреждане на спорове съгласно Устава на ООН, включително като използват юрисдикцията на Международния съд, ако това е необходимо. Двустранните въпроси не трябва да пречат на процеса на присъединяване. ЕС е готов да способства за даването на необходимия политически тласък за търсенето на решения и да подкрепя свързаните с това инициативи.

3. ПРЕДПРИСЪЕДИНИТЕЛНИ ИНСТРУМЕНТИ, ИЗПОЛЗВАНИ В ПОЛИТИКАТА НА РАЗШИРЯВАНЕ

Финансово подпомагане — стратегически подход

Целта на финансовото подпомагане по Инструмента за предприсъединителна помощ (ИПП) е да се помогне на страните кандидатки и потенциални кандидатки в техните усилия да изпълнят критериите за присъединяване, да приведат своите политики и стандарти в съответствие с тези на ЕС и да насърчат социално-икономическото развитие. Предоставянето на това подпомагане чрез бюджета на ЕС има очевидна добавена стойност. Предоставянето на помощ на страните, обхванати от процеса на разширяване, представлява инвестиция в бъдещето на ЕС — оказвайки подкрепа за подходящата подготовка за присъединяване на бъдещите членове, самият ЕС е по-подготвен да изпълни стратегическите си цели. В рамките на ИПП за периода 2007—2013 г. са предоставени 11,6 млрд. EUR, с които да се помогне на страните, обхванати от процеса на разширяване, да се подготвят за присъединяването. В преразгледаната многогодишна индикативна финансова рамка за 2011—2013 г. е дадено индикативното разпределение.

Целта на ИПП е да даде възможност за стратегическо планиране на помощта посредством документи за многогодишно индикативно планиране, обхващащи

тригодишен период. Тези документи очертават основните приоритети за подпомагане през следващите години и съставят основата за годишното и многогодишното програмиране. Документите за многогодишно индикативно планиране се основават на нуждите, посочени в партньорствата и докладите за напредъка.

Комисията предприе редица стъпки за засилване на стратегическия характер на този процес и за укрепване на връзката между приоритетите, съдържащи се в Партньорствата за присъединяване или Европейските партньорства и докладите за напредъка и програмирането на помощта. Вследствие на това започна да се поставя по-голям акцент във важни области от основно значение, като доброто управление и правовата държава. За да се покаже по-добре този акцент и за да могат страните бенефициери да поемат по-голяма инициатива, при планирането на предприсъединителната помощ Комисията все повече ще използва по-засилен секторен подход.

Следователно страните, обхванати от процеса на разширяване, биват насърчавани да разработват подробни стратегически програми във важни сектори, за които се смята, че са от основно значение за напредъка към ЕС. Приоритетите, свързани с присъединяването, трябва да бъдат изцяло внедрени в програмите, за които тези страни носят инициативата. Следващите документи за многогодишно индикативно планиране ще обхващат периода 2011—2013 г. и ще съдържат целите на подпомагането по ИПП в тези сектори.

Други области, които ще продължат да бъдат включвани като приоритети в документите за многогодишно индикативно планиране, ще бъдат свързани с регионалното развитие, развитието на човешките ресурси и развитието на селските райони, особено за страните кандидатки. Като придобиват опит в ефективното управление на предприсъединителната помощ в съответствие с принципите на доброто финансово управление, правителствата на страните, обхванати от процеса на разширяване, се подготвят същевременно за управлението на средства от ЕС, когато станат държави-членки.

Все още обаче съществуват предизвикателства, свързани с ефективното прилагане на програмите по ИПП в някои страни. Страните бенефициери трябва да полагат по-големи усилия за осигуряването на достатъчен административен капацитет и експертен опит при изготвянето и изпълнението на устойчиви проекти, ориентирани към резултатите, за да се оптимизира усвояването на наличните средства в рамките на предприсъединяването. Комисията ще подкрепя бенефициерите в работата им по подобряване на капацитета и ще осъществява мониторинг на финансовия цикъл на ИПП, като по този начин ще установява недостатъците на ранен етап.

Комисията все по-често ще извършва програмирането на многогодишна основа, чрез което ще се постигнат по-добро определяне на приоритетите и по-добра последователност на планираните мерки, а финансовата помощ за страните бенефициери ще стане по-предвидима.

Използването на секторен подход ще улесни сътрудничеството между донорите и бенефициерите, тъй като ще премахне дублирането на усилия и ще доведе до по-голяма ефективност и резултатност Това от своя страна ще даде възможност на всички

заинтересовани страни да се съсредоточат в по-голяма степен върху очакваните резултати и ефекта от съчетаването на усилията ни.

За инвестициите, които трябва да се направят в страните, обхванати от процеса на разширяване, за да могат те да се подготвят за членството и да постигнат истинско сближаване, са необходими значителни вноски от националните бюджети, подкрепа от други донори и от международните финансови институции и мобилизиране на частни инвеститори. Публично-частните партньорства са особено ценни, тъй като те съчетават безвъзмездни средства от държавните бюджети и заеми от частни банки. Инвестиционната рамка за Западните Балкани (ИРЗБ), Европейският фонд за Югоизточна Европа (ЕФЮЕ) и Фондът „Екология за растеж“ са добри примери за осигуряването на голям приток на инвестиции с ограничени публични ресурси.

ИРЗБ бе създадена през декември 2009 г. като съвместна инициатива на Комисията и партньорски международни финансови институции. Тя представлява важно средство за ориентирането на инвестициите в инфраструктура в региона. Чрез инвестиционната рамка бяха получени значителни заеми от международните финансови институции с безвъзмездни средства по ИПП. Отпуснати бяха безвъзмездни средства в размер на 137 млн. EUR, които биха могли да доведат до инвестиции, чиято очаквана стойност е 6,6 млрд. EUR. Акцентът на рамката ще бъде поставен върху увеличаване на проектите за водоснабдяване и отвеждане на отпадъчните води в региона, оказване на по-голяма подкрепа за енергийна ефективност, ускоряване на инвестициите в основни транспортни мрежи и оказване на подкрепа за развитието на малките и средните предприятия и за механизми за стимулиране на икономическия растеж вследствие на икономическата криза. Проектите по ИРЗБ обхващат редица държави на Западните Балкани и укрепват регионалното сътрудничество. ИРЗБ благоприятства осъществяването на значителни инвестиции от регионално значение като Основната регионална транспортна мрежа в Югоизточна Европа, която може да се смята за предшественик на бъдещата трансевропейска транспортна мрежа в региона (TEN-T).

Целта на финансовото подпомагане по ИПП за регионално сътрудничество е да се гарантира регионалната стабилност, да се увеличат търговските потоци в региона и да се подкрепят инициативи и структури за регионално сътрудничество на Западните Балкани, сред които Съветът за регионално сътрудничество и Регионалното училище за публична администрация. Съветът за регионално сътрудничество играе важна роля, тъй като следи за това дали финансирането по ИПП и средствата от други донори отразяват приоритетите на регионалното сътрудничество.

Участие в програми и агенции на ЕС

Целта на участието на страните, обхванати от процеса на разширяване, в програми и агенции на ЕС е да се засили сътрудничеството с държавите-членки и да се даде възможност тези страни да се запознаят с политиките и методите на работа на ЕС. Страните кандидатки и потенциални кандидатки могат да участват в програми на ЕС въз основа на рамкови споразумения, както и в агенции на ЕС, като всеки случай се разглежда отделно. Участието може да бъде частично финансирано чрез финансова помощ по ИПП. Страните биват насърчавани да участват най-вече в програми или агенции, чиято дейност е свързана с подкрепа за сектори от основно значение за извършването на реформи и може да им бъде най-полезна.

Информация и комуникация

За воденето на успешна политика на разширяване е необходима солидна обществена подкрепа. Държавите-членки и страните, обхванати от процеса на разширяване, са основните участници, които трябва да полагат усилия за предоставянето на информация и осъществяването на комуникация, помагащи за поддържането на тази обществена подкрепа. Комисията е поела ангажимента да подобри притока на обективна информация за процеса на разширяване и да предостави тази информация по разбираем начин, като използва различните медии за комуникация, които са налични понастоящем. Особено важно е тази информация да достигне до младите хора, които поради житейския си опит вероятно не осъзнават колко важно е да се подобрят сигурността и стабилността в Европа. Политическите лидери на национално, регионално и местно равнище и на равнище ЕС имат за задача да използват тази информация по най-съдържателния за своите граждани начин.

Опитът от петото разширяване показа, че пропуските в комуникацията биват бързо запълнени с подвеждаща информация. Тези пропуски трябва да се отстранят чрез предоставянето на точна и свободно достъпна информация. Това е от основно значение, за да може обществеността да разбере какви са рисковете. През 2010 г. Съюзът е изправен пред нови предизвикателства, свързани с икономическата криза, околната среда, работните места, безопасността на гражданите, изменението на климата и миграцията. Тези въпроси засягат обществеността и в държавите-членки, и в страните, обхванати от процеса на разширяване. Предизвикателството за лидерите се състои в това да обяснят как придържането към програмата за разширяване може да помогне на ЕС да постигне целите си в тези области от решаващо значение, както и да ускори програмата за реформи и да подобри условията на живот в страните, обхванати от процеса на разширяване. Осезаемите и реални резултати от процеса са най-добрата реклама на разширяването. Либерализирането на визовия режим за гражданите на Западните Балкани е ярък пример за това.

Развитие на гражданското общество

Дейностите на гражданското общество са от основно значение за зрялата демокрация, зачитането на правата на човека и правовата държава. Тези дейности повишават политическата отчетност, насърчават и разширяват пространството за обсъждане на обществения избор и укрепват консенсуса за изграждането на плуралистично общество. Наличието на жизнено и енергично гражданско общество допринася за изграждането на по-отворена и динамична демокрация с по-широко участие и за установяването на толерантност и постигането на помиряване. Участието на организациите на гражданското общество в предприсъединителния процес повишава качеството на реформите, свързани с присъединяването, и обществената подкрепа за тях.

Необходимо е да има култура на приемане и оценяване на ролята на гражданското общество, за да могат организациите на гражданското общество да участват в ефективен стратегически диалог. Провеждането на публични консултации относно инициативи на политиката и проектозакони трябва да стане общ принцип. Достъпът на гражданското общество до подкрепа от правителството бива често възпрепятстван от липсата на прозрачност и незадоволително изготвени критерии за предоставяне.

Механизмът в областта на гражданското общество помага на организациите на гражданското общество да увеличат своя капацитет и да повишат професионализма си, като им се дава възможност да участват в ефективен диалог с публични и частни структури и да следят развитията в сфери като правовата държава и зачитането на основните права. Чрез механизма се финансират инициативи на местно равнище, изграждането на регионални мрежи и осъществяването на кратки посещения в ЕС.

Като взе под внимание мнението на организациите на гражданското общество, Комисията преразгледа механизма, за да може да осъществява по-добър контакт с организациите на местните общности. Комисията ще работи по-целенасочено за удовлетворяване на потребностите във всяка страна и ще предоставя по-дългосрочно първоначално финансиране на неправителствените организации. По-силните и добре установени организации могат да станат наставници на по-малките организации и да им съдействат.

4. НАПРЕДЪК В СТРАНИТЕ, ОБХВАНАТИ ОТ ПРОЦЕСА НА РАЗШИРЯВАНЕ, И ПЛАН ЗА ПЕРИОДА 2010—2011 Г.

4.1. Насочване на Западните Балкани към членство в ЕС

На министерската среща ЕС—Западни Балкани, която се проведе на 2 юни 2010 г. в Сараево, ЕС потвърди недвусмисления си ангажимент по отношение на европейската перспектива на Западните Балкани. Бъдещето на Западните Балкани е в Европейския съюз.

През последната година страните от Западните Балкани се приближиха към ЕС, тъй като регионът постигна напредък, макар и неравномерен, в реформите и в изпълнението на поставените критерии и условия. Напредъкът на Хърватия потвърждава, че Процесът на стабилизиране и асоцииране по отношение на Западните Балкани е политика, която води до присъединяване към ЕС. Напредъкът на останалите страни от Западните Балкани към членство в ЕС зависи от темпото на провежданите от тях политически и икономически реформи.

Съществен напредък бе постигнат в либерализирането на визовия режим. През последната година ЕС премахна изискването за виза за гражданите на Сърбия, Черна гора и бивша югославска република Македония, които показаха, че са в състояние да изпълнят определените показатели в области като сигурността на документите за пътуване, управлението на границите, миграцията, убежището, обществения ред и сигурност и зачитането на правата на човека. Скоро ще бъде премахнато изискването за виза за гражданите на Босна и Херцеговина и Албания въз основа на ясното доказателство, че двете страни също са изпълнили тези показатели. Важно е засегнатите страни да полагат повече усилия, за да информират гражданите си за обхвата и ограниченията на безвизовия режим на пътуване. Косово прие закон за реадмисията и увеличи усилията си за повторното интегриране на репатрираните лица, като по този начин подготви диалога за либерализирането на визовия режим.

Хърватия

Хърватия отбеляза стабилен напредък в изпълнението на критериите за членство от започването на преговорите за присъединяване през октомври 2005 г. Страната изпълнява политическите критерии от Копенхаген. Що се отнася до икономическите критерии, Хърватия е функционираща пазарна икономика. Тя би трябвало да е в състояние да се справи с конкурентния натиск и пазарните сили в Съюза, при условие че продължи да прилага решително цялостната си програма за реформи, за да намали структурните слабости.

По време на преговорите за присъединяване Хърватия отбеляза добър напредък по отношение на критериите, свързани с достиженията на правото на ЕС. Отворени бяха 33 глави, а 25 са временно затворени. Страната отчете добър напредък в изпълнението на условията за затваряне на преговорните глави, които имат финансови последици (*селско стопанство и развитие на селските райони; регионална политика и координиране на структурните инструменти; финансови и бюджетни разпоредби*). Необходимо е Хърватия да продължи усилията си за цялостното изграждане на административните структури, нужни за управлението и контрола на средства от ЕС.

Страната трябва да изпълни оставащите показатели за затваряне на преговорни глави в сферата на *съдебната власт и основните права*, по-специално да постигне нужните резултати във връзка с независимостта и ефективността на съдебната власт, борбата с корупцията и организираната престъпност, зачитането и закрилата на малцинствата, включително връщането на бежанци, делата за военни престъпления и пълното сътрудничество с МНТБЮ, включително уреждането на въпроса за достъпа на МНТБЮ до документи. Що се отнася до *конкуренцията*, Хърватия трябва да приеме планове за преструктурирането на своите корабостроителници в съответствие с достиженията на правото на ЕС. Очаква се страната да продължи да участва активно в регионалното сътрудничество на Западните Балкани и да подкрепя останалите страни от региона по пътя им към членство в ЕС.

Като се имат предвид постигнатите от Хърватия резултати при изпълнението на показателите и осъществяването на поетите в преговорите за присъединяване ангажименти, страната е на път да изпълни на критериите от достиженията на правото на ЕС. Това е показано в таблиците от мониторинга, които Комисията изготвя за временно затворените глави.

Комисията ще продължи да следи изпълнението на ангажиментите до момента на присъединяване, като използва всички налични инструменти, включително партньорските оценки и структурите по Споразумението за стабилизиране и асоциране. Тя ще представя редовно доклади от мониторинга.

Бивша югославска република Македония

Бивша югославска република Македония продължава да изпълнява в достатъчна степен политическите критерии. След като през 2009 г. бяха извършени значителни реформи, макар и с неравномерно темпо бе отбелязан допълнителен напредък по отношение на реформата в парламента, полицията, съдебната власт, публичната администрация и зачитането и закрилата на малцинствата. Необходимо е страната да постигне допълнителен напредък в диалога между политическите участници, реформата на съдебната власт и публичната администрация, борбата с корупцията и свободата на

словото и подобряването на бизнес средата. Прилагането на законодателството е от основно значение.

Страната продължи да изпълнява ангажиментите си по Споразумението за стабилизиране и асоциране. Комисията предложи да се премине към втория етап на асоциирането, както е предвидено в ССА.

Съветът все още не е взел позиция по препоръката на Комисията от октомври 2009 г. за започване на преговори за присъединяване.

Спорът за наименованието с Гърция все още не е решен. Двете страни участват в разговори под егидата на ООН за уреждане на спора и бяха осъществени редица двустранни контакти, включително на равнище министър-председатели, но този устрем все още не е довел до конкретни резултати. Действията и изявленията, които биха могли да повлияят отрицателно на добросъседските отношения, следва да бъдат избягвани. Поддържането на добросъседски отношения, включително договарянето на взаимно приемливо решение на спора за името под егидата на ООН, е от основно значение.

Черна гора

Успоредно с настоящата стратегия Комисията прие становището си относно кандидатурата на Черна гора за членство в ЕС. Направените в становището заключения и препоръки се съдържат в приложението към настоящото съобщение.

Албания

Успоредно с настоящата стратегия Комисията прие становището си относно кандидатурата на Албания за членство в ЕС. Направените в становището заключения и препоръки се съдържат в приложението към настоящото съобщение.

Босна и Херцеговина

Босна и Херцеговина постигна ограничен напредък при осъществяването на важни реформи. Изборите през октомври 2010 г. бяха проведени като цяло в съответствие с международните стандарти. Несъответствията между конституцията на Босна и Херцеговина и Европейската конвенция за правата на човека не бяха отстранени въпреки решението на Европейския съд за правата на човека. Зачитането на демократичните принципи и правото на равнопоставено отношение без дискриминация, както това е залегнало в Европейската конвенция за правата на човека, представлява основен елемент от Временното споразумение.

Постигането от политическите лидери на споделена визия относно цялостната посока на развитие на страната и основните реформи, свързани с ЕС, продължава да бъде от основно значение за постигането на по-нататъшен напредък към членство в Европейския съюз. Необходимо е Босна и Херцеговина да положи повече усилия, за да

постигне задоволителни резултати в изпълнението на разпоредбите на Временното споразумение.

Босна и Херцеговина трябва спешно да предприеме първоначални действия, за да приведе конституцията си в съответствие с Европейската конвенция за правата на човека и за да подобри ефективността и функционирането на своите институции. Страната трябва да бъде в състояние да приема, да изпълнява и да прилага законите и правилата на ЕС. Що се отнася до международните задължения, от основно значение продължава да бъде постигането на напредък в изпълнението на целите и условията, които бяха определени за закриването на Службата на върховния представител (СВП). Чрез засиленото си присъствие ЕС ще съдейства на Босна и Херцеговина за изпълнението на целите от програмата на ЕС.

Сърбия

Сърбия подаде кандидатурата си за членство в ЕС през декември 2009 г. и демонстрира подновен ангажимент за изпълнение на критериите от Копенхаген. През октомври 2010 г. Съветът прикани Комисията да представи становището си относно тази кандидатура. През февруари 2010 г. влезе в сила Временното споразумение, а през юни държавите-членки се съгласиха да представят Споразумението за стабилизиране и асоциране на своите парламенти за ратифициране.

Сърбия продължи с изпълнението на програмата си за политически реформи. Известни положителни резултати бяха отбелязани в борбата с организираната престъпност. Необходимо е да бъдат положени допълнителни усилия по отношение на съдебната реформа и реформата в публичната администрация, както и в борбата с организираната престъпност и корупцията. Сърбия продължи да отчита резултати от прилагането на Временното споразумение и е в състояние да изпълни изискванията съгласно ССА. Страната предприе важни стъпки за помиряване в региона, по-специално с Хърватия и Босна и Херцеговина. Сърбия продължи да сътрудничи активно с Международния наказателен трибунал за бивша Югославия. Двамата бегълци, срещу които МНТБЮ е повдигнал обвинения, обаче все още са на свобода. Пълното сътрудничество с трибунала продължава да бъде основно изискване за членство в ЕС, както се посочва в заключенията на Съвета от 25 октомври 2010 г.

Необходимо е Сърбия да покаже по-конструктивно отношение към участието на Косово в регионалната търговия и сътрудничество. Тя трябва да признае митническите печати на Косово, за които ЮНМИК на два пъти обяви, че са в съответствие с Резолюция 1244 на Съвета за сигурност на ООН. Необходимо е сътрудничеството с мисията в областта на върховенството на закона EULEX в северната част на Косово да бъде укрепено. Вследствие на резолюцията на Общото събрание на ООН ЕС е готов да улесни диалога между Белград и Прищина, за да се насърчи сътрудничеството, да се постигне напредък по пътя към ЕС и да се подобри животът на хората.

Косово

Местните избори в Косово в края на 2009 г. бяха проведени според правилата и в тях участваха всички общности. В северната част на Косово избирателната активност бе

много ниска. Процесът на децентрализация значително напредна. Сътрудничеството с EULEX стана по-активно. Правителството подобри капацитета си за изпълнение на европейската програма и политиката на реформи на Косово. Продължават обаче да са налице сериозни предизвикателства, свързани с реформата в публичната администрация и правовата държава, включително съдебната власт. Необходимо е да се направи повече за решаване на проблема с корупцията, организираната престъпност и изпирането на пари. Диалогът и помиряването между общностите и закрилата и интегрирането на малцинствата, особено на косовските сърби, продължават да будят безпокойство. Необходимо е властите да установят конструктивен подход по отношение на участието на Косово във форумите за регионално сътрудничество, за да може да се проследяват развитията в региона.

През декември 2009 г. Съветът приветства представеното от Комисията съобщение „Косово — към осъществяване на своята европейска перспектива“[4]. Съветът прикани Комисията да вземе необходимите мерки, с които да подкрепи напредъка на Косово по пътя към ЕС, в съответствие с европейската перспектива на региона за докладване на този напредък. Той подчерта колко важни са мерките, свързани с търговията и визите, без да се засягат позициите на държавите-членки относно статута.

През февруари Комисията предложи да се разширят автономните търговски мерки за Косово. През юли тя организира експертна мисия, която да оцени подготвеността на Косово да изпълни изискванията, свързани с евентуално търговско споразумение с ЕС. Необходимо е да бъдат положени усилия във връзка с техническото регламентиране на стоките, контрола на произхода, интелектуалната собственост, правилата за конкуренция и възлагането на обществени поръчки. Комисията ще увеличи усилията си за оказване на съдействие на Косово да отстрани установените недостатъци. Когато Косово изпълни съответните изисквания, Комисията ще предложи указания за водене на преговори за сключването на търговско споразумение.

Комисията ще насърчава участието на Косово в подходящи програми на ЕС. Комисията стартира през януари диалог относно Процеса на стабилизиране и асоциране с властите на Косово. Проведен бе пълен цикъл от срещи.

Комисията подкрепя участието на Косово в програмите за трансгранично сътрудничество по ИПП с бивша югославска република Македония и Албания. От 2011 г. ще бъде оказвана подкрепа и за програмите с Черна гора.

Комисията ще продължи да изпълнява инициативите, посочени в нейното съобщението за Косово, в съответствие със заключенията на Съвета.

4.2. Оказване на съдействие в преговорите за присъединяване с Турция

Турция продължи процеса на политически реформи. Тя внесе изменения в конституцията си, извършвайки по този начин важни реформи в политическата и правната си система, които са свързани с редица приоритети в областта на съдебната власт и основните права. Чрез реформите се ограничават правомощията на военните

[4] COM (2009) 534 окончателен, 14.10.2009 г.

съдилища, преструктурира се конституционният съд, разширява се съставът на Висшия съвет на съдиите и прокурорите, което го прави по-представителен за съдебната власт като цяло, увеличават се правата на синдикатите в публичния сектор, дава се основа за приемането на специални мерки за защита на правата на жените и децата, гарантира се защитата на личните данни и се предоставя правото за сезиране на омбудсмана, с което се осигурява правното основание за създаването на институцията на омбудсмана.

Измененията в конституцията са важна крачка в правилната посока. Необходимо е обаче да се проведе широка публична консултация с участието на всички политически партии и гражданското общество, които да бъдат изцяло ангажирани с този процес, за да има по-голяма подкрепа за конституционната реформа. В момента от основно значение е тези реформи да се провеждат правилно посредством съответното законодателство. Една нова гражданска конституция ще осигури здрава основа за допълнителното укрепване на демокрацията в Турция в съответствие с европейските стандарти и критериите за присъединяване към ЕС.

Що се отнася до основните права, свободата на словото и на медиите в Турция трябва да бъде укрепена както под формата на закон, така и на практика. Продължават да са налице редица недостатъци, свързани с упражняването на свободата на вероизповедание. Нужно е да се постигне напредък и по отношение на правата на жените и равенството между половете, както и при гарантирането на пълни права на синдикатите. В рамките на т.нар. „демократично отваряне“, чиято цел е да се уреди кюрдският въпрос, бяха отчетени само ограничени резултати. Обстановката на сигурност в югоизточната част на страната се влоши, след като терористичната организация ПКК/Kongra-Gel поднови атаките. Известен напредък бе отбелязан в борбата с корупцията.

Преговорите за присъединяване напреднаха, макар и доста бавно. Те достигнаха етап, на който от Турция се изисква да положи повече усилия за изпълнение на установените условия. Отбелязвайки напредък в изпълнението на показателите и изискванията, посочени в преговорната рамка, Турция ще бъде в състояние да ускори темпото на преговорите. През следващите месеци специален приоритет за страната трябва да бъдат главите относно *политиката на конкуренция*, *възлагането на обществени поръчки* и *социалната политика и трудовата заетост*.

Външната политика на Турция стана по-активна и обхвана държави, които не се намират в непосредствена близост до нея. Това е предимство за Европейския съюз, при положение че този процес протича като допълнение към процеса по присъединяването на Турция и бъде съгласуван с ЕС. Турция направи редица предложения за установяването на по-тясно сътрудничество с ЕС в областта на външната политика. Значителен напредък бе постигнат в преговорите за сключване на споразумение за реадмисия с Турция.

Турция продължи да изразява обществената подкрепа за преговорите под егидата на ООН между лидерите на кипърската гръцка и кипърската турска общност за постигане на цялостно решение на кипърския проблем. Въпреки това няма напредък към нормализиране на двустранните отношения с Република Кипър. Турция не е приложила изцяло допълнителния протокол към Споразумението за асоцииране и не е премахнала всички препятствия пред свободното движение на стоки, включително ограниченията

върху директните транспортни връзки с Кипър. Турция трябва спешно да изпълни задължението си за цялостно и недискриминационно прилагане на допълнителния протокол и да отбележи напредък към нормализиране на двустранните отношения с Република Кипър. ЕС ще продължи да следи напредъка по въпросите, посочени в декларацията от 21 септември 2005 г., и да прави прегледи на този напредък в съответствие със заключенията на Съвета, включително тези от декември 2006 г. и декември 2009 г. Ако не бъде постигнат напредък, Комисията препоръчва ЕС да запази мерките от 2006 г., което ще има продължителен ефект върху цялостния напредък на преговорите.

Турция трябва да увеличи усилията си за решаване на неуредените двустранни въпроси със своите съседи, включително споровете относно границите. Наблюдава се нов устрем за подобряване на отношенията с Гърция. Гърция направи значителен брой официални оплаквания относно продължаващите нарушения на нейното въздушно пространство от страна на Турция, включително полети над гръцки острови. Гърция направи оплаквания и за нарушения на териториалните води. Подписаните през 2009 г. протоколи за нормализиране на отношенията с Армения все още не са ратифицирани.

4.3. Стартиране на процеса на присъединяване на Исландия

Процесът на присъединяване на Исландия започна. Вследствие на препоръката на Комисията в становището ѝ от февруари 2010 г. и решението, взето на заседанието на Европейския съвет през юни, преговорите за присъединяване стартираха през юли 2010 г., а прегледът на достиженията на правото на ЕС с Исландия предстои да започне. Понастоящем Исландия има право да получава подпомагане по ИПП, което се предоставя, за да се подкрепят усилията на страната да се подготви напълно за членството в ЕС.

Добър напредък бе постигнат при по-нататъшното подобряване на правната рамка, свързана с конфликта на интереси и финансирането на политическите партии. Правилата за назначаването на съдии бяха променени с цел да се укрепи допълнително независимостта на съдебната власт. Предприети бяха важни стъпки за стабилизиране на икономиката. Напредък бе отбелязан в консолидирането на публичните финанси и възстановяването на финансовата система. Програмата на МВФ е в процес на изпълнение. Все още обаче има икономическа несигурност и предизвикателства. Необходимо е Исландия да изпълни съществуващите задължения, като тези, определени от Надзорния орган на ЕАСТ съгласно Споразумението за Европейското икономическо пространство. Необходимо е да бъдат положени значителни усилия, за да може гражданите на Исландия да бъдат правилно информирани за последиците от членството в ЕС.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕПОРЪКИ

Въз основа на направения по-горе анализ Комисията прави следните **заключения** и дава следните **препоръки**:

1. Разширяването укрепва мира и стабилността в Европа. От **стратегически интерес за ЕС** е процесът на разширяване да продължи въз основа на договорените принципи и условия и на подновения консенсус за разширяването, който бе одобрен от Европейския съвет през декември 2006 г.

За да може разширяването да бъде успешно, всички участници в процеса трябва да поемат твърд политически ангажимент. Разширяването трябва да продължи да бъде надежден процес за всички участници в него. Страните, които желаят да се присъединят към ЕС, трябва да бъдат добре подготвени, което ще се постигне чрез поставянето на строги изисквания, и трябва да имат ясна и осезаема европейска перспектива, след като бъдат изпълнени условията.

2. Процесът на разширяване помага на ЕС да **постигне по-добре стратегическите си цели** в редица области, които са от основно значение за икономическото възстановяване и устойчивия растеж, като сближаването на правните уредби и вътрешния пазар, енергетиката, транспорта, опазването на околната среда и усилията за ограничаване на изменението на климата, както и повишаването на сигурността в ЕС.

3. Комисията ще засили допълнително мониторинга на макроикономическите политики на страните, обхванати от процеса на разширяване, като взема под внимание и новите развития в икономическото управление на ЕС. Комисията **очаква** страните, обхванати от процеса на разширяване, да продължат реформите, свързани с ЕС, и да подобрят бизнес средата, с което ще помогнат за преодоляването на икономическата криза и постигането на устойчив растеж. Комисията ще приобщава страните, обхванати от процеса на разширяване, към инициативите, предприемани на равнище ЕС, за да се изпълнят целите на **стратегията „Европа 2020“**. Тя приканва тези страни да отразят целите на стратегията в приоритетите на националната си политика, да участват в регионални сдружения, в които редовно ще се прави преглед на резултатите от тези реформи, и да определят конкретни цели за региона, когато това е целесъобразно.

4. Комисията **насърчава** страните, обхванати от процеса на разширяване, да работят за подобряване на условията за уязвимите групи от населението, включително социалното и икономическото приобщаване на ромите. Комисията е поела ангажимента да ги подкрепя в това начинание.

5. Комисията ще продължи да дава приоритет на реформата в съдебната власт и публичната администрация, борбата с организираната престъпност и корупцията и по-нататъшното засилване на **диалога относно правовата държава** със страните, обхванати от процеса на разширяване. Повечето страни, обхванати от процеса на разширяване, трябва да постигнат значителен напредък в консолидирането на принципа на правовата държава и, по-специално, да постигнат надеждни резултати в борбата с организираната престъпност и корупцията.

6. **Свободата на словото** и на медиите продължава да буди безпокойство в по-голямата част от страните, обхванати от процеса на разширяване, и отстраняването на установените проблеми трябва да бъде приоритет. Напредъкът в тази сфера е от основно значение и Комисията ще го следи отблизо. Комисията ще продължи да подкрепя организациите на гражданското общество и да използва пълноценно механизма си в тази област.

7. **Регионалното сътрудничество** е основен елемент в Процеса на стабилизиране и асоциране. Западните Балкани отбелязаха важен напредък в регионалното

сътрудничество, което не трябва да бъде застрашавано от различията по въпроса за Косово. Съветът за регионално сътрудничество трябва да се съсредоточи върху изпълнението на своята стратегия, ориентирана към резултатите.

8. Значителен напредък бе постигнат в **либерализирането на визовия режим**. Задължението за виза бе премахнато за гражданите на бивша югославска република Македония, Черна гора и Сърбия. Скоро ще бъде премахнато изискването за виза за гражданите на Босна и Херцеговина и Албания въз основа на ясното доказателство, че двете страни също са изпълнили показателите. Необходимо е засегнатите страни да положат допълнителни усилия, за да информират гражданите си за обхвата и ограниченията на безвизовия режим на пътуване, да следят отблизо прилагането на този режим и, при необходимост, да вземат подходящи коригиращи мерки.

9. **Двустранните въпроси** трябва да бъдат уредени от засегнатите страни в дух на добросъседство и като се вземат предвид общите интереси на ЕС. Те не трябва да пречат на процеса на присъединяване. ЕС е готов да улесни търсенето на решения и да подкрепи инициативи в тази област. Време е регионът да превъзмогне наследството от конфликтите в миналото, като използва положителния устрем по отношение на помиряването. Добрите съседски отношения продължават да бъдат от основно значение.

10. Комисията припомня, че преговорните глави, за които техническата подготовка е приключила, трябва да бъдат отворени или временно затворени въз основа на съответните достижения на правото на ЕС, в съответствие с преговорните рамки и в зависимост от договорените от Съвета мерки. В интерес на ЕС е дискусиите по трудните глави да започнат на ранен етап от преговорите, като това важи и за главата относно съдебната власт и основните права, по която трябва да бъдат постигнати **убедителни и надеждни резултати**, и която може да бъде сред последните глави, които ще бъдат затворени.

11. Предприсъединителната **помощ** представлява неразделна част от стратегията за разширяване и е предназначена да помогне за изпълнението на приоритетите, посочени в партньорствата и докладите за напредък. Страните бенефициери трябва да подобрят капацитета си за ефективно използване на средствата от ЕС.

12. Комисията **приканва** държавите-членки да работят съвместно с институциите на ЕС, за да може процесът на разширяване да стане по-разбираем и да има по-голяма подкрепа за него и за да се обясни как той може да ни помогне да постигнем общите си цели. Комисията е поела ангажимента да подобри притока на обективна информация за процеса на разширяване и да предостави тази информация по разбираем начин, като използва различните средства за комуникация, които са налични понастоящем.

13. **Хърватия** отбеляза добър напредък в изпълнението на критериите за членство и преговорите за присъединяване достигнаха заключителната си фаза. Безусловното сътрудничество с Международния наказателен трибунал за бивша Югославия продължава да бъде изискване за напредъка на Хърватия в процеса на присъединяване в съответствие с преговорната рамка. Комисията

смята, че преговорите трябва да приключат, след като Хърватия изпълни оставащите показатели за затваряне на преговорни глави, по-специално в сферата на съдебната власт и основните права, включително борбата с корупцията, като по този начин няма да бъде необходимо ЕС да обмисля възможността за въвеждане на механизъм за сътрудничество и проверка след присъединяването. Комисията ще следи отблизо напредъка на Хърватия в сферата на съдебната власт и основните права и ще направи преглед на ситуацията през първото тримесечие на 2011 г.

14. Турция продължи процеса на политически реформи, по-конкретно чрез реформа на конституцията си. Нужни са допълнителни резултати по отношение на основните права, „демократичното отваряне“ и участието на всички заинтересовани страни в процеса на реформи. Особено предизвикателство е да се гарантира свободата на словото на практика. Преговорите за присъединяване напреднаха, макар и доста бавно. Отбелязвайки напредък в изпълнението на показателите и изискванията, посочени в преговорната рамка, Турция ще бъде в състояние да ускори темпото на преговорите. Турция трябва спешно да изпълни задължението си за цялостно и недискриминационно прилагане на допълнителния протокол към Споразумението за асоцииране и да отбележи напредък в нормализирането на двустранните отношения с Република Кипър. ЕС ще продължи да следи напредъка по въпросите, посочени в декларацията от 21 септември 2005 г., и да прави прегледи на този напредък в съответствие със заключенията на Съвета, включително тези от декември 2006 г. и декември 2009 г. Ако не бъде постигнат напредък, Комисията препоръчва ЕС да запази мерките от 2006 г., което ще има продължителен ефект върху цялостния напредък на преговорите.

15. Що се отнася до **кипърския въпрос**, лидерите на кипърската гръцка и кипърската турска общност продължават преговорите за намиране на цялостно решение на проблема под егидата на Обединените нации. Комисията подкрепя техните усилия и предоставя технически консултации по въпросите, които са от компетентността на ЕС. Тя призовава двамата лидери да положат повече усилия за успешното приключване на преговорите възможно най-скоро и отново приканва Турция да предприеме конкретни стъпки за цялостното уреждане на кипърския въпрос.

16. Процесът на присъединяване на **Исландия** започна. Вследствие на препоръката на Комисията в становището ѝ от февруари 2010 г. и решението, взето на заседанието на Европейския съвет през юни, преговорите за присъединяване стартираха през юли 2010 г., а прегледът на достиженията на правото на ЕС с Исландия предстои да започне. Необходимо е Исландия да изпълни съществуващите задължения, като тези, определени от Надзорния орган на ЕАСТ съгласно Споразумението за ЕИП. Необходимо е да бъдат положени значителни усилия, за да може гражданите на Исландия да бъдат правилно информирани за последиците от членството в ЕС.

17. **Бивша югославска република Македония** продължава да изпълнява в достатъчна степен политическите критерии. Макар и с неравномерно темпо, допълнителен напредък бе отбелязан във важни области за реформа. Необходимо е да бъдат положени усилия, особено във връзка с реформите в съдебната власт и публичната администрация. Комисията **повтаря**

препоръката си, че с бивша югославска република Македония трябва да започнат преговори за присъединяване към Европейския съюз. Поддържането на добросъседски отношения, включително договарянето на взаимно приемливо решение на спора за името под егидата на ООН, е от основно значение.

18. В приетите днес становища Комисията **препоръчва** преговорите за присъединяване с **Черна гора** и **Албания** да започнат, след като страните достигнат необходимата степен на съответствие с критериите за членство, определени от Европейския съвет в Копенхаген през 1993 г. По-специално, Черна гора и Албания трябва да изпълнят конкретните основни приоритети, посочени във всяко от становищата. Комисията **препоръчва** Съветът да даде на Черна гора статут на страна кандидатка. Тя приканва Албания да положи допълнителни усилия, за да доразвие постигнатия към днешна дата напредък. Докладът на Комисията за напредъка на двете страни, който ще бъде част от пакета относно разширяването за 2011 г., ще бъде съсредоточен, по-специално, върху изпълнението на ключовите приоритети, които трябва да се изпълнят с оглед на започването на преговори за присъединяване.

19. **Сърбия** подаде кандидатурата си за членство в ЕС през декември 2009 г., а през октомври 2010 г. Съветът прикани Комисията да представи становище. Страната продължи да изпълнява програмата си за политически реформи и да постига резултати при изпълнението на Временното споразумение. Тя е в състояние да изпълни изискванията съгласно ССА. Сърбия предприе важни стъпки за помиряване в региона. Необходимо е да бъдат положени допълнителни усилия по отношение на съдебната реформа и реформата в публичната администрация, както и в борбата с организираната престъпност и корупцията. Сърбия продължи да сътрудничи с Международния наказателен трибунал за бивша Югославия. Двамата бегълци, срещу които МНТБЮ е повдигнал обвинения, обаче все още са на свобода. Безусловното сътрудничество с трибунала продължава да бъде основно изискване за членство в ЕС, както се посочва в заключенията на Съвета от 25 октомври 2010 г. Необходимо е Сърбия да покаже по-конструктивно отношение към участието на Косово в регионалната търговия и сътрудничество. Необходимо е сътрудничеството с мисията в областта на върховенството на закона EULEX в северната част на Косово да бъде укрепено.

20. Вследствие на резолюцията на Общото събрание на ООН ЕС ще способства диалога между Белград и Прищина, за да се насърчи сътрудничеството, да се постигне напредък по пътя към ЕС и да се подобри животът на хората.

21. Процесът на децентрализация в **Косово** значително напредна, а сътрудничеството с EULEX стана по-активно. Правителството подобри капацитета си за изпълнение на европейската програма и политиката на реформи на Косово. Продължават обаче да са налице сериозни предизвикателства, свързани с правовата държава, включително реформата на публичната администрация и съдебната власт, както и с борбата с корупцията, организираната престъпност и изпирането на пари. Диалогът и помиряването между общностите и закрилата и интегрирането на малцинствата, особено на косовските сърби, продължават да будят безпокойство. Необходимо е властите да установят конструктивен подход по отношение на участието на Косово във

форумите за регионално сътрудничество, за да може да се проследяват развитията в региона.

Комисията предприема инициативите, посочени в нейното съобщение за Косово от октомври 2009 г., в съответствие със заключенията на Съвета от декември 2009 г. Тя приветства напредъка, който Косово постигна наскоро с приемането на законодателството за реадмисия и изготвянето на план за действие за повторната интеграция на завърналите се лица, за чието изпълнение има заделени ресурси. В зависимост от изпълнението Комисията се ангажира да започне в скоро време **диалог за либерализиране на визовия режим**. Комисията помага на Косово да създаде необходимите условия за евентуалното сключване на търговско споразумение с ЕС. Когато Косово изпълни съответните изисквания, Комисията ще **предложи** указания за водене на преговори за сключването на **търговско споразумение**. Комисията ще предложи Косово да участва в подходящи **програми на Съюза**, като програма „Европа за гражданите“ и „Култура“ Тя ще **предложи** указания за водене на преговори за сключването на рамково споразумение за тази цел.

22. **Босна и Херцеговина** трябва да сформира правителство, което е ангажирано с идеята за бъдещо членство на страната в ЕС, и да ускори съответните реформи. Страната трябва спешно да предприеме първоначални действия, за да приведе конституцията си в съответствие с Европейската конвенция за правата на човека и за да подобри функционирането на своите институции. Страната трябва да бъде в състояние да приема, да изпълнява и да прилага законите и правилата на ЕС. Що се отнася до международните задължения, от основно значение продължава да бъде постигането на напредък в изпълнението на целите и условията, които бяха определени за закриването на Службата на върховния представител (СВП). Чрез засиленото си присъствие ЕС ще съдейства на Босна и Херцеговина за изпълнението на целите от програмата на ЕС.

23. Докладите за напредъка през 2010 г. като цяло показват, че процесът на разширяване на ЕС се развива с темпо, което се определя до голяма степен от доказания капацитет на страните, желаещи да се присъединят към ЕС, да поемат произтичащите от членството задължения. За тази цел е необходимо да се извършат **трайни реформи**, както и надеждно и убедително адаптиране на законодателството и институциите. Тъй като съответните страни отговарят на установените стандарти, включително на тези, които са свързани с демокрацията, правовата държава и основните права и свободи, ЕС е поел ангажимента да работи с тях, за да могат да достигнат следващите етапи от процеса.

ПРИЛОЖЕНИЕ 1

Заключения и препоръки от становищата на Комисията относно кандидатурите за членство на Черна гора и Албания

Черна гора

Черна гора е постигнала напредък в изпълнението на критериите, свързани със стабилността на институциите, гарантиращи демокрацията, правовата държава, зачитането на правата на човека и зачитането и закрилата на малцинствата, които бяха приети на Европейския съвет в Копенхаген през 1993 г., както и в изпълнението на изискванията на Процеса на стабилизиране и асоциране. И все пак е необходимо да бъдат положени допълнителни усилия.

Що се отнася до икономическите критерии, Черна гора е постигнала известна макроикономическа стабилност. За да се превърне обаче във функционираща пазарна икономика, както това е определено от Европейския съвет в Копенхаген през 1993 г., страната трябва да се справи с вътрешния и външния дисбаланс, да отстрани съществуващите слабости, по-конкретно във финансовия сектор и функционирането на пазарите на труда, и да укрепи принципа на правовата държава. За да може да се справи с конкурентния натиск и пазарните сили в Съюза в средносрочен план, Черна гора трябва да укрепи своята физическа инфраструктура и човешки капитал и да продължи да осъществява структурни реформи.

Резултатите на Черна гора от изпълнението на задълженията по Споразумението за стабилизиране и асоциране като цяло са положителни.

Страната ще бъде в състояние да поеме в средносрочен план всички задължения, произтичащи от членството, в повечето области от достиженията на правото на ЕС, ако процесът на привеждане в съответствие на законодателството продължи и бъдат полагани значителни и постоянни усилия, за да се постигне изпълнение и прилагане на законодателството. Необходимо е да се отдели специално внимание на свободното движение на стоки, закона за интелектуалната собственост, селското стопанство и развитието на селските райони, безопасността на храните, ветеринарната и фитосанитарната политика, рибарството, статистиката, социалната политика и трудовата заетост, регионалната политика и координирането на структурните инструменти, съдебната власт и основните права, правосъдието, свободата и сигурността и финансовия контрол. Пълно съответствие с достиженията на правото на ЕС в областта на околната среда може да се постигне само в дългосрочен план и за него ще са необходими по-големи инвестиции. Усилията в тази област трябва да се увеличат.

Присъединяването на Черна гора ще има ограничено общо отражение върху политиките на Европейския съюз и няма да засегне способността му да запази и задълбочи развитието си.

Комисията е на мнение, че преговорите с Черна гора за присъединяване към Европейския съюз трябва да започнат, след като страната достигне необходимата степен на съответствие с критериите за членство и по-специално с политическите критерии от Копенхаген, изискващи стабилност на институциите, гарантиращи

принципа на правовата държава. В този смисъл е необходимо Черна гора да изпълни следните ключови приоритети:

– усъвършенстване на законодателната рамка за провеждане на избори в съответствие с препоръките на ОССЕ/СДИЧП и Венецианската комисия; укрепване на законодателните и надзорните функции на парламента;

– довършване на основната работа по реформата на публичната администрация, включително внасяне на изменения в закона за общата административна процедура и в закона за държавните служители и експерти и укрепване на Органа за управление на човешките ресурси и Държавната институция за одит, за да се постигне по-голям професионализъм и деполитизация на публичната администрация и да се утвърди използването на прозрачен подход, основан на качеството на работа, при назначенията и повишенията;

– укрепване на правовата държава, по-конкретно чрез деполитизирани и основани на качеството на работа назначения на членовете на съдебния и прокурорския съвет и държавните прокурори, както и чрез по-голяма независимост, автономност, ефективност и отчетност на съдиите и прокурорите;

– усъвършенстване на правната рамка за борба с корупцията и изпълнение на правителствената стратегия и план за действие за борба с корупцията; постигане на стабилни резултати при дейното разследване, съдебно преследване и издаване на окончателни присъди по случаи на корупция на всички нива;

– засилване на борбата срещу организираната престъпност въз основа на оценка на заплахата и дейни разследвания, по-активно сътрудничество с регионалните партньори и партньорите от ЕС, ефективна обработка на информацията от криминално разузнаване и увеличаване на капацитета за правоприлагане и координирането; постигане на стабилни резултати в тази област;

– постигане на по-голяма свобода на медиите чрез привеждане в съответствие с практиката на Европейския съд за правата на човека относно клеветата и засилване на сътрудничеството с гражданското общество;

– прилагане на правната и стратегическа рамка за борба с дискриминацията при спазване на европейските и международните стандарти; даване на правен статут на разселените лица, по-специално на ромите, ашкалите и представителите на египетската общност, и гарантиране на зачитането на правата им. Това включва приемането и изпълнението на устойчива стратегия за затварянето на лагера Коник.

Черна гора бива насърчавана да продължи конструктивното си участие в регионалното сътрудничество и в укрепването на двустранните отношения със съседните държави. Необходимо е да се изяснят нерешените двустранни въпроси. Безпроблемното прилагане на ССА трябва да продължи. В този контекст е необходимо да се обърне надлежно внимание на отстраняването на пропуските в области като държавната помощ и транзитния трафик. Освен това страната бива активно насърчавана да продължи да увеличава административния си капацитет във всички сфери. Нужно е да се положат специални усилия по отношение на ефективността и безпристрастността на държавната администрация в чувствителни сфери като опазването на околната среда. Случаите на насилие и отправяне на заплахи срещу журналисти и активисти на НПО трябва да бъдат преследвани по адекватен начин. Необходимо е да се решат въпросите,

свързани с домашното насилие, малтретирането и условията в затворите, които не отговарят на стандартите.

Предвид постигнатия досега напредък, Комисията препоръчва Съветът да даде на Черна гора статут на страна кандидатка.

Комисията ще следи напредъка на нужните реформи съгласно институционалната рамка на Споразумението за стабилизиране и асоциране и ще продължи да подкрепя усилията, които се полагат, посредством финансовия инструмент на ИПП. Тя ще представи доклад за напредъка на Черна гора, който ще бъде включен в пакета относно разширяването през 2011 г. Този доклад ще бъде съсредоточен, по-специално, върху изпълнението на ключовите приоритети, необходими за започването на преговори за присъединяване.

Албания

Албания постигна напредък в изпълнението на критериите, свързани със стабилността на институциите, гарантиращи демокрацията, правовата държава, зачитането на правата на човека и зачитането и закрилата на малцинствата, които бяха приети на Европейския съвет в Копенхаген през 1993 г., както и в изпълнението на изискванията на Процеса на стабилизиране и асоцииране. И все пак е необходимо да бъдат положени значителни допълнителни усилия.

Що се отнася до икономическите критерии, Албания постигна известна макроикономическа стабилност. За да се превърне обаче във функционираща пазарна икономика, както това е определено от Европейския съвет в Копенхаген през 1993 г., страната трябва да доукрепи управлението, да подобри функционирането на пазара на труда, да осигури признаването на правото на собственост и да укрепи принципа на правовата държава. За да може да се справи с конкурентния натиск и пазарните сили в Съюза в средносрочен план, Албания трябва да укрепи своята физическа инфраструктура и човешки капитал и да продължи да осъществява структурни реформи.

Резултатите на Албания от изпълнението на задълженията по Споразумението за стабилизиране и асоцииране като цяло са положителни.

Страната ще бъде в състояние да поеме в средносрочен план всички задължения, произтичащи от членството, в повечето области от достиженията на правото на ЕС, ако процесът на привеждане в съответствие на законодателството продължи и ако се полагат значителни и постоянни усилия, за да се постигне изпълнение и прилагане на законодателството. Специално внимание трябва да се отдели на свободното движение на стоки, закона за интелектуалната собственост, информационното общество и медиите, селското стопанство и развитието на селските райони, безопасността на храните, ветеринарната и фитосанитарната политика, рибарството, транспортната политика, социалната политика и трудовата заетост, регионалната политика и координирането на структурните инструменти, съдебната власт и основните права, правосъдието, свободата и сигурността и финансовия контрол. Пълно съответствие с достиженията на правото на ЕС в областта на околната среда може да се постигне само в дългосрочен план и за него ще са необходими значителни инвестиции. Усилията в тази област трябва да се увеличат.

Присъединяването на Албания ще има ограничено общо отражение върху политиките на Европейския съюз и няма да засегне способността му да запази и задълбочи развитието си.

Комисията е на мнение, че преговорите с Албания за присъединяване към Европейския съюз трябва да започнат, след като страната постигне необходимата степен на съответствие с критериите за членство, и по-специално с политическите критерии от Копенхаген, изискващи стабилност на институциите, гарантиращи демокрацията и правовата държава. В този смисъл е необходимо Албания да изпълни следните ключови приоритети:

– осигуряване на правилното функциониране на парламента въз основа на конструктивен и постоянен политически диалог между всички политически партии;

– приемане на неприетите закони, за които е необходимо голямо мнозинство в парламента;

– назначаване на омбудсман и предвиждане на редовна процедура на изслушване и гласуване в парламента за назначенията в конституционния и върховния съд;

– изменение на законодателната рамка за провеждането на избори в съответствие с препоръките на ОССЕ/СДИЧП;

– гарантиране на това, че изборите се провеждат в съответствие с европейските и международните стандарти;

– довършване на основната работа по реформата на публичната администрация, включително внасяне на изменения в закона за държавната администрация и укрепване на департамента за публична администрация, за да се постигне по-голям професионализъм и деполитизация на публичната администрация и да се утвърди използването на прозрачен подход, основан на качеството на работа, при назначенията и повишенията;

– укрепване на принципа на правовата държава чрез приемането и изпълнението на стратегия за реформа на съдебната власт, като по този начин ще се постигнат независимост, ефективност и отчетност на съдебните институции;

– постигане на резултати при изпълнението на стратегията и плана за действие на правителството за борба с корупцията и отстраняване на пречките пред воденето на разследвания срещу съдии, министри и депутати; постигане на стабилни резултати при дейното разследване, съдебно преследване и издаване на окончателни присъди по случаи на корупция на всички нива;

– засилване на борбата срещу организираната престъпност въз основа на оценка на заплахата и дейни разследвания, по-активно сътрудничество с регионалните партньори и партньорите от ЕС и по-добро координиране на правоприлагащите агенции; постигане на стабилни резултати в тази област;

– изготвяне, приемане и изпълняване на национална стратегия и план за действие относно правото на собственост, след като се проведе широкообхватна консултация със заинтересованите страни и се вземе предвид практиката на ЕСПЧ; тези действия трябва да обхванат реституцията, обезщетяването и узаконяването;

– предприемане на конкретни действия за по-голяма защита на правата на човека, по-специално на жените, децата и ромите, и за ефективно прилагане на политиките за борба с дискриминацията;

– вземане на допълнителни мерки за по-добро отношение към задържаните лица в полицейските участъци, предварителния арест и затворите; предвиждане на съдебни действия по случаите на малтретиране и подобряване на изпълнението на препоръките на омбудсмана в тази област.

Албания бива насърчавана да продължи конструктивното си участие в регионалното сътрудничество и в укрепването на двустранните отношения със съседните държави. Безпроблемното прилагане на ССА трябва да продължи. В тази връзка трябва да се обърне надлежно внимание на спазването на сроковете за изпълнение на

ангажиментите на страната. Освен това Албания бива активно насърчавана да продължи да укрепва административния си капацитет във всички сфери. Необходимо е сътрудничеството с гражданското общество да бъде модернизирано. Албания трябва да отдели необходимите ресурси, за да постигне ефективно функциониране на своите институции за правата на човека и да увеличи усилията си в областта на закрилата на малцинствата. Нужно е да се укрепят свободата на медиите и тяхната независимост, както и да се реши въпросът с упражняването на политическо влияние.

Комисията ще следи напредъка на нужните реформи съгласно институционалната рамка на Споразумението за стабилизиране и асоциране и ще продължи да подкрепя усилията, които се полагат, посредством финансовия инструмент на ИПП. Тя ще представи доклад за напредъка на Албания, който ще бъде включен в пакета относно разширяването през 2011 г. Този доклад ще бъде съсредоточен, по-специално, върху изпълнението на ключовите приоритети, по които трябва да се предприемат действия, за да бъдат започнати преговори за присъединяване.

ПРИЛОЖЕНИЕ 2

Заключения от докладите за напредъка на Хърватия, бивша югославска република Македония, Босна и Херцеговина, Сърбия, Косово, Турция и Исландия

Хърватия

Хърватия продължава да изпълнява **политическите критерии**. Напредък бе постигнат в множество области, включително в сферата на правовата държава. Усилията обаче трябва да продължат и допълнително да се увеличат в сферата на съдебната и административната реформа, борбата с корупцията и организираната престъпност, зачитането и закрилата на малцинствата и връщането на бежанците.

Демокрацията и правовата държава бяха допълнително укрепени. *Правителството* и *парламентът* продължиха да функционират ефективно. Необходимо е обаче капацитетът на парламента за преглед на законодателния процес да бъде увеличен. Реформата на съдебната система продължи, но все още има значителни предизвикателства, по-специално по отношение на ефективността, независимостта и отчетността на съдебната система.

Ограничен напредък бе отчетен в реформата на *публичната администрация*. Законът за общите административни процедури влезе в сила и бяха приети стратегия за развитие на човешките ресурси и план за действие относно държавната служба. Въпреки това публичната администрация продължава да страда от недостатъци, сред които са сложните административни процедури, политизирането и слабото управление на човешките ресурси. За постигането на осезаеми резултати са нужни по-голям политически ангажимент и по-добра координация между основните участници на централно, регионално и местно равнище.

Съдебната реформа продължи. Обемът на натрупаните за разглеждане дела в съдилищата бе намален, а независимостта на съдебната власт бе укрепена чрез внасянето на изменения в конституцията. Все още обаче предстои да бъдат постигнати основните резултати, очаквани от процеса на реформи. Продължават да съществуват предизвикателства, свързани с прилагането на прозрачни критерии за назначаването на съдии и прокурори, допълнителното намаляване на обема на натрупаните за разглеждане дела, продължителността на производствата и изпълнението на решенията. Известен напредък бе отбелязан при обработването на делата за военни престъпления, включително при преразглеждане на спорни присъди от 90-те години. Проблемът с безнаказаността обаче продължава да бъде налице, особено във връзка с престъпления срещу етнически сърби, много от които не са разследвани, както трябва.

Добър напредък бе постигнат в *борбата с корупцията*. Прилагането и цялостното координиране на усилията за борба с корупцията се подобриха. Службата за борба с корупцията и организираната престъпност продължи да бъде активна и повдигна обвинения по няколко важни дела. Броят на съдебните присъди се увеличи. Правото на достъп до информация от публичните органи бе предвидено в конституцията. Въпреки това корупцията продължава да бъде широко разпространена в много сфери. Осъвременените наскоро правни и административни структури предстои да бъдат изцяло тествани на практика, особено способността на съдилищата да обработват все по-големия брой дела, които стават все по-сложни. Все още няма ефективни разследвания, съдебни преследвания и решения на съда, особено в случаите на

корупция по високите етажи. Малък напредък бе отчетен при предотвратяването на конфликт на интереси. Подобрението в прилагането на законодателството за достъп до информация бе ограничено. Продължават да се наблюдават недостатъци, свързани с финансирането на политическите партии и предизборните кампании.

Известен напредък бе отбелязан в сферата на ***правата на човека и защитата на малцинствата***. Защитата на правата на човека е гарантирана навсякъде, но продължават да са налице някои съществени предизвикателства, свързани с нейното прилагане. Що се отнася до *достъпа до правосъдие*, предприета бе съществена реформа на системата на административно правосъдие. Понастоящем се предоставя финансирана от държавата безплатна правна помощ. Процедурите обаче са сложни, а общото равнище на предоставената помощ е ниско. По отношение на *системата на затворите* бяха предприети законодателни мерки за подобряване на условията в затворите чрез предвиденото въвеждане на пробационна система. Затворите продължават да бъдат пренаселени, а здравните грижи, които се предлагат в тях, са неподходящи. Що се отнася до *малтретирането*, омбудсманът продължи да получава жалби във връзка с прекомерното използване на сила от полицията.

Свободата на словото, включително свободата и плурализмът на медиите, е предвидена със закон и като цяло се зачита. Въпреки това издатели и журналисти продължават да сигнализират за политически натиск. Продължават да съществуват проблеми с независимостта на местните медии.

Ограничен напредък бе отбелязан по отношение на *правата на жените* и равенството между половете. Положението на жените на пазара на труда не се променило значително и безработицата сред тях продължава да бъде висока. Омбудсманът за деца стана по-активен в насърчаването и защитата на *правата на децата*. Този орган обаче не разполага с подходящите ресурси, за да изпълнява пълноценно задачите си.

Известен напредък бе постигнат по отношение на *социално уязвимите лица и лицата с увреждания*. Понастоящем се укрепва капацитетът на службата на омбудсмана за лица с увреждания, по-специално с оглед на разширяване на представителството в регионите. Липсва обаче информация за правата и надбавките в сферата на социалното подпомагане, здравеопазването и пенсиите. Критериите за отпускане на надбавки не се прилагат по последователен начин, а законодателните разпоредби, уреждащи конкретните права, са фрагментарни. Преминаването от грижи в специализирано заведение към обществени грижи по места напредва бавно.

Предприети бяха някои стъпки за предоставянето на повече информация за новия закон за *борба с дискриминацията*. Органите и гражданите обаче имат ограничени познания за приложното поле на този закон и само малък брой жалби за дискриминация достигат до съда. Известен напредък бе отбелязан при законодателството за престъпления от омраза, въпреки че прилагането му е на ранен етап.

Известен напредък бе постигнат и по отношение на *зачитането и закрилата на малцинствата и културните права*. По-голямо внимание на свързаните с малцинствата въпроси бе обърнато в контекста на подобрените отношения в региона, особено между Хърватия и Сърбия. Конституционните разпоредби относно малцинствата бяха утвърдени. Продължи да се отделя внимание на ромското малцинство, като подобренията бяха най-вече в сферата на предучилищното образование. Финансирането за организациите на малцинствата бе намалено съвсем малко въпреки

мерките за ограничаване на финансите. Въпреки това малцинствата продължават да се сблъскват с много проблеми. Необходимо е Хърватия да продължи да насърчава дух на толерантност към сръбското малцинство. Освен това страната трябва да предприеме подходящи мерки, за да защити тези, които все още могат да станат жертва на заплахи, дискриминация, враждебност или насилие. Ромското малцинство живее при особено тежки условия и продължава да бъде изправено пред предизвикателства в сферата на образованието, социалната закрила, здравеопазването, трудовата заетост и достъпа до документи за самоличност. Малцинствата продължават да срещат трудности в сферата на заетостта, както по отношение на недостатъчното им представяне в държавната администрация, съдебната система и полицията, така и в по-широкия публичен сектор.

Известен напредък бе отчетен във връзка с *бежанците*. Завръщането на бежанци в Хърватия продължи. Продължиха да се осигуряват жилища за лицата, които преди са имали право на владение и ползване. Приет бе преразгледан план за действие за ускорено изпълнение на плановете на правителството за жилищно настаняване, по които бе отчетено закъснение през 2009 г., като целта е този процес да приключи през 2011 г. Известен напредък бе постигнат при възстановяването на жилищата, на които са нанесени вреди. Значителният обем на натрупаните за разглеждане жалби във връзка с отхвърлени искания за помощ за възстановяване бе намален. Изпълнението на решението за валидиране на правата на пенсия продължи. Въпреки това напредъкът в изпълнението на поставените през 2009 г. цели за жилищно настаняване бе бавен. Все още предстои да бъдат изцяло обработени няколко хиляди заявления за жилищно настаняване и да бъдат осигурени жилища на завръщащите се бежанци. Продължава да има множество жалби за реконструкция на жилища, по които трябва да бъде взето решение. Необходимо е да се положат усилия, за да се създадат нужните условия за постоянното завръщане на бежанците.

Що се отнася до **регионалните въпроси и международните задължения**, Хърватия продължава да сътрудничи с Международния наказателен трибунал за бивша Югославия (МНТБЮ). Сформираната от правителството специална работна група трябва да продължи работата си, за да намери изчезналите документи на артилерията, поискани от службата на прокурора на МНТБЮ, или да разбере какво се е случило с тях. Благодарение на министерската среща, която се състоя през март 2010 г. в Белград, процесът, чието начало бе поставено с Декларацията от Сараево, получи нов тласък. В процеса участват Босна и Херцеговина, Хърватия, Черна гора и Сърбия, които се договориха да си сътрудничат за изясняване на статистическите данни за бежанците. Освен това страните се ангажираха да работят за намирането на решение на редица неуредени въпроси до края на годината.

Хърватия продължи да участва активно в регионални инициативи, сред които са Процесът на сътрудничество в Югоизточна Европа (ПСЮЕ), Съветът за регионално сътрудничество (СРС) и Централноевропейското споразумение за свободна търговия (ЦЕФТА). Президентът на страната възприе деен подход по отношение на регионалното сътрудничество. Двустранните отношения с другите страни, обхванати от процеса на разширяване, и със съседните държави-членки на ЕС продължиха да се развиват, включително тези със Сърбия. Отношенията със Словения се подобриха с подписването на Споразумението за международен арбитраж за границата.

Икономиката на Хърватия бе тежко засегната от световната икономическа и финансова криза. През първото тримесечие на 2009 г. страната изпадна в рецесия и до средата на 2010 г. нямаше ясни признаци за възстановяване. Безработицата, публичният

дефицит и дългът значително се увеличиха. Външната задлъжнялост нарасна още повече и продължава да бъде основна слабост на икономиката. Паричната стабилност бе запазена благодарение на политиката на централната банка, а финансовият сектор понесе кризата относително добре.

Що се отнася до **икономическите критерии**, Хърватия е функционираща пазарна икономика. Тя би трябвало да е в състояние да се справи с конкурентния натиск и пазарните сили в Съюза, при условие че продължи да прилага решително цялостната си програма за реформи, за да намали структурните слабости.

Широкият политически консенсус за основните елементи на една пазарна икономика бе запазен. Програмата за икономическо възстановяване даде на икономическата политика ориентация в средносрочен план. Дали програмата ще бъде от полза за растежа и конкурентоспособността в международен план зависи от ефективното ѝ изпълнение. Като се имат предвид съществуващите ограничения, водената макроикономическа политика бе общо взета подходяща за справяне с последиците от световната икономическа и финансова криза. Благодарение на водената парична политика бяха запазени обменният курс и финансовата стабилност, като същевременно бе облекчен натискът върху ликвидността. Дефицитът по текущата сметка намаля вследствие на рецесията, а инфлационният натиск отслабна още повече. Банковият сектор продължи да проявява гъвкавост при сътресения.

Въпреки това структурните реформи като цяло напреднаха бавно, като това бе отбелязано и при приватизацията и преструктурирането на губещите предприятия. Пазарът на работна ръка продължи да се характеризира с голяма скованост и ниска трудова заетост и участие, които намаляха още повече по време на рецесията. Властите положиха ограничени усилия във фискалната сфера за удържане на нарастващия дефицит и увеличаване на ефективността на публичните разходи. Социалните плащания се запазиха на високо равнище и не добре целенасочени, а много държавни предприятия продължиха да получават държавна подкрепа посредством преки и непреки субсидии и гаранции. За да се постигне средносрочна фискална устойчивост, основно предизвикателство, което трябва да се преодолее, продължава да бъде подобряването на бюджетния процес и дисциплина и повишаването на ефективността на публичните разходи. Инвестиционният климат все още страда от голяма регулаторна тежест и множество парафискални такси.

Хърватия подобри **способността си да поеме задълженията, произтичащи от членството**. Подготовката за изпълнение на изискванията на ЕС продължи да напредва добре и в повечето сектори е налице голяма степен на привеждане в съответствие с правилата на ЕС. В повечето области бе отчетен допълнителен напредък, включително по преговорните глави, по които степента на привеждане в съответствие вече е висока. В някои области трябва да се положат допълнителни усилия за укрепване на административния капацитет, необходим за правилното прилагане на достиженията на правото на ЕС.

Добър напредък бе отбелязан при *свободното движение на стоки*, а привеждането в съответствие с достиженията на правото на ЕС по тази глава е в доста напреднала фаза. Необходими са обаче допълнителни усилия, особено по отношение на оценката на съответствието, метрологията и надзора на пазара. Хърватия трябва да довърши привеждането в съответствие с достиженията на правото на ЕС и да укрепи капацитета за прилагане. Добър напредък може да бъде отчетен при *свободното движение на*

работници, където привеждането в съответствие на законодателството е задоволително. Необходимо е да се положат допълнителни усилия, по-специално за подобряване на координирането на системите за социална сигурност.

Напредък бе постигнат при *правото на установяване и свободата на предоставяне на услуги*, по-специално относно взаимното признаване на професионалните квалификации и пощенските услуги. Като цяло привеждането в съответствие с достиженията на правото на ЕС е задоволително. Необходимо е да се положат по-големи усилия за приключване на привеждането в съответствие, по-специално в сферата на взаимното признаване на професионалните квалификации, и за транспониране на Директивата за услугите. Работата по подобряването на административния капацитет трябва да продължи.

Допълнителен напредък бе отчетен при привеждането в съответствие с достиженията на правото на ЕС в областта на *свободното движение на капитали*. Необходимо е да се полагат непрекъснати усилия, за да се приключи либерализирането на капиталовите движения и да се консолидира прилагането на законодателството за борба срещу изпирането на пари.

Добър напредък може да бъде отчетен в сферата на *обществените поръчки*, по-специално при подобряването на капацитета на основните участници да координират и изпълняват политиката в тази сфера. Все още е необходимо способността за ефективно прилагане на законодателството да се увеличи допълнително на всички нива на системата за обществени поръчки.

Известен напредък може да бъде отчетен по главата относно *дружественото право*. Привеждането в съответствие с достиженията на правото на ЕС е в ход. Необходимо е да се положат допълнителни усилия в областта на одита.

Напредък може да бъде отчетен при *закона за интелектуалната собственост*. Привеждането в съответствие с достиженията на правото на ЕС достигна много висока степен и може да бъде отчетен напредък при прилагането. Все още предстои да се повиши цялостната осведоменост на обществото за правата на интелектуална собственост.

Значителен напредък бе отбелязан при *политиката за конкуренция*, по-специално във финализирането на тръжната процедура за преструктуриране на корабостроителниците. Като цяло бе постигнато добро равнище на привеждане в съответствие. Необходимо е обаче да се положат допълнителни усилия, за да се приемат планове за преструктуриране на корабостроителниците в затруднено положение, които да бъдат в съответствие с достиженията на правото на ЕС в сферата на държавната помощ, да се подобрят резултатите на хърватската агенция за конкуренция при прилагането на законодателството срещу картелите и да се увеличи административният ѝ капацитет, по-специално в сферата на антитръстовия контрол. Привеждането в съответствие на хърватския закон за радиоразпръскване трябва да бъде довършено. Националните планове за преструктуриране на стоманодобивната индустрия също трябва да бъдат осъвременени.

Съществен напредък може да бъде отчетен в областта на *финансовите услуги*, както по отношение на привеждането в съответствие на законодателството, така и по отношение

на укрепването на административните ресурси. Необходимо е обаче административният капацитет на регулаторните органи да бъде допълнително укрепен.

Хърватия отбеляза значителен напредък в сферата на *информационното общество и медиите* и постигна висока степен на привеждане в съответствие с достиженията на правото на ЕС. Необходими са обаче непрекъснати усилия за укрепване на капацитета на двата национални регулатора за правилното прилагане на правната рамка. Либерализирането на всички сегменти на пазарите на електронни комуникации трябва да продължи.

Добър напредък може да бъде отчетен при *селското стопанство и развитието на селските райони*, по-специално в създаването и функционирането на разплащателната агенция и интегрираната система за управление и контрол и относно организацията на общия пазар. Значителните усилия в тези важни области на Общата селскостопанска политика обаче трябва да продължат. Също така е необходимо Хърватия да приведе системата си за подкрепа на селското стопанство изцяло в съответствие с достиженията на правото на ЕС и да увеличи капацитета за усвояването на средства за развитие на селските райони.

Добър напредък бе постигнат при привеждането в съответствие в сферата на *безопасността на храните, ветеринарната и фитосанитарната политика*, по-конкретно чрез приемането и изпълнението на вторично законодателство. Транспонирането на достиженията на правото на ЕС напредва добре във всички сектори. Значителен напредък бе постигнат с приемането на националната програма за модернизиране на предприятията за храни от животински произход и вторични животински продукти. Необходимо е да се полагат непрекъснати усилия за изпълнение на програмата, за укрепване на административния капацитет и капацитета за контрол и за създаване на гранични пунктове за проверка.

Хърватия отбеляза добър напредък при привеждането в съответствие с достиженията на правото на ЕС в сферата на *рибарството*. Подготовката за прилагането на политика за рибарството напредва добре. Необходимо е Хърватия да подобри прилагането на законодателството, по-конкретно с оглед на управлението, проверката и контрола на флота и с оглед на структурната политика.

Допълнителен напредък бе отбелязан в сферата на *транспорта*. Степента на привеждане в съответствие на законодателството е добра. Все още обаче е необходимо да се довърши привеждането в съответствие на законодателството в авиационния сектор. Нужни са допълнителни усилия за изпълнение и прилагане на достиженията на правото на ЕС.

Допълнителен напредък бе отбелязан по *глава „Енергетика“*, където степента на привеждане в съответствие на законодателството е висока. Необходимо е обаче да се положат значителни усилия за постигането на по-голяма продуктивност на администрацията и по-голяма независимост на регулаторните органи в енергийния сектор.

Напредък бе отбелязан в сферата на *данъчното облагане*, по-конкретно при оперативния капацитет и компютризирането. Законодателството на Хърватия относно прякото и непрякото данъчно облагане съответства до голяма степен на достиженията на правото на ЕС. Въпреки това е необходимо да се извърши известно допълнително

привеждане в съответствие на законодателството, най-вече в областта на ДДС и акцизите. Полагането на усилия за укрепване на административния капацитет, включително за взаимносвързаност на информационните технологии, трябва да продължи.

Допълнителен напредък бе отчетен в сферата на *икономическата и паричната политика*, където привеждането в съответствие с достиженията на правото на ЕС като цяло е приключило.

По отношение на *статистиката* значителен напредък бе постигнат при осъвременяването на статистическата инфраструктура. Постигната бе добра степен на привеждане в съответствие на законодателството. Необходимо е усилията да продължат, за да може статистиката в Хърватия да бъде изцяло приведена в съответствие с изискванията на ЕС.

Добър напредък бе постигнат при *социалната политика и трудовата заетост*. Налице е добра степен на привеждане на законодателството в съответствие с достиженията на правото на ЕС. Продължават обаче да съществуват някои пропуски при привеждането в съответствие на законодателството, по-конкретно при транспонирането на директивите относно трудовото право и в областта на борбата с дискриминацията и равенството между половете. Административният капацитет трябва да бъде допълнително укрепен.

Хърватия отбеляза напредък в *политиката за предприятията и промишлеността*, по-специално във връзка с принципите и инструментите на политиката. Привеждането в съответствие с достиженията на правото на ЕС е много напреднало. Необходимо е да се положат допълнителни постоянни усилия, които да бъдат насочени към подобряване на бизнес средата. Усилията за преструктуриране на стоманодобивната индустрия и особено на корабостроителната индустрия трябва да продължат.

Хърватия постигна допълнителен напредък в разработването на *трансевропейските мрежи*. Привеждането в съответствие с достиженията на правото на ЕС приключи.

Добър напредък бе отбелязан при *регионалната политика и координирането на структурните инструменти*, по-конкретно при подготвянето на стратегически документи и определянето на институциите и механизмите, с които ще се прилага кохезионната политика на ЕС и ще се наема и обучава допълнителен персонал. Подготовката на Хърватия за прилагане на кохезионната политика на ЕС е относително напреднала. Страната трябва да довърши подготовката си, като се съсредоточи върху създаването на напълно развита схема за проекти и усвояването на средствата.

Хърватия постигна добър напредък в сферата на *съдебната власт и основните права*. Реформата на съдебната власт продължи с приемането на ново законодателство, с което се утвърждава независимостта на съдебната власт и допълнително се намалява обемът на натрупаните за разглеждане дела. Въпреки това тази реформа продължава да бъде важно начинание и все още има значителни предизвикателства, по-специално по отношение на ефективността, независимостта и отчетността на съдебната система. Усилията за борба с корупцията нараснаха, като бяха отбелязани известни положителни резултати, но корупцията продължава да бъде широко разпространена в много области. Все още няма ефективни разследвания, съдебни преследвания и решения на съда, особено в случаите на корупция по високите етажи. Необходимо е да бъдат засилени превантивните мерки, като например по-голяма прозрачност на

публичните разходи. Защитата на основните права бе укрепена, но трябва да се подобри на практика, особено по отношение на малцинствата и бежанците.

Хърватия постигна значителен напредък в областта на *правосъдието, свободата и сигурността*. Системата за предоставяне на убежище бе съществено подобрена, но трябва да се обърне внимание на интегрирането на лицата, на които е предоставена закрила в Хърватия, и на закрилата на непълнолетните незаконни мигранти. Добър напредък бе отбелязан в сферата на визите. Въпреки това привеждането в съответствие с достиженията на правото на ЕС относно визите трябва да продължи. Напредъкът бе отчетен в областта на външните граници. Необходимо е обаче да се изменят няколко елемента на плана за действие за интегрирано управление на границите и да се ускори модернизирането на оборудването. Значителен напредък бе постигнат при съдебното сътрудничество по граждански и наказателни въпроси. Напредъкът продължи и при политиката за противодействие на наркотиците.

Напредъкът в *науката и изследванията* също продължи, но с по-бавно темпо вследствие на икономическата и финансовата криза. Необходимо е да се положат усилия за допълнително укрепване на капацитета за извършване на изследвания, за предлагане на обучения и за увеличаване на инвестициите в изследвания от страна на промишлеността и малките и средните предприятия. Допълнителен напредък бе отбелязан по отношение на достиженията на правото на ЕС в сферата на *образованието и културата*. Привеждането в съответствие на законодателството е добро. Хърватия трябва да продължи усилията си, за да се подготви за управлението на програмата „Обучение през целия живот“ и на програмата „Младежта в действие“.

Отбелязаният по глава *„Околна среда“* напредък е добър, както по отношение на привеждането в съответствие на законодателството, така и по отношение на прилагането му. Нужно е да се довърши привеждането в съответствие на законодателството относно качеството на водата и, до известна степен, относно изменението на климата. Прилагането на хоризонталните достижения на правото на ЕС и сътрудничеството с неправителствените организации, работещи в сферата на околната среда, трябва да се подобрят. Като цяло подготовката на Хърватия е към края си. Страната трябва да продължи да укрепва административния си капацитет, особено на местно равнище.

Добър напредък бе отбелязан в сферата на *защитата на потребителите и здравеопазването*. Постигната бе добра степен на привеждане в съответствие на законодателството. Необходимо е да се полагат постоянни усилия за допълнително укрепване на административния капацитет.

Добър напредък бе постигнат по отношение на *митническия съюз*. Митническото законодателство на Хърватия е в много голяма степен приведено в съответствие с достиженията на правото на ЕС. Напредъкът на страната при информационните технологии продължи, по-конкретно при взаимосвързаността. Нужен е допълнителен напредък за отстраняването на последните несъответствия в законодателството на Хърватия, за изпълнението на стратегията за борба с корупцията и за подготвянето на взаимосвързаността на информационните системи.

Известен напредък бе отчетен в областта на *външните отношения*. Хърватия напредна в привеждането в съответствие на законодателството в тази сфера и продължава да координира и съобразява позицията си по въпроси, които се обсъждат на

международните форуми. Въпреки това страната трябва да обърне внимание на цялостното спазване на своите международни задължения, когато прибягва до предпазни мерки. Необходимо е да бъдат заделени допълнителни ресурси за политиката за развитие и хуманитарната помощ.

Хърватия отбеляза допълнителен напредък във *външната политика и политиката на сигурност и отбрана*. Страната продължи да участва в няколко военни и граждански мисии на ЕС. Като цяло Хърватия постигна висока степен на привеждане в съответствие на законодателството. Необходимо е тя да продължи да засилва осъществяването и прилагането на контрола върху оръжията, включително да направи информацията, свързана с оръжията, по-прозрачна.

Напредък може да бъде отчетен при *финансовия контрол*. Независимостта на държавната служба за одит бе укрепена. Понастоящем усилията трябва да се съсредоточат върху устойчивостта на реформите. Органите, които участват в структурата за координиране на борбата с измамите, трябва да положат повече усилия за ефективното изпълнение на стратегията за борба с измамите.

Допълнителен напредък бе отчетен в областта на *финансовите и бюджетните разпоредби*. Институционалният капацитет за прилагане на правилата относно собствените ресурси бе доразвит. Хърватия постигна добра степен на привеждане в съответствие с достиженията на правото на ЕС, както и капацитет за тяхното прилагане, освен относно налозите върху захарта. Необходимо е Хърватия да увеличи допълнително капацитета си за координиране.

Бивша югославска република Македония

Бивша югославска република Македония продължава да изпълнява в достатъчна степен **политическите критерии**. След като през 2009 г. бяха извършени значителни реформи, макар и с неравномерно темпо бе отбелязан допълнителен напредък Като цяло управляващата коалиция е стабилна, а политическите сили работят в сътрудничество. Известен напредък бе постигнат при реформата на парламента, полицията, съдебната власт, публичната администрация и защитата и закрилата на малцинствата. Въпреки това е необходимо да бъдат положени допълнителни усилия в повечето области, свързани с политическите критерии. По-конкретно понастоящем съществува сериозно безпокойство по отношение на независимостта на съдебната система, реформата на публичната администрация и свободата на словото в медиите. Политическият диалог трябва да бъде засилен.

Охридското рамково споразумение продължава да бъде основен елемент за ***демокрацията и правовата държава***. Известен напредък бе отбелязан при прилагането на закона за езиците, децентрализацията и равностойното представителство. Посредством воденето на диалог е необходимо да се полагат непрекъснати усилия, за да се изпълнят целите на споразумението и да се постигне пълното му прилагане.

Допълнителен напредък бе отбелязан в реформата на *парламента*. Приети бяха изменения в процедурния правилник, с които се защитават правата на опозицията. Парламентът прие мерки за укрепване на институционалния си капацитет, по-специално чрез създаването на Парламентарния институт. Въпреки това диалогът за

междуетническите отношения бе възпрепятстван от това, че съответният парламентарен комитет не заседаваше редовно.

Партньорите в *правителствената* коалиция поддържат конструктивно сътрудничество помежду си. Те са поели ангажимента да извършат реформи, чрез които страната да се подготви за присъединяване към Европейския съюз. Въпреки това е нужно да се води по-активен диалог по въпросите, касаещи междуетническите отношения. Необходимо е да се положат допълнителни усилия за постигане на напредък в процеса на децентрализация в съответствие с Охридското рамково споразумение. Финансовата рамка за местното управление трябва да бъде по-прозрачна и по-справедлива. Необходимо е сътрудничеството между правителството и Националния съвет за европейска интеграция да бъде доразвито.

Известен напредък бе постигнат при функционирането на *публичната администрация*. Приет бе законът за служителите в публичната администрация. Законът за вътрешните работи, който касае реформата на полицията, влезе в сила и бе приета по-голямата част от законодателството за прилагане. Необходими са обаче значителни допълнителни усилия, за да може държавната служба да стане прозрачна, професионална и независима. При назначенията и повишенията на всички равнища в публичната администрация бе упражнено неправомерно политическо вмешателство. Правната рамка трябва да бъде доусъвършенствана, по-специално във връзка с назначаването на служители въз основа на качествата им. В повечето случаи преобразуването на голям брой временни постове в постоянни не доведе до назначаване въз основа на конкуренция между кандидатите и в зависимост от техните качества.

Напредъкът при *съдебната реформа* бе ограничен. Съдилищата станаха по-ефективни, след като бе подобрено бюджетното управление. Въпреки това съществува безпокойство за независимостта и безпристрастността на съдебната власт: не бе отбелязан допълнителен напредък по отношение на това да се гарантира, че съществуващите правни разпоредби се прилагат на практика. В този контекст е важно да бъде дадено предимство на завършилите Академията за обучение на съдии и прокурори при нови назначения.

Напредък бе отбелязан в *политиката за борба с корупцията*. Проведени бяха мащабни полицейски операции, при които бяха използвани специални разузнавателни средства. Законодателната и институционалната рамка са до голяма степен налице, но резултатите при успешното издаване на присъди по дела за корупция по високите етажи трябва да бъдат затвърдени. Съществуващите разпоредби относно декларирането на имущество, конфликта на интереси и финансирането на политическите партии не се прилагат ефективно. Необходимо е да се осигурят основни ресурси за Държавната комисия за борба с корупцията. Корупцията продължава да бъде широко разпространена в много области и все още е сериозен проблем. .

Налице е правната и институционална рамка за ***правата на човека и защитата на малцинствата***, а *гражданските и политическите права* като цяло се спазват. Въпреки това съществуващите правни гаранции трябва да бъдат пълноценно прилагани.

Отделението от полуотворен тип в затвора в Идризово, където условията бяха унизителни и нечовешки, бе затворено. Въпреки това изпълнението на стратегията за отстраняване на другите сериозни недостатъци във връзка с условията в затворите

напредва бавно. Контролът на правоприлагащите агенции продължава да бъде непълен. Що се отнася до свободата на словото, нараства безпокойството относно политическото вмешателство в медиите и неправомерния натиск, упражняван върху журналисти. Участието на гражданското общество в съставянето на политиките все още е ограничено.

Омбудсманът продължи да бъде основният орган за защита на правата на човека и насърчаване на тяхното спазване. Работното му натоварване нарасна през периода на докладване. Делът на препоръките, приети от публичните органи, обаче намаля. Авторитетът и ресурсите на Омбудсмана трябва да бъдат увеличени.

Правните разпоредби относно защитата на *социалните права и икономическите права* са до голяма степен налице. Изпълнението на стратегията за борба с домашното насилие продължава. Постигнато бе споразумение за членството в Икономическия и социален съвет, с което бе улеснен социалният диалог. Приет бе рамков закон за борба с дискриминацията. В него обаче бе пропуснато да се отбележи сексуалната ориентация като основание за дискриминация. Необходимо е да бъде разработен стратегически подход за равните възможности. Трябва да се положат допълнителни усилия за прилагане на закона за съдебната система, обхващаща непълнолетните лица, и Конвенцията на ООН за правата на детето.

Напредък бе постигнат в сферата на *зачитането и защитата на малцинствата и културните права*. Известен напредък бе отбелязан при равностойното представителство, а правителството предприе стъпки за насърчаване на междуетническата интеграция в образователната система. И все пак, интеграцията на етническите общности продължава да бъде ограничена и е необходимо да се води по-активен диалог за насърчаване на доверието в сферата на културата и езика. Що се отнася до правата на ромите, броят на лицата без документи за самоличност намаля. Приети бяха мерки, чрез които да се избегне ненужното настаняване на деца в специални училища. Въпреки това ромите продължават да живеят при много тежки условия и да бъдат дискриминирани.

Що се отнася до ***регионалните въпроси и международните задължения*****,** бивша югославска република Македония продължи да оказва пълно съдействие на Международния наказателен трибунал за бивша Югославия (МНТБЮ). Националната правна система работи по дела, които МНТБЮ върна на националните органи.

Що се отнася до Международния наказателен съд, двустранното споразумение за имунитет със Съединените щати не е в съответствие с общата позиция и водещите принципи на ЕС по този въпрос. Страната трябва да се съобрази с позицията на ЕС.

Страната продължи да участва активно в регионалните инициативи за сътрудничество, сред които Процесът на сътрудничество в Югоизточна Европа (ПСЮЕ), Съветът за регионално сътрудничество (СРС) и Централноевропейското споразумение за свободна търговия (ЦЕФТА).

Бивша югославска република Македония е активен партньор в региона и двустранните ѝ отношения със съседните държави като цяло са добри. След като бе установена границата ѝ с Косово, бивша югославска република Македония няма неуредени въпроси, свързани с границите. Отношенията ѝ с Гърция обаче продължиха да бъдат неблагоприятно повлияни от нерешения въпрос за наименованието. Страната участва в

разговори под егидата на ООН за неговото решаване. Действията и изявленията, които биха могли да повлияят отрицателно на добросъседските отношения, следва да бъдат избягвани. Директните разговори на най-високо политическо равнище са положителна стъпка, въпреки че този устрем все още не е довел до конкретни резултати. Поддържането на добросъседски отношения, включително договарянето на взаимно приемливо решение на спора за името под егидата на ООН, продължава да бъде от основно значение.

Икономиката на бивша югославска република Македония се сви съвсем леко благодарение на слабата изложеност на финансовия сектор на международни токсични активи, на притока на гъвкави частни капитали и на стабилния публичен сектор. Структурните реформи продължиха. Въпреки това високата структурна безработица, особено сред младите хора и зле образованите хора, продължава да бъде основна причина за безпокойство. Направени бяха известни незначителни подобрения с оглед на преодоляването на институционалните слабости, но недостатъците при прилагането на принципа на правовата държава продължават да се отразяват отрицателно на бизнес средата.

Що се отнася до **икономическите критерии**, бивша югославска република Македония продължи да напредва добре. В някои области страната постигна допълнителен напредък към превръщането си във функционираща пазарна икономика чрез намаляване на пречките пред навлизането на пазара и излизането от него и подобряване на капацитета на съдилищата да разглеждат дела, свързани с икономиката. Тя би трябвало да е в състояние да се справи с конкурентния натиск и пазарните сили в Съюза в краткосрочен план, при условие че продължи да прилага решително програмата си за реформи, за да намали значителните структурни слабости.

Бивша югославска република Македония успя да запази широк консенсус по основните елементи на икономическите политики. Паричната политика, която се основава на де факто обвързване с еврото, допринесе за макроикономическата стабилност. След експанзионистичния подход, който бе следван през 2008 г., през 2009 г. фискалната политика бе насочена в по-голяма степен към установяването на стабилност. Външният баланс на страната се подобри, отразявайки слабо възстановяване на износа, спад във вноса заради слабото местно търсене и силен приток на частни капитали. Приватизацията в общи линии е приключила. Либерализирането на цените и търговията е постигнато до голяма степен. Известен допълнителен напредък бе отбелязан при подобряването на навлизането на пазара и регистрацията и при опростяването на регулаторната рамка. Времетраенето на процедурите по обявяване в несъстоятелност бе намалено още повече, а регистрацията на собственост до голяма степен приключи. Финансовият сектор понесе кризата добре, а независимостта на някои от надзорните и регулаторните агенции в сектора бе утвърдена.

Вследствие на нарастващия фискален дефицит дългът на публичния сектор се увеличи. Качеството на публичните разходи се влоши, отчасти и поради намаляването на средносрочно ориентираните капиталови разходи. Безработицата продължи да бъде много висока. Преките чуждестранни инвестиции продължиха да намаляват въпреки ниското вече равнище. Заради слабостите в институциите, нестабилността на администрацията и слабостите в прилагането на принципа на правовата държава функционирането на пазарната икономика продължи да бъде възпрепятствано. Липсата на консултации със заинтересованите страни преди правителството да вземе решение пречи да се постигне предвидимост на бизнес средата. Съдебната система продължава

да бъде претрупана и в някои случаи регулаторните и надзорните агенции все още не разполагат с нужната независимост и ресурси, за да изпълняват ефективно функциите си. Правната сигурност продължава да бъде ниска, което се отразява отрицателно на привлекателността на страната за чуждестранни инвестиции. Сивата икономика продължава да бъде сериозно предизвикателство.

Бивша югославска република Македония отбеляза известен напредък при подобряването на своята **способност за изпълнение на задълженията, произтичащи от членството**, по-специално по отношение на свободното движение на стоки, дружественото право, финансовите услуги и правосъдието, свободата и сигурността. По-малък напредък бе отчетен в други области като обществените поръчки, информационното общество и медиите и социалната политика и трудовата заетост. Като цяло бе отбелязан допълнителен напредък при изпълнението на приоритетите от Партньорството за присъединяване. Необходимо е обаче да се полагат постоянни усилия за укрепване на административния капацитет за прилагане и изпълнение на законодателството. Ангажиментите, поети по Споразумението за стабилизиране и асоциране, бяха изпълнени.

Добър напредък бе постигнат в сферата на *свободното движение на стоки*. Транспонирана бе част от хоризонталните и секторните достижения на правото на ЕС. Органите за пазарен надзор не разполагат с достатъчен административен капацитет, за да могат да осигурят прилагане на техническото законодателство. Малък напредък може да бъде отчетен в сферата на *свободното движение на работници*. Известен напредък бе отбелязан при *правото на установяване и свободното предоставяне на услуги*, по-специално в сферата на пощенските услуги. Подготовката за взаимно признаване на професионалните квалификации е на ранен етап. В сферата на *свободното движение на капитали* бе отбелязан цялостен напредък. Продължава да има ограничения относно краткосрочните капиталови движения и трансграничните плащания. Скромен напредък бе отчетен при правната рамка, административния капацитет и прилагането на законодателството в сферата на борбата с изпирането на пари.

Напредък бе отбелязан и в сферата на *обществените поръчки*. Службата за обществени поръчки прие стратегия за изготвянето на система за обществените поръчки. Законодателството за концесиите и публично-частните партньорства не е в съответствие с достиженията на правото на ЕС. Административният капацитет за прилагане на правилата за обществени поръчки на оперативно равнище все още не е задоволителен. Добър напредък бе отбелязан в сферата на *дружественото право*. Въпреки това привеждането в съответствие с достиженията на правото на ЕС в областта на одита продължава да бъде на ранен етап. Известен напредък бе постигнат при укрепването на правната рамка в сферата на *интелектуалната собственост*. Националната стратегия за интелектуалната собственост е в процес на изпълнение. Нужни са обаче допълнителни усилия по отношение на прилагането.

Известен напредък бе отбелязан в сферата на *конкуренцията*. Броят на предварителните решения за държавна помощ нарасна умерено. Човешките и финансовите ресурси на сектора за антитръстов контрол на Комисията за защита на конкуренцията обаче се нуждаят от укрепване.

Като цяло бе отбелязан добър напредък в областта на *финансовите услуги*. Положени бяха усилия за регулирането и надзора на застрахователния сектор. Някои финансови услуги, като лизинга, предстои да бъдат регулирани или за тях да бъде въведен надзор.

Напредъкът в областта на *информационното общество и медиите* бе неравномерен. Привеждането в съответствие с достиженията на правото на ЕС и либерализирането на пазара се подобряват. Въпреки това обществеият радио- и телевизионен оператор все още не е устойчив. Медийното законодателство все още не е приведено в съответствие с Директивата за аудиовизуалните медийни услуги.

Постигнат бе напредък в сферата на *селското стопанство и развитието на селските райони*. Политиката за развитие на селските райони постепенно бива привеждана в съответствие с изискванията на ЕС. Оперативните структури по AFSARD и IPARD бяха укрепени, но капацитетът на другите административни органи трябва да бъде подобрен. За привеждането в съответствие с достиженията на правото на ЕС е необходимо да се полагат допълнителни постоянни усилия. Известен напредък бе отбелязан при *политиката за безопасност на храните и ветеринарната и фитосанитарната политика,* най-вече по отношение на подготвянето на законодателството и прилагането му от страна на предприятията от хранително-вкусовата промишленост. Необходимо е административният капацитет да бъде укрепен, особено по отношение на ефективността на системите за мониторинг и контрол.

Известен напредък може да бъде отчетен в *транспортната политика*. Отварянето на пазара на железопътен транспорт бе съпътствано от предизвикателства. Необходимо е да се положат допълнителни усилия за подобряване на работата на органите за безопасност, и по-специално на Комитета за разследване на авиационни произшествия.

Известен напредък бе постигнат в *енергийния сектор*. Приети бяха нови енергийни стратегии. Все още обаче предстои да влезе в сила новият всеобхватен закон за енергетиката. Цената на електроенергията не отразява напълно разходите. Окончателно решение на спора с оператора на системата за разпределение, значим инвеститор от ЕС, все още не е намерено въпреки отбелязания добър напредък. Енергийният регулатор и регулаторът, отговарящ за радиационната защита, трябва да станат функционално независими.

При хармонизирането на законодателството за прякото и непрякото *данъчно облагане* с достиженията на правото на ЕС не бе отбелязан напредък. Известен напредък може да бъде отчетен при оперативния капацитет на данъчната администрация във връзка с услугите за данъкоплатците и ефективността на одита. Капацитетът за одит и за водене на разследвания в борбата с укриването на данъчни задължения продължи да бъде недостатъчен.

Ограничен напредък бе отбелязан в сферата на *икономическата и паричната политика*. Привеждането в съответствие с достиженията на правото на ЕС е непълно, а административният капацитет за прилагане на политиката е много различен в различните сектори. Добър напредък бе отчетен в областта на *статистиката*. Въпреки това ресурсите на Държавната статистическа служба продължават да бъдат незадоволителни и е необходимо да се постигне равностойно представителство. От основно значение е да бъдат осигурени средства за преброяването на населението и

жилищния фонд през 2011 г. Нужно е усилията за подобряване на секторната статистика да продължат, особено по отношение на икономическата статистика.

Малък напредък бе отбелязан при привеждането в съответствие с достиженията на правото на ЕС в сферата на *социалната политика и трудовата заетост*. Приет бе рамков закон за борба с дискриминацията, но в него има някои значителни пропуски и той не получи подкрепата на съответните групи на гражданското общество. Тристранният и двустранният социален диалог продължават да бъдат слаби. Приобщаването на хората с увреждания и други хора, изключени от обществото, протича бавно.

Известен напредък бе отбелязан в областта на *политиката за предприятията и промишлеността*. Добър напредък бе постигнат при намаляването на административните пречки и разходите за функционирането на предприятията. Създадени бяха нови структури и бяха заделени значителни ресурси за тяхната работа. Въпреки това стратегиите за подкрепа на предприятията и секторът на малките и средните предприятия се нуждаят от по-голяма финансова подкрепа.

Известен напредък бе отбелязан в сферата на *трансевропейските мрежи*. Страната продължава да участва активно в Транспортната обсерватория за Югоизточна Европа и в Енергийната общност. Въпреки това напредъкът по коридор X бе значително забавен.

Известен неравномерен напредък бе отчетен при *регионалното развитие и координирането на структурните фондове*. Изпълнението на оперативната програма за регионално развитие бе значително забавено. Административният капацитет в отрасловите министерства, и по-специално техническата експертиза, трябва да бъдат укрепени. Необходимо е също така да се усъвършенства подготвянето и изпълнението на проекти, за да може в бъдеще да се усвояват средства по ИПП. Като цяло привеждането на законодателството в съответствие с достиженията на правото на ЕС в сферата на регионалната политика и координирането на структурните инструменти е на ранен етап.

Ограничен напредък бе отбелязан в реформата на *съдебната власт* и гарантирането на *основните права* и известен напредък в борбата с *корупцията*. Съдебният съвет и Съветът на прокурорите трябва да установят високи стандарти на независимост и безпристрастност на съдебната власт на практика. Полицията проведе мащабни операции за борба с корупцията, в които използва специални разузнавателни средства. Въпреки това резултатите, постигнати по случаи на корупция по високите етажи, все още не са стабилни. Новото законодателство за конфликта на интереси и финансирането на политическите партии трябва да се прилага ефективно. Що се отнася до основните права, правната и институционалната рамка са налице до голяма степен, но е необходимо съществуващите правни гаранции да бъдат изцяло приложени.

В сферата на *правосъдието, свободата и сигурността* добър напредък може да бъде отчетен по отношение на предоставянето на убежище, визовата политика, външните граници и Шенген. Проблемът с увеличаването на лицата, търсещи убежище в ЕС, вследствие на първия етап от прилагането на безвизовия режим на пътуване бе решен. Въпреки това през август и септември бе регистрирано ново увеличаване на заявленията за предоставяне на убежище. Необходимо е властите да продължат да работят за отстраняването на този проблем и да уведомяват гражданите за правата и задълженията, произтичащи от безвизовия режим на пътуване. Реформата в полиция

продължи, а международното полицейско сътрудничество се подобри. Необходимо е обаче да се разгледа ролята на Министерството на вътрешните работи при одобряването на нарежданията за подслушване и ефективността на механизма за външен надзор.

Известен напредък може да бъде отчетен в областта на *науката и изследванията*. Участието в Седмата рамкова програма на ЕС за научни изследвания нарасна. Известен напредък бе отбелязан при привеждането на законодателството в съответствие с достиженията на правото на ЕС в областта на *образованието, обучението, младежта и културата*. Въпреки това управлението на програмите „Обучение през целия живот“ и „Младежта в действие“ продължава да бъде незадоволително.

Допълнителен напредък бе постигнат в областта на *околната среда*. Привеждането на националното законодателство в съответствие с достиженията на правото на ЕС напредна, особено в секторите, свързани с качеството на въздуха и отпадъците. Усилията за привеждане на законодателството в съответствие с достиженията на правото на ЕС в сектора на водата трябва да бъдат значително увеличени. Административният капацитет и инвестициите също трябва да бъдат значително увеличени. Известен напредък бе отбелязан при *защитата на потребителите и здравеопазването*. Що се отнася до общественото здраве, добър напредък бе постигнат при контрола върху тютюна.

Известен напредък бе отчетен в сферата на *митническия съюз*, особено по отношение на административния и оперативния капацитет. Привеждането на митническото законодателство в съответствие с достиженията на правото на ЕС напредва добре, освен когато става въпрос за транзитни преминавания. Административният капацитет на митническата администрация за прилагане на законодателството и за решаване на проблема с трансграничната престъпност и корупцията се нуждае от укрепване.

Напредък бе отбелязан в областта на *външните отношения*, по-специално при общата търговска политика. Напредък има и във *външната политика и политиката на сигурност и отбрана*. Страната се присъедини към повечето декларации и общи позиции на ЕС и демонстрира постоянен ангажимент за участие в операциите на Европейската политика за сигурност и отбрана. Необходими са постоянни усилия за намаляване на броя на незаконните оръжия.

Известен напредък бе отбелязан при *финансовия контрол*. Функционалната и финансовата независимост на Държавната служба за одит бе укрепена, но ѝ липсва конституционна основа. Необходимо е да се положат усилия за създаването на системи за финансово управление и контрол. В сферата на *финансовите и бюджетните разпоредби* известен напредък бе отбелязан в подобряването на оперативния капацитет на митническите и данъчните органи и на държавната статистическа служба. Нужни са допълнителни усилия за борба с измамите с мита и ДДС.

Босна и Херцеговина

Босна и Херцеговина постигна ограничен напредък при изпълнението на **политическите критерии**. Посредством извършването на реформи, чиято цел бе да се изпълнят изискванията, свързани с либерализирането на визовия режим, бе отбелязан известен напредък по отношение на правовата държава, по-конкретно в области като управлението на границите и миграционната политика Също така бяха предприети

важни стъпки за насърчаване на помиряването и сътрудничеството в региона, по-специално във връзка с връщането на бежанците. Въпреки това изпълнението на реформите като цяло бе недостатъчно, а политическата обстановка в страната в периода преди изборите се характеризираше с националистическа реторика. Липсата на споделено виждане у политическите лидери за посоката, в която трябва да поеме страната, възпрепятства провеждането на важни реформи, свързани с ЕС, и пречи да бъде постигнат допълнителен напредък по пътя към членство в Съюза.

Според оценката на ОССЕ/СДИЧП общите избори бяха проведени в съответствие с международните стандарти за демократични избори. Въпреки това за пореден път имаше ограничения на правата за гласуване, свързани с етническата принадлежност и мястото на пребиваване, заради разпоредби на споразумението за мир от Дейтън/Париж. Зачитането на демократичните принципи и правото на равнопоставено отношение без дискриминация, както това е залегнало в Европейската конвенция за правата на човека, представлява основен елемент от Временното споразумение. Закъсненията при хармонизирането на конституцията с Европейската конвенция за правата на човека, както бе поискано от Европейския съд за правата на човека в решението от декември 2009 г. по делото Sejdić-Finci срещу Босна и Херцеговина, продължават да бъдат основен въпрос, който буди безпокойство.

Що се отнася до международните задължения, от основно значение продължава да бъде постигането на напредък в изпълнението на условията, които бяха поставени за закриването на Службата на върховния представител (СВП)[5]. Системата на управление на Босна и Херцеговина продължава да включва международно присъствие. Страната отчете много малък напредък в изпълнението на изискванията за затварянето на Службата на Върховния представител. Измежду тези изисквания от първостепенна важност са разпределянето на собственост между държавата и другите равнища на управление, въпросът за собствеността на отбранителните сили и изпълнението на задълженията, свързани с окончателните решения за Brčko. Над всички тези въпроси стои нуждата от създаване на стабилна и конструктивна политическа среда в страната.

Що се отнася до ***демокрацията и правовата държава***, напредъкът в реформата на *конституцията* и създаването на функционални и ефективни институционални структури бе малък. Министерският съвет прие план за действие за изпълнение на решението на Европейския съд за правата на човека, но резултати не бяха постигнати.

Съображенията, продиктувани от етническия произход, продължиха да преобладават, което се отрази отрицателно на функционирането на изпълнителните и законодателните органи на държавно равнище. Административният капацитет на *парламента* се подобри, но координирането с Министерския съвет и федеративните единици все още е незадоволително. Функционирането на *правителствените* институции на различни равнища продължи да бъде засегнато от фрагментарно и некоординирано изготвяне на политики. Предприети бяха стъпки за подобряване на

---

[5] Това обхваща пет цели: 1) Приемливо и устойчиво решаване на въпроса с разпределянето на собствеността между държавата и другите равнища на управление; 2) Приемливо и устойчиво решаване на въпроса със собствеността на отбранителните сили; 3) Произнасяне на окончателните решения за Brcko; 4) Фискална устойчивост; и 5) Укрепване на принципа на правовата държава (доказано чрез приемане на национална стратегия за военните престъпления, на закон за чужденците и предоставянето на убежище и на национална стратегия за реформа в сектора на правосъдието), както и две специални условия: 1) подписване на Споразумението за стабилизиране и асоциране, 2) стабилна политическа обстановка.

административния капацитет, като бяха назначени няколко високопоставени служители, включително в Дирекцията за европейска интеграция. Други важни позиции обаче все още са свободни. Законът за преброяването на държавно равнище, който е нужен за постигането на допълнителен напредък по програмата за членство в ЕС и за социалното и икономическото развитие на страната, трябва да бъде незабавно приет.

Малък напредък бе отбелязан в *публичната администрация*, където стратегията за реформи е в процес на изпълнение, макар и бавно. Координирането между различните администрации продължава да бъде незадоволително. Продължават да са необходими постоянни усилия, за да се предотврати политическото вмешателство и да се ограничи ролята на политическата принадлежност при назначенията. Също така допълнително внимание трябва да се отдели на напредъка в създаването на професионална, отчетна, прозрачна и ефективна държавна служба, основана на качеството на работа и компетентността. На държавно равнище работи един омбудсман, но съществуват бюджетни ограничения, които пречат на ефективността му и трябва да бъдат отстранени.

Босна и Херцеговина отбеляза ограничен напредък в подобряването на *съдебната система*. Прието бе ново законодателство, съобразено с Наказателно-процесуалния кодекс, но бе направено малко за намаляване на обема на натрупаните за разглеждане дела. Изпълнението на Стратегията за реформа на съдебния сектор и Стратегията за военните престъпления продължи да бъде минимално. Сложността на правната рамка, фрагментарността на съдебната система и липсата на единен бюджет продължават да забавят напредъка към установяването на независима съдебна власт. Върховният представител удължи мандата на международните съдии и прокурори, работещи по делата за военни престъпления, тъй като властите не успяха да постигнат споразумение. Съдебното преследване на военни престъпления от страна на държавния съд продължи да бъде задоволително, но е необходимо да бъде подобрено във федеративните единици и кантоните.

Босна и Херцеговина постигна ограничен напредък в *борбата срещу корупцията*, която продължава да бъде широко разпространена в много области и представлява сериозен проблем. Започна изпълнението на стратегията и планът за действие за борба с корупцията. Създадена бе агенцията, която ще отговаря за мониторинга на това изпълнение, и бе назначен неин временен директор. Известен напредък бе отбелязан при изпълнението на препоръките, формулирани от групата „Държави срещу корупцията“ (GRECO). Съдебните действия по случаи на корупция продължиха да бъдат бавни, а съдебно преследване бе предприето само по ограничен брой случаи на корупция по високите етажи. Недостатъчното прилагане на законодателството и проблемите при координирането между федеративните единици продължават да будят безпокойство. Босна и Херцеговина трябва да поеме по-твърд ангажимент в борбата с корупцията и да предприеме решителни действия в тази насока.

Ограничен напредък бе отбелязан по отношение на ***правата на човека и защитата на малцинствата***. Босна и Херцеговина ратифицира основните международни конвенции за правата на човека, но са необходими постоянни усилия, за да се гарантира по-доброто им прилагане. Необходимо е да се подобри изпълнението на решенията на националните съдилища, включително тези на Конституционния съд на Босна и Херцеговина.

Гражданските и политическите права до голяма степен се зачитат. Известен напредък бе отбелязан при хармонизирането на наказанията в страната. Въпреки това все още се очаква приемането на Рамковия закон за безплатната правна помощ, който е необходим, за да бъдат изпълнени изискванията на Европейската конвенция за правата на човека. *Достъпът до правосъдие* при граждански и наказателни дела трябва да бъде гарантиран. Условията в затворите се подобриха, но пренаселеността и *малтретирането* на задържани лица продължават да будят безпокойство.

И в държавната конституция, и в конституциите на федеративните единици се предвижда *свобода на словото* и свобода на медиите, *свобода на събиране* и сдружаване и *свобода на вероизповедание*. Действащото законодателство обаче не се прилага пълноценно. Политическият натиск върху медиите и етническата насоченост на този натиск се засилиха. Случаите на отправяне на заплахи към журналисти също се увеличиха. Реформата на обществеността радио- и телевизионно разпръскване бе забавена. Независимостта на Агенцията за регулиране на съобщенията все още е застрашена. Правителствата на федеративните единици сключиха споразумения за сътрудничество с *гражданското общество*. Въпреки това е необходимо да бъдат положени допълнителни усилия за по-активен диалог с гражданското общество и за подкрепа на развитието му.

Малък напредък бе отбелязан в сферата на *икономическите и социалните права*. Тези права са гарантирани от действащата правна рамка, но фрагментарността все още е налице, а прилагането продължава да бъде незадоволително. Съществува всеобхватен закон за борба с дискриминацията на държавно равнище, но приложното му поле все още е ограничено. Защитата на *жените* срещу всякакви форми на насилие и социалната закрила на *децата* трябва да се подобрят. Системата на социални придобивки, която се основава предимно на права, се отразява неблагоприятно на положението на *уязвимите групи* от населението, включително на лицата с психични увреждания. Непризнаването на социалните партньори на държавно равнище и фрагментарната законодателна рамка пречат на социалния диалог и упражняването на правото на труд.

Известен напредък бе постигнат по отношение на *зачитането и закрилата на малцинствата и културните права*[6]. Що се отнася до междуетническите отношения, броят на разделените училища („две училища под един покрив“) намаля и в повечето училища беше въведена обща деветгодишна образователна програма. Въпреки това разделянето на децата в училищата на етнически признак продължава да бъде проблем. Независимо от увеличаването на финансовите ресурси за изпълнение на стратегията за *ромите*, това малцинство продължава да живее при много трудни условия и да бъде дискриминирано. Липсата на регистрация при раждането продължава да възпрепятства достъпа на ромите до основни социални и икономически права. Необходимо е да се предприемат допълнителни стъпки за подобряване на прилагането на Закона за националните малцинства.

Известен напредък бе отбелязан по отношение на *бежанците и вътрешно разселените лица*. Приета бе стратегия, обхващаща цялата страна, чиято цел е да подкрепи процеса на завръщане и да гарантира правилното прилагане на приложение VII към

---

[6] Съгласно Закона за защита на правата на лицата, които принадлежат към национални малцинства, в Босна и Херцеговина има 17 национални малцинства. Трите съставни народности — босненци, хървати и сърби — не са национални малцинства.

Споразумението за мир от Дейтън/Париж. Въпреки това отбелязаният напредък при постигането на местна интеграция и устойчивост на завръщанията е малък.

Що се отнася до ***регионалните въпроси и международните задължения***, продължава прилагането на Споразумението за мир от Дейтън/Париж. Сътрудничеството с Международния наказателен трибунал за бивша Югославия продължи да бъде задоволително. Въпреки това преди изборите Република Сръбска често нарушаваше териториалната цялост на страната. Освен това изказванията на политическото ръководство на Република Сръбска, с които се оспорва тежестта на военновременните убийства на цивилно население, продължиха.

Сътрудничеството между съдилищата и прокурорите от Босна и Херцеговина, Хърватия и Сърбия се подобри. Подписани бяха двустранни споразумения за взаимното признаване и изпълнение на съдебните решения по наказателни дела. Необходимо е да се положат допълнителни усилия за укрепване на капацитета за разглеждане на делата за военни престъпления, особено на съдилищата на равнище кантони и области, и да се осигурят подходящи финансови средства. В този контекст регионалното сътрудничество и подходящата защита на свидетелите са от основно значение.

Що се отнася до Международния наказателен съд, двустранното споразумение за имунитет със Съединените щати не е в съответствие с общата позиция и водещите принципи на ЕС по този въпрос. Страната трябва да се съобрази с позицията на ЕС.

Благодарение на министерската среща, която се състоя през март 2010 г. в Белград, процесът, чието начало бе поставено с Декларацията от Сараево, получи нов тласък. В процеса участват Босна и Херцеговина, Хърватия, Черна гора и Сърбия, които се договориха да си сътрудничат за изясняване на статистическите данни за бежанците. Освен това страните се ангажираха да работят за намирането на решение на редица неуредени въпроси до края на годината.

Босна и Херцеговина продължи да участва активно в регионални инициативи за сътрудничество, сред които Процесът на сътрудничество в Югоизточна Европа (ПСЮЕ), Съветът за регионално сътрудничество (СРС) и Централноевропейското споразумение за свободна търговия (ЦЕФТА). Отношенията на Босна и Херцеговина с нейните съседи бяха доразвити благодарение на няколко важни регионални инициативи за насърчаване на помиряването. Въпреки това някои въпроси относно границите със съседните страни остават нерешени. Притежателите на косовски паспорти продължават да срещат трудности при получаването на виза, която е необходима, за да могат да участват в регионални заседания в Босна и Херцеговина.

През 2010 г. **икономиката** на Босна и Херцеговина отбеляза умерено възстановяване от рецесията, в която се намираше през 2009 г. Основен фактор за възстановяването е външното търсене. Безработицата се запази на много високо равнище. През 2009 г. фискалната ситуация значително се влоши, тъй като публичните финанси бяха подложени на силен натиск в резултат на намаляващите приходи и ангажиментите за големи разходи. Ангажиментът за осъществяването на структурни реформи и постигането на стабилни публични финанси продължи да се изпълнява неравномерно на територията на страната. Наскоро бяха въведени някои фискални мерки и мерки за извършването на структурни реформи вследствие на натиска от бюджетния дисбаланс

и програмата на МВФ. Въпреки това бюджетът все още не е самостоятелен, а качеството на публичните финанси продължава да бъде ниско.

По отношение на **икономическите критерии** Босна и Херцеговина отбеляза малък допълнителен напредък към създаването на функционираща пазарна икономика. Необходимо е решително да се положат допълнителни значителни усилия за реформа, за да може страната да се справи с конкурентния натиск и пазарните сили в Съюза в дългосрочен план.

Изпълнението на стенд-бай споразумението с Международния валутен фонд като цяло е задоволително. Финансовата и паричната стабилност бяха запазени. Споразумението за валутния борд продължи да се ползва с висока степен на доверие. Доверието в местните банки бе възстановено, а домакинствата пренасочваха спестяванията си към банковия сектор през цялата 2010 г. През първата половина на 2010 г. промишленото производство леко нарасна. В началото на 2010 г., поради промените в международните цени, инфлацията отново стана положителна, но се запази ниска. Външният дисбаланс намаля благодарение на високия износ. Може да бъде отчетено известно ограничено подобряване на бизнес климата, особено по отношение на регистрирането на стопанска дейност.

Въпреки това фискалната ситуация в Босна и Херцеговина продължи да бъде трудна, особено във федерацията. Ангажиментът във връзка с договорените мерки за фискална корекция и структурни реформи и тяхното прилагане се спазваше неравномерно на територията на страната. Качеството на публичните финанси продължи да бъде ниско, като текущите разходи представляваха голяма част от БВП. Приватизацията, преструктурирането на публичните предприятия и либерализирането на мрежовите индустрии не напредна. Модернизирането на инфраструктурата продължи, макар и с бавно темпо. Производственият капацитет и конкурентоспособността на икономиката продължиха да бъдат ниски, тъй като местните източници на растеж не бяха използвани по подходящ начин. Липсата на структурна гъвкавост, като високите ставки на вноските за социално осигуряване и слабата трудова мобилност, продължи да пречи на създаването на работни места и участието на пазара на труда. Големите социални плащания, които не са добре насочени, намаляват желанието за намиране на работа, което допълнително подчертава нуждата от реформа на системата на социални придобивки. Безработицата се запази много висока, а сивата икономика продължава да бъде сериозно предизвикателство. Неефективността на администрацията и слабото прилагане на принципа на правовата държава се отразяват на бизнес климата.

Босна и Херцеговина отбеляза ограничен напредък при привеждането на своето законодателство и политики в съответствие с **европейските стандарти**. Известен напредък бе отчетен в области като свободното движение на капитали, интелектуалната собственост, образованието и научните изследвания, транспорта и финансовия контрол и по редица въпроси, свързани с правосъдието, свободата и сигурността. Все още е необходимо да се положат особени усилия по отношение на свободното движение на стоки, лица и услуги, митниците и данъчното облагане, конкуренцията и държавните помощи, възлагането на обществени поръчки, трудовата заетост и социалната политика, селското стопанство и рибарството, околната среда, енергетиката и информационното общество и медиите.

Като цяло изпълнението на Временното споразумение бе неравномерно. Страната нарушава Временното споразумение, тъй като не спазва Европейската конвенция за

правата на човека във връзка с правото на равнопоставено отношение без дискриминация[7] и не е успяла да създаде орган за държавните помощи. Необходимо е допълнително укрепване на административния капацитет, за да се постигнат задоволителни резултати от изпълнението на ССА.

Босна и Херцеговина отбеляза известен напредък в сферите на ***вътрешния пазар.*** В областта на *свободното движение на стоки* подготовката напредна умерено. Известен напредък бе отбелязан при защитата на потребителите. Продължават да са необходими непрекъснати усилия за сближаване на правната рамка със законодателството на ЕС и за изграждане на необходимия административен капацитет.

Напредъкът при *движението на хора и услуги и правото на установяване* е ограничен, включително по отношение на създаването на единно икономическо пространство. Все още предстои съдебните процедури и регистрацията на дружества да бъдат доопростени.

Известен напредък бе отбелязан в сферата на *свободното движение на капитали*. От основно значение е да се извърши допълнително привеждане на законодателството в съответствие с достиженията на правото на ЕС, за да се осигури правилното функциониране на капиталовите пазари в Босна и Херцеговина. Малък напредък може да бъде отчетен в областта на *митниците и данъчното облагане*.

Босна и Херцеговина отчете известен напредък при прилагането на правилата за *конкуренция*. Не бе отбелязан обаче напредък в сферата на държавната помощ, тъй като не бе създаден орган за държавните помощи. Напредъкът при възлагането на обществени поръчки е ограничен. Известен напредък бе отчетен при приемането на законите за *правата на интелектуална собственост*.

В сферата на *социалната политика и политиката за трудова заетост*, а така също и в сферата на политиката на здравеопазване бе отбелязан малък напредък.. В момента се подготвят стратегически документи, обхващащи цялата страна, но законодателството и политиките продължават да бъдат фрагментарни. Напредъкът при научните изследвания е добър. Рамковите закони и стратегиите в областта на *образованието и културата* са налице, но все още се очаква да бъдат приложени и изпълнени. Преговорите за присъединяване към *Световната търговска организация* продължиха, но процесът не е приключил.

Босна и Херцеговина отбеляза известен ограничен напредък при изпълнението на европейските стандарти в редица ***секторни политики.*** Подготовката в сферата на *промишлеността и малките и средните предприятия* продължава да бъде на ранен етап. Предстои да бъде изготвена всеобхватна промишлена стратегия, а стратегията за развитие на малките и средните предприятия на държавно равнище предстои да бъде изпълнена. Малък напредък бе отбелязан в областта на *селското стопанство и развитието на селските райони*, безопасността на храните, ветеринарната и фитосанитарната политика и рибарството. Прието бе законодателство за изпълнението, но няма напредък в създаването на Министерство на селското стопанство на държавно

---

[7] Член 14 във връзка с член 3 от Протокол 1 на Европейската конвенция за правата на човека, които предвиждат забрана на дискриминацията по отношение на правото на свободни избори, и член 1 от Протокол 12 на Европейската конвенция за правата на човека, който установява правото на равнопоставено отношение без дискриминация.

равнище. Недостатъчното прилагане на ветеринарното и фитосанитарното законодателство и законодателството за безопасността на храните на държавно равнище пречи на Босна и Херцеговина да изпълни стандартите на ЕС.

Подготовката на Босна и Херцеговина в областта на *околната среда* и изменението на климата все още е на ранен етап. Необходимо е да бъде изготвена хармонизирана правна рамка за опазване на околната среда и да бъде създадена държавна агенция за околната среда. Босна и Херцеговина отбеляза неравномерен напредък в *транспортния сектор*. Имаше известно развитие по отношение на трансевропейските транспортни мрежи, железопътния сектор и сектора на вътрешноводния транспорт, но напредъкът при автомобилния транспорт е ограничен. Въпросът с модернизирането на транспортната инфраструктура още не е решен. Подготовката в областта на *енергетиката* не е много напреднала. Като страна по Договора за енергийна общност Босна и Херцеговина трябва да прилага съответното законодателство на ЕС за енергетиката. За да се гарантира сигурността на доставките на електроенергия, е необходимо да се създаде пълноценно функциониращо национално дружество за пренос на електроенергия и да се приеме всеобхватна енергийна стратегия.

Напредъкът в сферите на *информационното общество и медиите* е ограничен. Хармонизирането на правната рамка относно общественото радио- и телевизионно разпръскване все още не е извършено. Съществуващите все още предизвикателства пред независимостта на Органа за регулиране на съобщенията и бавното изпълнение на реформата в общественото радио- и телевизионно разпръскване продължават да будят сериозно безпокойство.

Известен напредък може да бъде отчетен в сферата на *финансовия контрол*. Въведен бе вътрешен одит, но системите за финансово управление и контрол трябва да бъдат доразвити. Необходимо е да се гарантира независимостта на външния одит. Известен напредък бе отбелязан в сферата на *статистиката* във връзка с класификациите и регистрите. Въпреки това не бе приет законът на държавно равнище за преброяване на населението и домакинствата. Статистическите данни за националните сметки, стопанската дейност и селското стопанство трябва да се подобрят. Сътрудничеството между статистическите институции в страната на държавно равнище и на равнище федеративни единици продължава да бъде недостатъчно.

Що се отнася до ***правосъдието, свободата и сигурността***, в някои области бе постигнат напредък, макар и неравномерен. Като част от диалога за либерализиране на визовия режим бяха предприети стъпки за изпълнение на всички показатели, определени в пътната карта. Работата по приоритетите в сферата на визовата политика продължава. Понастоящем се издават паспорти с биометрични данни. Споразумението между ЕС и Босна и Херцеговина за улесняване на издаването на визи и споразумението за реадмисия продължиха да се прилагат безпроблемно.

Подготовката на страната в сферата на *управлението на границите, предоставянето на убежище и миграцията* напредна. Системата за предоставяне на убежище и международна закрила, мониторингът на миграционните потоци и сътрудничеството между агенциите се подобриха. Инфраструктурата на някои гранично-пропускателни пунктове обаче се нуждае от подобряване. Ограничен напредък бе отбелязан при предотвратяването на *изпирането на пари*. Необходимо е да се положат допълнителни усилия, особено по отношение на прилагането на правните разпоредби. Известен напредък бе отчетен в борбата с *наркотиците*. Липсата на ефективни последващи

действия от страна на съдебната власт обаче възпрепятства борбата срещу трафика на наркотици, който продължава да бъде сериозен проблем.

Подготовката на Босна и Херцеговина в областта на *полицията* напредва, макар и неравномерно. Фрагментарността на полицейските сили на Босна и Херцеговина продължава да подкопава ефективността, постигането на резултати, сътрудничеството и обмена на информация. *Борбата с организираната престъпност* продължава да бъде недостатъчна заради липсата на съгласувана институционална рамка. Организираната престъпност продължава да буди сериозно безпокойство и оказва влияние върху правовата държава и бизнес климата. Известен напредък бе отбелязан в *борбата с трафика на хора* във връзка с идентифицирането на жертвите. Нужни са повече усилия по отношение на оказването на съдействие на жертвите и защитата на свидетелите. Босна и Херцеговина започна да работи в сферата на *борбата с тероризма*, като прие всеобхватна стратегия.

Що се отнася до *защитата на личните данни*, подготовката в тази област продължи, но са необходими допълнителни усилия по отношение на правоприлагането. Установяването на добре функциониращa защита на личните данни е от жизненоважно значение, за да може Босна и Херцеговина да сключи споразумения с Европол и Евроюст.

Сърбия

Сърбия отбеляза напредък в изпълнението на ***политическите критерии***. Страната кандидатства за членство в ЕС през декември 2009 г. Временното споразумение влезе в сила през февруари 2010 г. и Сърбия постигна допълнителен напредък при изпълнението на изискванията по Споразумението за стабилизиране и асоциране (ССА). През юни 2010 г. стартира процесът на ратифициране на ССА. Реформата в съдебната власт продължи, но имаше сериозни недостатъци в процедурата по преназначаване на съдии и прокурори. Въпреки активното настоящо сътрудничество на Сърбия с Международния наказателен трибунал за бивша Югославия (МНТБЮ) двамата бегълци, срещу които трибуналът е повдигнал обвинения — Ратко Младич и Горан Хаджич — все още са на свобода.

Общото събрание на ООН прие на 9 септември съвместна резолюция, представена от Сърбия и подкрепена от ЕС, като отговор на консултативното становище на Международния съд относно Косово. С резолюцията се признава съдържанието на консултативното становище на Международния съд и се приветства готовността на Европейския съюз да улесни процеса на диалог между страните по спора. Самият диалог е фактор за мира, сигурността и стабилността в региона и неговата цел е да се насърчи сътрудничеството, да се постигне напредък по пътя към Европейския съюз и да се подобри животът на хората. Необходимо е всички страни по спора да положат решителни усилия за ефективното функциониране на регионалните форуми с участието на всички тях.

Демокрацията и правовата държава бяха допълнително укрепени. Прилагането на новите конституционни разпоредби, като тези за статута на Войводина, напредна. Необходими са допълнителни усилия, за да може някои конституционни разпоредби да станат съвместими с европейските стандарти, особено разпоредби, свързани със съдебната власт.

Предприети бяха допълнителни стъпки за подобряване на работата на *парламента* чрез приемането на нов закон за народното събрание и нов процедурен правилник. Въпреки това необходимо е да се положат усилия за доусъвършенстване на качеството на законодателните текстове. Законодателството относно изборите трябва да бъде напълно приведено в съответствие с европейските стандарти.

Коалиционното *правителство* се запази стабилно и продължи да демонстрира голям консенсус относно целта за интеграция в ЕС, която е обявена за стратегически приоритет. Въпреки това подготовката и прилагането на новото законодателство трябва да бъдат по-ефективни.

Капацитетът на *публичната администрация* като цяло е добър, но реформата в тази област напредва бавно и неравномерно. Нужен е по-твърд ангажимент за зачитане на мандата на независимите регулаторни органи и за осигуряване на ресурсите, от които те се нуждаят.

Напредъкът в приемането на законодателството, предвиждащо *граждански контрол върху силите за сигурност*, и в упражняването на конституционно гарантираните права е добър. Необходимо е обаче гражданският контрол да се засили, включително този, упражняван от съответната парламентарна комисия.

Сърбия продължи реформата на *съдебната си система* с процедурата по преназначаване на всички съдии и прокурори и създаването на нова мрежа от съдилища. Процедурата по преназначаване обаче страдаше от сериозни недостатъци и не беше прозрачна. Двата отговорни съвета бяха избрани при временен състав и не използваха обективни критерии. По време на процедурата съдиите и прокурорите не бяха изслушани и не получиха задоволителни обяснения за решенията. Това поставя под въпрос независимостта на съдебната власт и може да даде възможност за упражняването на политическо влияние. Все още предстои двата съвета да бъдат избрани в окончателния си състав. Значителният обем на натрупаните за разглеждане дела продължава да буди безпокойство. Като цяло съдебната система на Сърбия едва частично изпълнява своите приоритети.

Напредъкът в борбата с *корупцията* продължи, след като Агенцията за борба с корупцията започна да работи през януари 2010 г. По-голямата част от лицата, заемащи публични длъжности, подадоха декларации за имуществото в новата агенция, както бе поискано. Въпреки това корупцията продължава да бъде широко разпространена в много сфери и представлява сериозен проблем. Тъй като няма нов закон, контролът върху финансирането на политическите партии и финансирането на предизборните кампании продължава да бъде слаб. Все още предстои Агенцията за борба с корупцията да постигне резултати при проверката на декларациите за имуществото и при осъществяването на дейността си. Окончателните присъди, особено по дела за корупция по високите етажи, продължават да бъдат малко на брой. Възлагането на обществени поръчки, приватизацията и публичните разходи продължават да будят безпокойство. Защитата на лицата, подаващи сигнали за корупция, трябва да се подобри.

Необходимото законодателство относно ***правата на човека и защитата на малцинствата*** е налице. Конституцията гарантира *гражданските и политическите права*, които до голяма степен се зачитат, но все още предстои тези права да бъдат

изцяло приложени. Съответното законодателство все още не е приведено в пълна степен в съответствие с европейските стандарти.

Продължават да се регистрират случаи на *мъчения, малтретиране и безнаказаност* и напредъкът в предотвратяването им е малък. *Достъпът до правосъдие* общо взето е гарантиран. Въпреки това все още липсват законодателството и ресурсите, необходими за създаването на по-ефективна система за безплатна правна помощ. Сърбия отбеляза малък напредък в реформата на *системата на затворите*. Приета бе стратегия за предотвратяване на пренаселеността, но лошите условия в затворите продължават да будят безпокойство.

Налице са конституционните и законодателните разпоредби за защита на *свободата на словото*, както и законодателството, даващо възможност на *медиите* да работят свободно. Въпреки това инцидентите, свързани с подбуждане към омраза, заплахи и атаки, особено срещу журналисти, продължиха. *Свободата на събиране и сдружаване* е гарантирана от Конституцията и като цяло се зачита.

Организациите на гражданското общество продължиха да бъдат активни в социалния, икономическия и политическия живот на Сърбия и са важни за насърчаването на демократичните ценности. Неотдавна бе създадена служба за сътрудничество с гражданското общество.

Конституционните гаранции за упражняване на *свободата на вероизповедание* са налице. Отношенията между различните вероизповедания се подобриха. Въпреки това липсата на прозрачност и последователност при процеса на регистрация продължава да бъде основната пречка, която не позволява на някои по-малки религиозни групи да упражняват правата си.

Законодателството за защита на *социалните права и икономическите права* е до голяма степен налице. Защитата на жените и децата срещу насилие трябва да бъде подобрена. Приет бе Законът за равенство между половете, чиято цел е да се подобри положението на *жените*. Въпреки това последващите действия във връзка със случаи на домашно насилие продължават да бъдат недостатъчни. По отношение на *правата на децата* напредък бе постигнат при укрепването на защитата на децата от злоупотреби и небрежност. Законодателната рамка, забраняваща всякаква форма на дискриминация на работното място и установяваща механизъм за защита срещу дискриминацията, е налице. В действителност обаче дискриминация продължава да съществува, като тя е насочена най-вече срещу ромите, представителите на хомосексуалното, бисексуалното и транссексуалното общество, жените, националните малцинства и хората с увреждания.

По отношение на *правата на собственост* няма напредък, тъй като все още липсва подходяща правна основа за реституцията на собственост.

Законодателството за зачитане и защита на *малцинствата и културните права* е налице. През юни 2010 г. се състояха избори за 19-те съвета на националните малцинства, които бяха добре организирани като цяло. Все още предстои съветите да започнат да функционират.

Междуетническата обстановка във *Войводина* е стабилна. Прилагането на новоприетия статут и на Закона за определяне на правомощията, който дава широка автономия на провинцията в сферата на местните финанси и икономическото развитие, започна.

Необходимо е да бъде прието допълнително законодателство. Обстановката в *Южна Сърбия* като цяло е стабилна, но напрегната. Сблъсъците между етническите групи и между представителите на мюсюлманската общност в Санджак намаляха като цяло. Въпреки това продължава да има напрежение, особено между двете съществуващи ислямски организации и във връзка със състава на Съвета на босненското национално малцинство.

Известен напредък бе отбелязан при решаването на въпроса със статута на *бежанците* и *вътрешно разселените лица*, но е нужно да се положат значителни допълнителни усилия. Въпреки положителните развития по-голямата част от *ромското население* продължава да живее в крайна бедност. Също така ромите са дискриминирани, особено по отношение на достъпа до образование, социална закрила, здравеопазване, трудова заетост и подходящо жилищно настаняване.

Що се отнася до ***регионалните въпроси и международните задължения***, Сърбия подходи конструктивно към събитията в Босна и Херцеговина. В последния си доклад до Съвета за сигурност на ООН прокурорът на Международния наказателен трибунал за бивша Югославия (МНТБЮ) посочи, че отговорът на Сърбия на исканията на прокурорската служба за достъп до документи, архиви и свидетели е бил своевременен и адекватен и че няма неизпълнени искания. Също така той подчерта професионализма и ангажимента на оперативните служби, които издирват бегълци. Въпреки това прокурорът направи редица оперативни препоръки. Въпреки активното настоящо сътрудничество на Сърбия с МНТБЮ двамата бегълци, срещу които трибуналът е повдигнал обвинения, все още са на свобода. Пълното сътрудничество с МНТБЮ продължава да бъде основно изискване за членство в ЕС в съответствие със заключенията на Съвета от 25 октомври 2010 г.

Установено бе добро сътрудничество с EULEX във връзка с военните престъпления в Косово. Въпреки това с някои държави в региона продължават да съществуват проблеми, свързани с екстрадицията и признаването на съдебните присъди.

Благодарение на министерската среща, която се състоя през март 2010 г. в Белград по инициатива на Сърбия, процесът, чието начало бе поставено с Декларацията от Сараево, получи нов тласък. В срещата участваха Босна и Херцеговина, Хърватия, Черна гора и Сърбия, които се договориха да си сътрудничат за изясняване на статистическите данни за бежанците и на други неуредени въпроси. Освен това страните се ангажираха да работят за намирането на решение на редица неуредени въпроси до края на годината.

Сърбия продължи да участва активно в регионални инициативи, сред които са Процесът на сътрудничество в Югоизточна Европа (ПСЮЕ), Съветът за регионално сътрудничество (СРС) и Централноевропейското споразумение за свободна търговия (ЦЕФТА). Страната пое председателството на ЦЕФТА през 2010 г. Тя участва активно в подготвянето на предстоящата стратегия за река Дунав. Сърбия постигна значителен напредък в двустранните си отношения с останалите страни, обхванати от процеса на разширяване, особено с Хърватия и Босна и Херцеговина, и продължи да поддържа добри отношения със съседните държави, които са членки на ЕС. Подписано бе споразумение за екстрадиция с Хърватия, което е свързано със сътрудничеството по наказателноправни въпроси. Регионалното сътрудничество обаче беше засегнато от липсата на споразумение между Сърбия и Косово относно участието на Косово в регионални срещи. Необходимо е възможно най-скоро да бъде договорено приемливо и

трайно решение за участието на Сърбия и Косово в регионалните форуми. Това е от основно значение за изграждането на работещо регионално сътрудничество, в което участват всички. Сърбия все още не приема митническите печати на Косово, установени от ЮНМИК. В самото Косово Сърбия поддържа паралелни структури и организира паралелни допълнителни общински избори.

След тежката рецесия, през която премина в навечерието на световната криза, **икономиката** на Сърбия постепенно възвърна стабилността си благодарение на програмата за приспособяване, договорена с МВФ, и с подкрепата на ЕС и Световната банка. От първата половина на 2010 г. икономическата дейност се съживява, но възстановяването все още е бавно и несигурно. Публичните финанси продължиха да се влошават въпреки мерките за фискална корекция, които бяха взети за овладяване на бюджета. Приетите от правителството изменения в закона за бюджетната система и закона за пенсиите представляваха важна стъпка за подобряване на качеството на публичните финанси. Други структурни реформи, по-конкретно приватизацията и преструктурирането на предприятия, отново се забавиха заради задържалите се неблагоприятни пазарни условия.

По отношение на **икономическите критерии** допълнителният напредък към установяването на функционираща пазарна икономика бе ограничен. Необходимо е Сърбия да положи по-големи усилия за преструктурирането на икономиката си, за да може в средносрочен план да се справи с конкурентния натиск и пазарните сили в Европейския съюз.

Налице е широк консенсус за основните елементи на една пазарна икономика. Приемането на своевременни и целесъобразни мерки, договорени с МВФ, бе важно за възстановяването на макроикономическата стабилност. Външната позиция на Сърбия се подобри по време на рецесията. Съживяването на икономическата дейност през 2010 г. доведе до увеличаване на дефицита по текущата сметка. Това увеличаване обаче бе ограничено заради силното нарастване на износа и намаляването на вноса. Резервите от чуждестранна валута се запазиха относителни високи въпреки редовните намеси на централната банка за ограничаване на промените в обменния курс. Инфлацията бе до голяма степен запазена в границите на определената цел, тъй като централната банка отново се ориентира към ограничителна парична политика. Капитализацията и ликвидността на банките се запазиха на адекватно равнище. С изменението на закона за бюджетната система и на закона за пенсиите правителството се ангажира да извърши фискална консолидация в средносрочен план.

Сърбия обаче за пореден път отложи реформите, чиято цел е да се отстранят най-големите структурни недостатъци. Въпреки постепенното икономическо възстановяване пазарът на труда продължи да се влошава, като трудовата заетост намаля, а безработицата нарасна. Въпреки корективните мерки, които бяха предприети за овладяване на фискалната ситуация по време на кризата, и измененото законодателство за бюджетната система и пенсиите, целящо установяването на по-строга фискална дисциплина, устойчивостта на публичните финанси в средносрочен план трябва да бъде затвърдена чрез реформи в здравеопазването и публичната администрация. Приватизацията на дружествата, които са публична собственост, спря след като множество договори за продажба бяха отменени. Приватизацията на дружествата, които са държавна собственост, се забави още повече. Бюрокрацията и слабата правна предвидимост продължават да се отразяват на бизнес климата, по-специално във връзка с ефективното прилагане на правата на собственост, което пречи

на влизането на пазара и излизането от него. Освен това слабостите в сферата на конкуренцията и трудностите в инфраструктурата все още възпрепятстват извършването на стопанска дейност. Сивата икономика продължава да бъде сериозно предизвикателство.

Сърбия постигна допълнителен напредък при привеждането на своето законодателство в съответствие с **европейските стандарти**. Също така страната продължи да прилага разпоредбите на Временното споразумение и отбеляза допълнителен напредък в изпълнението на изискванията на Споразумението за стабилизиране и асоциране (ССА). Административният капацитет е добър. Необходими са обаче допълнителни усилия за привеждане на законодателството и политиките в съответствие с достиженията на правото на ЕС. Прилагането и изпълнението на приетото законодателство, свързано с ЕС, трябва да бъде гарантирано.

По отношение на ***вътрешния пазар*** Сърбия отчете напредък в изпълнението на стандартите на ЕС за *свободно движение на стоки*. Прието бе законодателство за метрологията и за някои насоки във връзка с новия подход. Все още обаче липсва нова правна рамка за надзор на пазара. Административният капацитет и сътрудничеството между държавните институции трябва да бъдат засилени още повече. Необходимо е да се положат допълнителни усилия, за да продължи транспонирането на достиженията на правото на ЕС, свързани със стоките, в сръбското законодателство.

Напредъкът на Сърбия при изпълнението на стандартите на ЕС в областта на *движението на хора и услуги, правото на установяване и дружественото право* е умерен. Все още се очаква редица актове да бъдат одобрени. В сферата на *свободното движение на капитали* Сърбия продължава да отбелязва умерен напредък. Лицата, които не са пребиваващи, могат да извършват преки инвестиции, като има известни ограничения. Необходимо е Сърбия да продължи усилията си, за да изпълни изискванията за постепенна либерализация, посочени в ССА.

Страната вече напредва добре в изпълнението на достиженията на правото на ЕС и продължава да бъде ангажирана с осъществяването на реформи в сферата на *митниците и данъчното облагане*. Задълженията, произтичащи от Временното споразумение, се изпълняват. Необходимо е да се положат допълнителни усилия във връзка с процедурите и административния капацитет. Капацитетът за изпълнение на данъчната администрация и събираемостта на данъците се подобриха, въпреки че е необходимо да се постигне допълнителен напредък в това отношение. Необходимо е страната да предприеме последващи действия, за да може нейното данъчно законодателство да бъде в съответствие с Кодекса за поведение относно данъчното облагане на бизнеса.

Сърбия отбеляза известен напредък в изпълнението на европейските стандарти в сферата на *конкуренцията*. Прието бе законодателство за прилагане на закона за конкуренцията. Страната трябва да продължи да работи за постигането на резултати при това изпълнение. Познаването на закона за конкуренцията и икономиката от страна на съдебната власт продължава да бъде слабо. Известен напредък бе отбелязан при *държавната помощ*. Създаден бе орган за държавната помощ, чийто административен капацитет обаче трябва да бъде укрепен. Необходимо е законът да се прилага ефективно.

Подготовката на Сърбия за създаването на ефективна и напълно независима система на *обществените поръчки* с рационализирани процедури за възлагане напредна умерено. Все още е необходимо да бъдат положени значителни усилия, за да се укрепи капацитетът за изпълнение на изискванията на достиженията на правото на ЕС. Напредък бе отбелязан в областта на *интелектуалната собственост*, но са необходими допълнителни усилия за привеждане на законодателството в съответствие с достиженията на правото на ЕС. Що се отнася до прилагането, нужна е по-добра координация между съответните агенции, както и значителни инвестиции в обучения в областта на правосъдието.

Подготовката за изпълнение на европейските стандарти в областта на *трудовата заетост и социалната политика* продължава. Напредък бе отбелязан и в сферата на *обществеността здравеопазване*. Правителството прие стратегическия План за развитие на здравеопазването за периода 2010—2015 г., изготвен от Националния здравен съвет на Сърбия.

Сърбия отбеляза известен напредък в привеждането в съответствие с европейските стандарти в сферата на *образованието*. Все още предстои да бъде разработена цялостна стратегия, която да обхваща всички образователни нива, включително обучението през целия живот. Напредъкът в привеждането в съответствие на законодателството в сферата на *науката и изследванията* е добър. Въпреки това е необходимо да бъдат положени допълнителни усилия за улесняване на интеграцията на Сърбия в Европейското изследователско пространство и за укрепване на капацитета на страната за научни изследвания.

Преговорите за присъединяването на Сърбия към *Световната търговска организация* (СТО) са към края си. Двустранните преговори с по-голямата част от партньорите на СТО вече приключиха.

Що се отнася до ***секторните политики***, Сърбия е добре напреднала и изпълнява европейските стандарти в сферата на *промишлеността и МСП*. Подготвянето на стратегия за промишлеността е на много ранен етап.

Страната напредва добре в изпълнението на европейските стандарти в *селското стопанство, развитието на селските райони, безопасността на храните, ветеринарната* и *фитосанитарната политика*. Правната рамка продължава да се подобрява. Въпреки това е необходимо прилагането и изпълнението да бъдат осъвременени, особено по отношение на безопасността на храните. Административният капацитет е малък и е нужно ресурсите да бъдат разпределяни по-ефективно. Службите за проверка се нуждаят от допълнително обучение. В новосъздадените структури е необходимо да бъдат наети квалифицирани служители. Напредък бе отбелязан по отношение на официалния контрол на лабораториите.

Сърбия продължава да отбелязва умерен напредък в изпълнението на европейските стандарти в сферата на *околната среда*. Приети бяха редица закони за качеството на въздуха и водата и за опазване на околната среда и изменението на климата, както и Национална програма за опазване на околната среда за периода 2010—2019 г. Новата агенция за химическите вещества започна да работи. Въпреки това все още е необходимо капацитетът за прилагане и изпълнение на законодателството да бъде укрепен.

Сърбия постигна известен напредък в областта на *транспорта*. Вече се прилагат разпоредбите за достъп до пазара, съдържащи се в Европейското споразумение за гражданска авиация. Все още обаче предстои да бъде прието рамково законодателство в железопътния сектор. Административният капацитет трябва да бъде укрепен.

Сърбия отбеляза известен напредък при привеждането в съответствие с европейските стандарти в *енергийния сектор*. Напредъкът обаче продължава да бъде неравномерен. Необходими са допълнителни усилия, за да се постигне отделяне на дейностите по преноса и истинско отваряне на пазара, както и ценова политика, при която тарифите са устойчиви и отразяват разходите. Освен това са нужни допълнителни усилия за укрепване на регулаторния орган за ядрена енергия.

Известен напредък бе постигнат и в областта на *информационното общество и медиите*. Законодателната рамка бе укрепена, но прилагането все още е слабо, а неадекватното развитие на пазара и регулирането на електронните комуникации будят особено безпокойство. Подготовката в сферата на услугите, свързани с информационното общество, напредна умерено. В аудиовизуалния сектор е необходимо медийното законодателство да бъде приведено в съответствие с достиженията на правото на ЕС, а редица разпоредби в Закона за публичната информация продължават да пораждат безпокойство.

Сърбия все още е на ранен етап от въвеждането на добри практики в **публичния вътрешен финансов контрол** и външния одит, но може да бъде отчетен известен напредък благодарение на създаването на Централно звено за хармонизиране на финансовия контрол и извършването на първия одит на държавните отчети от страна на държавната институция за одит.

Сърбия отбеляза добър напредък при изпълнението на европейските стандарти в областта на *статистиката*, като прие закони за статистиката, за преброяването на населението и за преброяването в сферата на селското стопанство. Подготовката за преброяването на населението е напреднала добре, но все още предстои да бъдат осигурени средствата за него. Необходимо е да бъде постигнат допълнителен напредък в няколко области на статистиката, както и да се положат допълнителни усилия за укрепване на капацитета на статистическата служба.

Напредъкът в сферата на ***правосъдието, свободата и сигурността*** продължи. През декември 2009 г. влезе в сила безвизовият режим на пътуване за сръбските граждани, притежаващи паспорти с биометрични данни.

Известен напредък бе отбелязан в *управлението на границите*, основно чрез модернизиране на оборудването и инфраструктурата. Въпреки това е нужно да се положат допълнителни усилия за отстраняване на различията между отделните гранични контролно-пропускателни пунктове и за подобряване на контрола по границите с бивша югославска република Македония, Черна гора, Босна и Херцеговина и Хърватия, и по-специално на административната гранична линия с Косово.

Напредъкът в сферата на *убежището* е малък. Приет бе списък с безопасните държави за кандидатите за убежище. Въпреки това не бе създадена Служба по въпросите на убежището, която да бъде първоинстанционен орган за заявленията за убежище. Много случаи бяха приключени, тъй като кандидатите напускат територията на Сърбия или изчезват. Сърбия постигна известен напредък в областта на *миграцията*. Прилагането на споразумението за реадмисия между Сърбия и Европейския съюз продължи без

сериозни проблеми. Въпреки това стратегията за управление на миграцията все още не се изпълнява ефективно. Необходимо е да се положат усилия за подобряване на координацията между отговорните структури и за укрепване на техния капацитет.

Известен напредък има в предотвратяването на *изпирането на пари*. Приет бе план за действие и бе създадена структура за координиране. Усилията за подобряване на местното и международното сътрудничество при разследването на престъпления и работата по тях продължиха. На практика обаче резултатите все още са слаби. Администрацията за предотвратяване на изпирането на пари няма капацитет редовно да следи за съмнителни случаи. Докладването трябва да се подобри, особено извън банковия сектор. Съдебната власт и правоприлагащите служби не разполагат с необходимите експертни познания за разследването на случаи на изпиране на пари и за извършването на финансови разследвания. Окончателните присъди продължават да бъдат рядкост.

Добър напредък може да бъде отчетен в *борбата срещу наркотиците*. Правоприлагащите агенции продължиха да водят разследвания, а международното сътрудничество се подобри, което доведе до залавянето на големи количества незаконни наркотици. Въпреки това продължават да са налице слабости при наблюдението на границите с бивша югославска република Македония, Черна гора, Босна и Херцеговина и Хърватия и административната гранична линия с Косово.

Изграждането на капацитет в *полицията* продължи, като специалните части на криминалната полиция бяха модернизирани. Сътрудничеството между различните полицейски структури и регионалното и международното сътрудничество се подобриха. Необходимо е обаче стратегическото планиране и управлението на човешките ресурси да бъдат осъвременени, а процедурите за наемане на работа да станат по-прозрачни. Вътрешният контрол трябва да бъде засилен.

Напредъкът, отбелязан в борбата срещу *организираната престъпност*, е добър. Сътрудничеството между съответните агенции на територията на страната, в региона и на международно равнище се подобри, като по този начин бяха постигнати добри резултати при разследването на знакови случаи и бяха арестувани редица заподозрени. Конфискуването на имущество стана по-систематично и в редица случаи се прибягна до тази мярка. Все още обаче не е приет нов Наказателно-процесуален кодекс със значителни изменения. Капацитетът на правоприлагащите агенции да използват съвременни техники на разследване, по-специално при финансовите разследвания, трябва да бъде доукрепен.

Приети бяха процедури за идентифициране на *жертвите на трафик на хора* и броят на идентифицираните жертви продължи да нараства. Въпреки това е необходимо стратегическата рамка да бъде изменена, за да се реагира по-добре на зараждащите се тенденции и да се подобри сътрудничеството между полицията, прокуратурата и съдилищата. Сърбия отбеляза известен напредък в борбата срещу *тероризма*, като прие Закона за агенциите за военна сигурност и военно разузнаване. Политиките за предотвратяване на този феномен обаче трябва да бъдат подобрени. Все още не е създадена база данни за лицата, заподозрени в терористична дейност.

Напредъкът по отношение на *защитата на личните данни* бе малък. През август 2010 г. бе приета стратегия за прилагане на Закона за защита на личните данни. Въпреки постигнатите известни подобрения службата на комисаря за информация с

публично значение и за защита на личните данни все още не разполага с финансови и човешки ресурси. Защитата на личните данни е важна предпоставка за сключването от страна на Сърбия на споразумение с Евроюст и на оперативно споразумение с Европол.

Косово

Косово отбеляза напредък в изпълнението на **политическите критерии**. То затвърди ангажимента си към европейската програма и осъществяването на стратегически реформи и създаде министерство на европейската интеграция. Правителството гарантира успешното провеждане на диалога с Европейския съюз в рамките на Процеса на стабилизиране и асоциране (ПСА). Понастоящем е необходимо властите да ускорят темпото на реформи. Капацитетът на публичната администрация продължава да бъде малък, а съдебната власт не функционира ефективно. Зачитането на принципа на правовата държава продължава да буди сериозно безпокойство. Сътрудничеството с мисията на ЕС в областта на върховенството на закона EULEX се подобри и властите предприеха редица операции с борба с корупцията с нейната подкрепа. Тези усилия трябва да продължат и да обхванат организираната престъпност, наркотиците и изпирането на пари. След като президентът на Косово подаде оставка, бяха организирани избори.

Косово постигна значителен напредък при децентрализацията. Създадени бяха четири нови общини, които понастоящем функционират. В края на 2009 г. бяха проведени местни избори.
Според мисията на Европейския парламент изборите протекоха в мирна обстановка със значително участие от страна на избирателите, включително сред косовските сърби. Все още обаче съществува безпокойство относно северната част на Косово, където имаше
редица прояви на насилие. Децентрализацията може да бъде приключена само с участието на местното население. Необходимо е да се направи повече за интеграцията на всички общности и да се предоставят публични услуги във всички общини. В тази връзка подкрепата от страна на местните общности, която включва и конструктивната роля на тези общности за консолидиране на принципа на правовата държава, е важна. Все още продължават да функционират паралелни структури, което възпрепятства процеса на децентрализация.

През юли Международният съд издаде консултативно становище, в което заключи, че обявената от Косово независимост не е нарушила общото международно право, нито Резолюция 1244 (1999) на Съвета за сигурност на ООН. Вследствие на резолюцията на Общото събрание на ООН от 9 септември ЕС потвърди готовността си да улесни диалога между Прищина и Белград, за да се насърчи сътрудничеството, да се постигне напредък по пътя към ЕС и да се подобри животът на хората. Необходимо е всички страни по спора да положат решителни усилия за ефективното функциониране на регионалните форуми с участието на всички тях.

Що се отнася до ***демокрацията и правовата държава***, напредък бе отчетен при укрепването на изпълнителните и парламентарните структури, по-специално по отношение на европейската интеграция. Въпреки това е необходимо принципът на правовата държава да бъде доукрепен и това е въпрос, който буди сериозно безпокойство.

През септември Конституционният съд обяви, че е противоконституционно да се заемат едновременно длъжностите президент на Косово и председател на политическа партия. След обявяването на това решение президентът на Косово подаде оставка, вследствие на което LDK се оттегли от управляващата коалиция. За 12 декември 2010 г. са насрочени избори.

Народното събрание сформира комисия за публичните отчети. Комисията за европейска интеграция рационализира своите правила и процедури. Въпреки това капацитетът на народното събрание за преглед на проектите за законодателство и за мониторинг на прилагането на законодателството след приемането му продължава да бъде недостатъчен. Упражняването на парламентарен контрол върху правителството трябва да бъде засилено още повече.

Основните *правителствени* структури вече са създадени и функционират съгласно съответните конституционни разпоредби. Министерството на европейската интеграция стартира добре и в момента е необходимо да укрепи капацитета си и да затвърди ролята си на координатор на другите правителствени служби.

Реформата на публичната администрация в Косово продължава да бъде важно предизвикателство. Правната рамка бе допълнена с приемането на законите за държавната служба и за заплатите. Капацитетът на публичната администрация за предоставянето на необходимите услуги на всички жители на Косово трябва да бъде значително укрепен. Публичната администрация на Косово все още е слаба.

Косово отбеляза напредък в реформата на *съдебната система*. Приети бяха четири закона за реформа на съдилищата, прокуратурата, Съдебния съвет на Косово и Прокурорския съвет на Косово, с които бе поставено началото на мащабна съдебна реформа. Със закона за съдилищата се въвежда нова система за заплатите, която значително подобрява положението на съдиите. Проверката на съдиите и прокурорите приключи. Над 340 съдии и прокурори бяха назначени от президента на длъжности на всички нива в съдебната система. Това включва назначаването на местни представители в Съдебния съвет на Косово, които избраха председател на Съвета. Първите бъдещи съдии и прокурори получиха дипломите си от Съдебния институт на Косово през декември 2009 г., след като издържаха изпита за юридическа правоспособност. Въпреки това има случаи на политическо вмешателство в съдебната система, и по-конкретно при преназначаването на съдии и прокурори. Все още е налице значителен обем натрупани за разглеждане дела, особено по гражданскоправни въпроси, включително права на собственост. Необходимо е институциите на Косово да отдадат достатъчно голямо значение на оказването на подкрепа за разследването на военните престъпления и предприемането на съдебни действия във връзка с тях. Необходимо е да бъдат подготвени планове за реформа на съдебната власт и да бъдат заделени ресурси за изпълнението им. Косово все още е на ранен етап от изпълнението на приоритетите в сферата на правосъдието.

Правната рамка за *противодействие на корупцията* се подобри с приемането на закона за агенцията за борба с корупцията и закона за декларирането и произхода на собствеността и подаръците на лица, заемащи високопоставени публични длъжности. Законът за предотвратяване на конфликта на интереси при изпълнението на публични функции бе изменен. Законът за финансирането на политическите партии не отговаря напълно на европейските стандарти. Въпреки това резултатите в борбата с корупцията са ограничени. Основните области, будещи безпокойство, продължават да бъдат

обществените поръчки, съдебната система и системата на правоприлагане. EULEX трябваше да продължи да упражнява мандата си за изпълнение във връзка със знакови случаи. Понастоящем текат редица разследвания, чиято цел е да се противодейства на корупцията. През април бе извършен обиск в министерството на транспорта, през юли косовската полиция, в сътрудничество с EULEX, арестува управителя на централната банка Правителството сътрудничи при тези разследвания. Корупцията продължава да бъде широко разпространена в Косово и представлява много сериозен проблем. Правната рамка все още е непълна и не отговаря напълно на европейските стандарти.

Конституцията гарантира ***правата на човека и зачитането и защитата на малцинствата*** и изброява основните международни споразумения и инструменти, които са пряко приложими в Косово. Институционалната организация и липсата на политическа воля обаче пречат на ефективното прилагане на правните стандарти в тази област. Интегрирането на сръбската общност е в ход. Необходимо е властите да направят повече, за да бъдат решени важни въпроси, будещи безпокойство, като достъпа до собственост, изчезналите лица, завръщанията и образованието.

Известен напредък бе отбелязан по отношение на *гражданските и политическите права*. Нужно е правителството да направи повече във връзка с *предотвратяването на изтезанията*, твърденията за *малтретиране* и прекомерното използване на сила от полицията и персонала в *затворите*. Условията в *затворите* продължават да будят безпокойство. Напредъкът по отношение на *достъпа до правосъдие* е ограничен.

С*вободата на словото* все още не е гарантирана на практика. Необходимо е независимостта и безпристрастността на публичния оператор за радио- и телевизионно разпръскване да се утвърдят. Журналисти продължават да получават заплахи заради свои репортажи. Освен това те срещат трудности при достъпа до официални документи. Законодателството за *свободата на сдружаване* не улеснява трайното развитие и финансирането на неправителствените организации. Капацитетът на *гражданското общество* за мониторинг и оценка на работата на правителството нараства. Въпреки това гражданското общество е все още слабо и общините и правителството не провеждат редовни консултации с него в рамките на законодателния процес.

Икономическите и социалните права не са все още напълно гарантирани. Правната рамка за защита на *жените* бе укрепена. Известен напредък бе отбелязан при системата за младежко правосъдие. Въпреки това зачитането на правата на *децата* продължава да бъде слабо. Необходимо е правителството да работи по-ефективно за решаване на проблема с детския труд и трафика на деца. Социалната интеграция и закрила на уязвимите групи, по-специално на изоставените деца, завърналите се лица и хората с увреждания, трябва да се подобрят. Косово предприе информационна кампания в сферата на *борбата с дискриминацията*, като специално внимание бе обърнато на дискриминацията по възраст и сексуална ориентация. Прилагането на законодателството за борба с дискриминацията продължава да бъде недостатъчно. Изпълнението на съдебните разпореждания, гарантиращи упражняване на *правото на собственост*, се подобри. Въпреки това значителният обем на натрупаните за разглеждане дела и други дългогодишни проблеми възпрепятстват сериозно възвръщането на собственост.

Напредъкът по отношение на *зачитането и закрилата на малцинствата и културните права* е ограничен. Министерството на културата създаде дирекция за културното

наследство. Възстановяването на религиозни обекти продължи. Косовската полиция пое от КФОР защитата на някои религиозни и културни обекти. Законът за културното наследство обаче не се прилага изцяло. В закона за специалните защитени зони от 2008 г. се предвижда създаването на съвет за мониторинг, което все още не е направено. Министерството на общностите и завръщането увеличи усилията си за оказване на съдействие за завръщането на *бежанците* и *вътрешно разселените лица*. Броят на доброволно завръщащите се лица в Косово нараства.

През декември 2009 г. Косово прие план за действие за изпълнение на стратегията за интеграция на ромите, ашкалите и египетската общност. Правителството създаде структурите, необходими за изпълнението на тази стратегия. Преместването на населението от замърсените с олово зони в северно Косово започна, което даде възможност за затваряне на лагера Чешмин луг. Този процес трябва да приключи възможно най-скоро. Условията, при които живеят ромите, ашкалите и представителите на египетската общност, и достъпът им до образование, здравеопазване и социална закрила продължават да будят много сериозно безпокойство. Участието на Косово в Десетилетието на ромското включване трябва да бъде укрепено.

Що се отнася до ***регионалните и международните задължения,*** през отчетния период Косово продължи да сътрудничи на Международния наказателен трибунал за бивша Югославия (МНТБЮ). Повече от десет години след края на въоръжения конфликт 1800 души се водят за изчезнали. Необходимо е властите да положат по-големи усилия в тази област. Косово участва в срещата на високо равнище между ЕС и Западните Балкани в Сараево през юни. Въпреки това е необходимо Косово да възприеме конструктивен подход, за да може да участва ефективно в инициативите за сътрудничество, като Съвета за регионално сътрудничество и Централноевропейското споразумение за свободна търговия (ЦЕФТА). По отношение на ЦЕФТА е нужно Косово да прояви прагматизъм и да потърси конструктивен начин за осигуряване на ефективното изпълнение на това споразумение. Митническите печати на Косово, за които специалният представител на генералния секретар на ООН потвърди, че са в съответствие с Резолюция 1244/99 на Съвета за сигурност на ООН, не се признават от Сърбия и от Босна и Херцеговина. Необходимо е възможно най-скоро да бъде договорено приемливо и трайно решение за участието на Косово и Сърбия в основните регионални форуми. Това е от основно значение за изграждането на работещо регионално сътрудничество, в което участват всички.

Отражението на икономическата криза върху **икономиката** на Косово бе ограничено. Реалният БВП продължи да расте, като основна причина за това бяха публичните разходи. Има все по-големи рискове за устойчивостта на този модел на растеж. Безработицата се запази много висока. Инфлацията бе непостоянна заради променящите се цени на храните и горивата. Дефинирането на политиките и тяхното прилагане продължиха да бъдат непредвидими. Постигнато бе споразумение с МВФ относно програма, чиято цел е да се ограничат фискалните рискове и да се постигне фискална устойчивост. Фирмите продължават да страдат от слабото прилагане на принципа на правовата държава, липсата на сигурни енергийни доставки, недостатъчната инфраструктура и ограничения достъп до финансиране. Това са ограничения пред ефективния бизнес и икономическото развитие.

По отношение на **икономическите критерии** Косово отбеляза ограничен напредък към установяването на функционираща пазарна икономика. Необходими са значителни

реформи и инвестиции, които да позволят на страната в дългосрочен план да се справи с конкурентния натиск и пазарните сили в Съюза.

Запазен бе широк консенсус за основните елементи на една ориентирана към пазара икономическа политика. Използването на еврото, ниският външен дълг и ниският износ ограничиха отражението на външните финансови шокове и шоковете, свързани с търсенето, върху икономиката. Банковият сектор продължи да се разраства, запазвайки своята стабилност и способност за отчитане на печалби. Косовската агенция за приватизация продължи да приватизира предприятия, които са публична собственост. Подписан бе първият успешен проект за публично-частно партньорство и бе избран международен консорциум, който ще стопанисва международното летище на Прищина на концесия за 20 години.

Въпреки това възприетият набор от политики е все по-уязвим вследствие на силното нарастване на правителствените разходи. По-конкретно, изграждането на нова автомагистрала се отрази тежко на публичните финанси. Слабостите в дефинирането на политиките и тяхното прилагане допринесоха за допълнителното нарастване на и без това голямата несигурност в икономиката. Икономическата статистика малко се подобри, но продължава да бъде недостатъчна. Безработицата се запази много висока особено сред младите хора. Дефицитът по текущата сметка нарасна вследствие на силното вътрешно търсене и недоразвитата производствена база. Публичното дружество за електроенергия продължи да получава значителни субсидии от държавния бюджет за внос на електроенергия и заеми за финансиране на програмата си за инвестиции. Слабото прилагане на принципа на правовата държава, несигурността по отношение на правата на собственост и високите лихвени проценти продължават да се отразяват отрицателно на бизнес климата и на икономическото развитие. Сивата икономика продължава да бъде сериозно предизвикателство.

Напредъкът при привеждането на законодателството и политиките на Косово в съответствие с **европейските стандарти** продължава да бъде смесен. Правната рамка в сферата на митниците, данъчното облагане, свободното движение на стоки, статистиката, миграцията, образованието и борбата с тероризма бе доразвита. По отношение на конкуренцията, интелектуалната собственост, околната среда, селското стопанство и безопасността на храните, интегрираното управление на границите, убежището, изпирането на пари и защитата на личните данни сближаването е на ранен етап. Привеждането в съответствие с европейските стандарти се запази ограничено в сферата на трудовата заетост и социалните политики, финансовия контрол, трафика на наркотици, трафика на хора и организираната престъпност.

В сферата на **вътрешния пазар** на ЕС бе постигнат известен напредък при изготвянето на правната рамка за *свободното движение на стоки, включително защитата на потребителите*. Въпреки това е необходимо цялостната правна рамка да бъде утвърдена. Привеждането в съответствие с европейските стандарти в областта на *свободното движение на хора*, *свободата на предоставяне на услуги* и *правото на установяване* е ограничено. Косово напредва вече добре в сферата на *свободното движение на капитали*. Нужни са обаче допълнителни усилия по отношение на ефективното регулиране.

Като цяло правните разпоредби относно *митниците* отговарят на европейските стандарти и бяха положени усилия в борбата с корупцията. Усилията за борба с контрабандата трябва да се увеличат. Митническият контрол в северната част на

Косово трябва да се засили. Административният капацитет се подобри, но все още не е достатъчен. Отбелязани бяха положителни развития при законодателството и изграждането на капацитет в областта на *данъчното облагане*. Необходимо е да се положат допълнителни усилия, за да може действащите закони да се прилагат ефективно, да се събират дължимите данъци, да се разшири данъчната основа и в резултат на това да се намали доста голямата сива икономика. Обемът на натрупаните за разглеждане дела срещу решения на митническата служба и данъчната администрация нарасна.

В областта на *конкуренцията* не бе отбелязан напредък при антитръстовата политика, нито при правилата за държавна помощ. Административният капацитет се подобри, но като цяло изпълнението на политиката за конкуренция е на ранен етап. Сътрудничеството между институциите, занимаващи се с въпроси, свързани с конкуренцията, трябва да се укрепи. Комисията за конкуренция трябва да участва по-отблизо в големи инициативи за приватизация и преструктуриране.

Все още предстои Косово да приеме нов закон за обществените поръчки. Правителството предприе усилия в тази връзка. Прилагането на практика на действащия закон буди безпокойство. Ролята на служителите, занимаващи се с обществени поръчки, трябва да бъде затвърдена, за да могат да осъществяват мониторинг на изпълнението на договорите за обществени поръчки. Независимостта и професионализмът на системата за обществени поръчки трябва да се увеличат. Необходимо е властите да направят повече, за да се справят с корупцията в тази област. Разпоредбите на Косово относно концесиите се различават съществено от европейските стандарти.

Все още е необходимо да бъде въведено важно законодателство за *правата на интелектуална собственост*. Нужни са значителни усилия във връзка с прилагането и осведомеността. Режимът на Косово относно правата на интелектуална собственост е на ранен етап и се използва в много малка степен.

Ограничен напредък бе отбелязан при привеждането в съответствие на законодателството за *трудовата заетост* и *общественото здраве*. Недостатъчният административен капацитет и неподходящата правна рамка будят безпокойство. Социалната закрила и приобщаване в Косово и *социалният диалог* трябва да се подобрят. Правната рамка в сферата на *образованието* бе доближена до европейските стандарти, но е необходим по-голям административен капацитет за осъществяване на реформите. Косово изготви петгодишна *изследователска* програма, за която се очаква, че ще подобри капацитета в този сектор. Тази област бе обявена за приоритет.

Що се отнася до **секторните политики**, развитието и *малките и средните предприятия* трябва да бъдат насърчавани по-ефективно, а различните стратегии, които оказват влияние върху тази сфера, трябва да бъдат координирани по-добре. Усилията в областта на *селското стопанство* и безопасността на храните трябва да се увеличат, особено що се отнася до прилагане на приетото законодателство и модернизиране на аграрно-хранителните предприятия. Приети бяха редица закони за *околната среда*. Въпреки това прилагането на стандартите на ЕС за околната среда е все още на ранен етап.

Транспортната инфраструктура продължава да бъде недоразвита. Косово стартира програма за изграждане на пътища, която не отразява очакваните транспортни потоци,

а мащабът ѝ не позволява да се извършат инвестиции в други видове транспорт, по-специално железниците. Привеждането в съответствие с европейските стандарти в сферата на авиацията се подобри. През декември 2009 г. Косово прие програми за контрол на авиационната сигурност и качеството.

В *енергийния* сектор има сериозни предизвикателства, свързани със събирането на задълженията за електроенергия и управлението на неустойчивото нарастване на потреблението на енергия. Косово прие през април енергийна стратегия, обхващаща периода 2009—2018 г. През октомври 2010 г., след значително закъснение, бе приет пакетът от основни закони в тази област (за енергетиката, за електроенергията и за енергийния регулатор).

Ограничен напредък бе отбелязан в областта на *информационното общество и медиите*. Необходимо е регулаторният орган за телекомуникациите да бъде по-независим и да разполага с повече ресурси, а независимостта на Независимия медиен съвет да бъде гарантирана в текущата ревизия на закона за него. Нужно е да се намери дългосрочно решение за финансирането на обществения радио- и телевизионен оператор.

Известен напредък бе отбелязан по отношение на *финансовия контрол*. Въпреки това Косово е все още на ранен етап от въвеждането на международните стандарти. Липсата на финансова независимост на Службата на генералния одитор продължава да бъде обезпокоителна. През юли Косово прие закона за официалната *статистика*. Административният капацитет обаче продължава да е недостатъчен и са необходими допълнителни усилия за подобряване на секторната статистика и, по-специално, на статистиката за бизнеса и макроикономическата дейност.

Напредъкът при **правосъдието, свободата и сигурността** е смесен. Косово отбеляза известен напредък при *интегрираното управление на границите*. Косово пое от КФОР отговорността за управлението на границата с Албания. Необходими са обаче значителни усилия, за да може управлението на границите да се осъществява в съответствие със стандартите на ЕС. Северната част на Косово продължава да представлява особено предизвикателство. EULEX засили дейностите си на изход 1 и 31. Косово отбеляза ограничен напредък в сферата на *убежището*. Исканията за предоставяне на убежище значително нараснаха, но като цяло техният брой е малък. По-голямата част от лицата, търсещи убежище, напуснаха Косово и се отправиха към други дестинации, без косовските власти да извършат подходящ контрол.

Напредък бе отбелязан при привеждането в съответствие с европейските стандарти за *миграцията*. Косово прие закон за реадмисията, който до голяма степен отговаря на изискванията на ЕС. Косово подписа редица двустранни споразумения за реадмисия. Властите продължиха да се справят успешно с исканията за реадмисия от европейските държави. Необходимо е това да продължи. Приета бе преразгледана стратегия за интеграция на репатрираните лица, както и план за действие за изпълнението ѝ.

Изпирането на пари продължава да буди сериозно безпокойство. Косово прие закон срещу изпирането на пари и финансирането на тероризма. Сътрудничеството между Митническата служба и Центъра за финансово разузнаване се подобри. Освен това центърът подобри сътрудничеството си и с банките. Въпреки това Косово е все още на

ранен етап от приемането и прилагането на европейските стандарти в тази област. Капацитетът за разследване и съдебно преследване на случаите на изпиране на пари е все още малък. Властите на Косово не разполагат с достатъчен капацитет, за да поемат отговорност за работата по случаи на изпиране на пари. Като цяло напредъкът в борбата с икономическите и финансовите престъпления е ограничен.

Ограничен напредък бе отбелязан при предотвратяването на *трафика на наркотици*. Сигурността на помещенията за складиране на иззети наркотици бе подобрена. Властите проведоха редица успешни операции, но изземванията, арестите и съдебните преследвания продължават да са малко. Усилията за решаване на проблема с трафика на наркотици са все още на ранен етап.

Косово отчете известен напредък в сферата на *полицията*. Общественият ред се поддържа. Церемонията по ръкополагането на патриарха на Сръбската православна църква се състоя в спокойна обстановка. Новата организационна структура на косовската полиция бе одобрена, включително описанията на длъжностите във висшето ръководство. Приети бяха стратегия и план за действие за контрола върху малките и леките оръжия и събирането им. Събирането на незаконните оръжия се увеличи. Въпреки това е необходимо косовската полиция да придобие способност за осъществяването на полицейска дейност на базата на разузнавателни данни, за да може да се справя по-успешно с тежките престъпления.

Ограничен напредък бе отбелязан в борбата с *организираната престъпност*. Косово прие стратегия за предотвратяването на престъпления. Назначени бяха специални прокурори, които да работят по случаи, свързани с организираната престъпност. Подписана бе поредица от двустранни споразумения с трети държави в тази област. Необходимо е обаче Косово да създаде ефективна рамка за защита на свидетелите. Няма издадени присъди по високите етажи. Имаше случаи на заплашване на съдии и прокурори. Организираната престъпност продължава да буди много сериозно безпокойство. Необходимо е властите да положат повече усилия, за да се справят с организираната престъпност, действаща на Западните Балкани и в Европа, като извършват разследвания и арести, конфискуват имущество и издават присъди. Необходимо е Косово да постигне конкретни резултати в тази област.

Ограничен напредък бе отбелязан по отношение на *трафика на хора*. Извършени бяха редица арести по случай на контрабанда на хора. Косово прие международните стандарти за оказване на грижи на жертвите на трафик. Въпреки това броят на установените случаи и идентифицираните жертви на трафик продължава да бъде нисък и не отразява изцяло мащаба на този феномен. Наказанието за извършителите невинаги е адекватно. Капацитетът на косовските институции за разследване, съдебно преследване и осъждане във връзка с трафик на хора трябва да бъде укрепен. Известен напредък бе отбелязан при мерките за *борба с тероризма*. Капацитетът на звеното за борба с тероризма в косовската полиция бе увеличен.

Косово отбеляза ограничен напредък във връзка със *защитата на личните данни*. Приет бе закон за защита на личните данни. Все още предстои да бъде създаден надзорен орган за защита на данните. Гражданите на Косово не са достатъчно информирани за правата си във връзка със защитата на личните данни. Напредъкът в тази област е важен за международното сътрудничество на Косово в сферата на правосъдието и вътрешните работи.

Турция

Турция продължава да изпълнява в достатъчна степен **политическите критерии**. Извършените неотдавна конституционни реформи създадоха условия за постигането на напредък в редица области, като съдебната власт и основните права. Понастоящем е необходимо тези реформи да бъдат осъществени в съответствие с европейските стандарти. Т.нар. „демократично отваряне“, чиято цел е да се уреди кюрдският въпрос, все още не оправдава очакванията.

Пакетът от изменения в конституцията, одобрен на референдума на 12 септември, е стъпка в правилната посока. Чрез него се изпълняват редица приоритети на Партньорството за присъединяване в сферата на съдебната власт, основните права и публичната администрация. Въпреки това изготвянето и приемането на конституционните реформи не бе предшествано от консултации с всички политически партии и гражданското общество. От основно значение ще бъде измененията, съдържащи се в пакета, да бъдат извършени в съответствие с европейските стандарти, по прозрачен начин и така че в това извършване да участват всички. Все още са необходими значителни усилия по отношение на основните права. Броят на съдебните процедури срещу журналисти и неправомерният натиск, упражняван върху медиите, заплашват свободата на пресата на практика. Обявеното от правителството през август 2009 г. демократично отваряне, чиято цел е да се уреди кюрдският въпрос, се спазва едва частично от управляващите. Решението на Конституционния съд за закриването на Партията за демократично общество (DTP) и увеличаването на терористичните атаки на ПКК също застрашават осъществяването на тази политика.

Що се отнася до ***демокрацията и принципа на правовата държава*** в Турция, разследването на предполагаемата престъпна мрежа „Ергенекон“ продължи. Това разследване и проучването на няколко други планове за удари е възможност за Турция да укрепи доверието в правилното функциониране на демократичните си институции и правовата държава. Съществува обаче безпокойство във връзка със съдебните гаранции за всички заподозрени. Все още е необходимо Турция да приведе законодателството си относно процедурата и основанията за закриване на политически партии в съответствие с европейските стандарти.

Що се отнася до *реформата в публичната администрация*, известен напредък бе отбелязан с приемането на измененията на конституцията, по-специално във връзка със създаването на институция на омбудсмана, защитата на личните данни и достъпа до информация. Необходимо е да се положат допълнителни усилия, особено за реформа на държавната служба.

Напредък бе отбелязан при *гражданския контрол върху силите за сигурност*. Пакетът от изменения в конституцията ограничава правомощията на военните съдилища и дава възможност решенията на Висшия военен съвет да бъдат преразглеждани. Висши представители на въоръжените сили обаче продължиха да правят изявления по въпроси извън своята компетентност, по-специално по съдебни въпроси. Няма напредък при парламентарния контрол върху бюджета за отбрана.

В сферата на *съдебната власт* напредък бе постигнат при изпълнението на стратегията за съдебна реформа. Приемането на конституционните изменения относно състава на Висшия съвет на съдиите и прокурорите е положителна стъпка. Въпреки това министърът на правосъдието продължава да председателства Висшия съвет и има

последната дума при разследванията. При подготовката и приемането на законодателството за прилагане е необходимо да бъде воден ефективен диалог с всички заинтересовани страни. Това ще допринесе за осъществяването на реформите в съответствие с европейските стандарти, а именно по прозрачен начин и с участието на всички.

Напредък бе отбелязан при разработването на всеобхватна стратегия и план за действие за борба с корупцията. Въпреки това корупцията продължава да бъде широко разпространена в много сфери. Необходимо е Турция да отбележи резултати при разследванията, повдигането на обвинения и издаването на присъди.

Що се отнася до ***правата на човека и защитата на малцинствата***, известен напредък бе отбелязан при зачитането на свободата на събиране, правата на жените и децата и културните права. Все още обаче са необходими значителни усилия по отношение на свободата на словото и свободата на вероизповедание.

Що се отнася до *спазването на международното право за правата на човека*, институциите за човешки права трябва да бъдат приведени изцяло в съответствие с принципите на ООН.

Положителната тенденция при предотвратяването на изтезанията и малтретирането продължава. По няколко знакови дела за нарушаване на правата на човека бяха издадени присъди. Продължава обаче да се съобщава за прекомерно използване на сила от страна на правоприлагащите органи и това буди безпокойство.

Изпълнението на програмата за реформа на затворите продължава. Въпреки това големият брой затворници в предварителния арест продължава да бъде един от най-сериозните проблеми. Здравните услуги в затворите трябва да се подобрят.

Турското законодателство не гарантира в достатъчна степен *свободата на словото* в съответствие с Европейската конвенция за правата на човека и със съдебната практика на Европейския съд за правата на човека. Големият брой дела срещу журналисти буди безпокойство. Неправомерният политически натиск върху медиите и правната несигурност се отразяват на упражняването на свободата на пресата на практика. Честата забрана на уебсайтове също е причина за безпокойство.

Известен напредък бе отчетен при свободата на събиране. Прояви, които в миналото предизвикваха вълнения, като чествания по случай Кюрдската нова година или 1 май, тази година протекоха мирно и при добра координация с властите. Въпреки това при някои демонстрации, свързани с кюрдския въпрос, в югоизточната част на страната силите за сигурност отново използваха прекомерна сила.

Правната рамка относно *свободата на сдружаване* отговаря до голяма степен на стандартите на ЕС. Въпреки това властите упражняват прекомерен контрол и продължават да образуват дела за закриването на сдружения на хомосексуалната, бисексуалната и транссексуалната общност.

Що се отнася до *вероизповеданията*, свободата на богослужение продължава да се съблюдава като цяло. Законът за фондациите продължава да се прилага, макар и с известно закъснение и процедурни проблеми. Диалогът с алевитите и немюсюлманските общности продължи, но все още няма резултати от него. Заплахите, отправяни от екстремисти срещу изповядващите религии на малцинствата,

продължават. Все още предстои да бъде създадена правна рамка, която е в съответствие с Европейската конвенция за правата на човека, за да могат всички немюсюлмански религиозни общности и алевитската общност да извършват своята дейност без неправомерни ограничения, включително във връзка с обучението на духовници.

Правната рамка, гарантираща *правата на жените* и равенството между половете, като цяло е приета. Тя бе укрепена чрез изменението на конституцията, даващо възможност да се приемат мерки за положителна дискриминация в полза на жените. Необходими са обаче допълнителни постоянни усилия за превръщането на тази правна рамка в политическа, социална и икономическа реалност. Зачитането на правата на жените и равенството между половете на практика продължава да бъде основно предизвикателство за Турция. Убийствата на честта, ранните и принудителни бракове и домашното насилие все още са сериозен проблем. Необходимо е законодателството да се прилага последователно в цялата страна. Нужни са допълнителни усилия в сферата на образованието, както и за предоставянето на информация за правата на жените и равенството на половете.

Напредък бе отбелязан и при *правата на децата*. Турция приведе правната си рамка относно системата за младежко правосъдие в съответствие с международните стандарти. Неравенството между половете в началното образование продължи да намалява, но в някои части на страната продължава да е налице. Отпадането на деца от училище продължава да буди безпокойство. Необходимо е да се увеличат усилията във всички области, включително образованието, детския труд, здравеопазването, административния капацитет и координирането, и да се изгради ефективна система за младежко правосъдие в цялата страна.

Измененията в конституцията разширяват *правата на синдикатите* в Турция, по-специално в публичната служба. Въпреки това в действащата правна рамка има ограничителни разпоредби, които не отговарят на стандартите на ЕС и на конвенциите на МОТ. Липсата на консенсус между социалните партньори и правителството пречи на приемането на ново законодателство.

Подходът на Турция към *зачитането и защитата на малцинствата и културните права* продължава да бъде ограничителен. Безусловното зачитане и защита на езиковите, културните и основните права съгласно европейските стандарти все още предстои да бъде постигнато напълно. Необходимо е Турция да положи допълнителни усилия за насърчаване на толерантност към малцинствата и тяхното приобщаване.

Предприети бяха някои положителни стъпки за укрепване на културните права, по-специално във връзка с политиката на Турция за радио- и телевизионно разпръскване на езици, различни от турския. Продължава обаче да има ограничения, особено при използването на такива езици в политическия живот, образованието и контактите с публичните служби.

Темата за *ромите* започна да се обсъжда повече в публичното пространство и вече са в ход конкретни мерки за решаване на част от въпросите, които ги тревожат. Въпреки това при липсата на всеобхватна политика, чрез която да се постигне напредък в социалното приобщаване на ромите, те все още биват често дискриминирани при достъпа до образование, жилищно настаняване, здравни услуги и обществени услуги.

Що се отнася до ситуацията в *източната и югоизточната част*, демократичното отваряне на правителството не оправда очакванията, тъй като приложените на практика мерки са малко. Важно е усилията за решаване на кюрдския въпрос да бъдат подкрепени с провеждането на широка консултация. Необходимо е законодателството за борба с тероризма да бъде изменено, за да се избегнат неправомерни ограничения при упражняването на основни права. Наличието на множество мини продължава да буди безпокойство. Системата за охрана на селата все още не е премахната.

От юни се наблюдава увеличаване на терористичните атаки на ПКК, при които загинаха много хора. ПКК е включена в списъка на ЕС на терористичните организации. Турция и ЕС активизираха диалога си по въпроси, свързани с противодействието на тероризма.

Обезщетяването на *вътрешно разселените лица* продължи. Начинът, по който то се извършва, обаче не е ефективен. Правителството не е разработило цялостна национална стратегия за уреждане на въпроса с вътрешно разселените лица и трябва да увеличи усилията си за удовлетворяване на потребностите на тези лица. Правната рамка за бежанците и търсещите убежище и изпълнението на разпоредбите относно процедурите за заявленията трябва да бъде укрепена. Важно е допълнително да се подобрят общите условия в центровете за задържане на чужденци.

Що се отнася до ***регионалните въпроси и международните задължения***, Турция продължи да изразява обществената си подкрепа за преговорите за намиране на всеобхватно решение на *кипърския проблем*, които се водят между лидерите на двете общности под егидата на генералния секретар на ООН. Въпреки многократните призиви на Съвета и Комисията Турция все още не е изпълнила задълженията си, посочени в декларацията на Европейската общност и нейните държави-членки от 21 септември 2005 г. и в заключенията на Съвета от декември 2006 г. и декември 2009 г. Страната не е изпълнила задължението си за цялостно и недискриминационно прилагане на допълнителния протокол към Споразумението за асоцииране и не е премахнала всички препятствия пред свободното движение на стоки, включително ограниченията върху директните транспортни връзки с Кипър. Няма напредък към нормализиране на двустранните отношения с Република Кипър.

Що се отнася до *отношенията с Гърция*, наблюдава се нов устрем за тяхното подобряване. Благодарение на това бяха постигнати положителни резултати в търговията, образованието, транспорта, енергетиката, културата и околната среда. Предварителните разговори между двете страни станаха по-активни. Гърция направи значителен брой официални оплаквания относно продължаващите нарушения на нейното въздушно пространство от страна на Турция, включително полети над гръцки острови. Гърция направи оплаквания и за нарушения на териториалните води.

ЕС и Турция проведоха диалог относно сферите на *Западните Балкани*, които будят безпокойство и у двете страни. Турция предприе редица инициативи в региона, включително тристранни разговори със Сърбия и Босна и Херцеговина. Отношенията с България продължават да бъдат добри.

Турската **икономика** бе тежко засегната от световната финансова криза, но бързо възстанови загубите си и от второто тримесечие на 2009 г. насам отбелязва силен растеж във всички сфери. Държавният бюджет и централната банка успешно предоставиха значима подкрепа за съвкупното търсене, особено посредством сериозно

отслабване на фискалната и паричната позиция. Големият растеж е съпътстван от бързо увеличаване на търговския дефицит и на дефицита по текущата сметка, намаляване на безработицата (която въпреки това продължава да бъде по-висока, отколкото преди кризата) и нарастване на инфлационния натиск. Стратегията за прекратяване на интервенционните политики, свързани с кризата, е съсредоточена върху постигането на силен, постоянен и балансиран растеж. Приключи създаването на фискално правило, което има потенциала да подобри съществено фискалните резултати във времето. Приемането му от парламента обаче закъсня. Напредъкът при структурната реформа бе смесен, но по-ниските реални лихвени проценти и по-силните икономически принципи би трябвало да дадат възможност за ускоряване на структурните реформи.

Що се отнася до **икономическите критерии**, Турция е функционираща пазарна икономика. Тя би трябвало да бъде в състояние да се справи с конкурентния натиск и пазарните сили в Съюза в средносрочен план, при условие че прилага цялостната си програма за структурни реформи.

След кризата консенсусът за основните елементи на икономическата политика бе запазен. Мерките за преодоляване на кризата ограничиха икономическия спад, въпреки че доведоха до увеличаване на фискалния дефицит и дълга на Турция. Те постепенно се премахват. Своевременното, целенасочено и обвързано премахване на стимулите продължава да бъде предизвикателство, тъй като целта е да се постигне максимална полза от предходните години на фискална консолидация и цялостна средносрочна фискална устойчивост, както и силен, постоянен и балансиран растеж. Приватизацията напредна, макар и по-бавно заради икономическата ситуация по света. Финансовият сектор демонстрира забележителна издръжливост благодарение на извършените по-рано реформи. Инвестициите значително нараснаха и бе отбелязан ограничен напредък при осъвременяването на човешкия и физическия капитал на страната. Турция успя частично да диверсифицира търговията си към нови пазари, с което намали отчасти ефекта от кризата. Търговската и икономическата интеграция с ЕС останаха на високо равнище.

Въпреки това външният дисбаланс и нуждите от финансиране нараснаха значително в резултат на възобновения се растеж и въпреки че продължава да няма проблеми при достъпа до външно финансиране. Инфлационният натиск значително се увеличи, основно вследствие на натиска от енергийното производство и оживяването на икономическата дейност. Постигането на по-голям напредък по отношение на фискалната прозрачност, заздравяването на рамката, насочена към инфлацията, и запазването на финансовата стабилност продължават да бъдат важни условия за ограничаване до минимум на опасността възходът да бъде последван от срив. Безработицата продължи да бъде по-висока, отколкото преди кризата, и се очаква през следващите години тя да остане висока заради демографските фактори. Слабата способност за създаване на нови работни места е недвусмислено свързана с несъответствието на умения при търсенето и предлагането на работна ръка, както и с прекомерното регулиране на пазара на труда. Съществуват пречки пред излизането от пазара, а производството по обявяване в несъстоятелност е относително тромаво. Кризата направи достъпа на малките и средните предприятия до финансиране още по-сложен. Правната среда и по-специално съдебните процедури продължават да поставят практически предизвикателства и създават пречки пред подобряването на бизнес климата. Действащото регулиране на пазара на стоки и продължаващата липса на прозрачност при отпускането на държавна помощ не благоприятстват подобряването на бизнес климата. Сивата икономика продължава да бъде сериозно предизвикателство.

Турция продължи да подобрява **способността си да поеме задълженията, произтичащи от членството**. В повечето сфери бе отчетен напредък, който понякога е неравномерен. Привеждането в съответствие в някои области като свободното движение на стоки, правата на интелектуална собственост, антитръстовата политика, енергетиката, предприятията и индустриалната политика, защитата на потребителите, статистиката, трансевропейските мрежи и науката и изследователската дейност е напреднало. Необходимо е усилията за привеждане в съответствие на законодателството в сферата на околната среда, дружественото право, обществените поръчки, правото на установяване и свободата на предоставяне на услуги да продължат. Що се отнася до Митническия съюз, привеждането в съответствие на законодателството трябва да бъде довършено. Все още не са уредени редица дългогодишни търговски спорове, като проверките, свързани с оценките на съответствието, изискванията за лицензиране на вноса и износа, ефективното прилагане на правата на интелектуална собственост, изискванията за регистрация на нови фармацевтични продукти и дискриминацията по отношение на данъчното облагане. От основно значение е Турция да прилага изцяло изискванията на Митническия съюз и да премахне редица пречки пред свободното движение на стоки от ЕС. От решаващо значение е страната да усъвършенства административния си капацитет в повечето области, за да може да се справи с достиженията на правото на ЕС.

Привеждането в съответствие на законодателството в сферата на *свободното движение на стоки* е в доста напреднала фаза, но отбелязаният напредък е ограничен. Продължават да са налице технически пречки пред търговията, които възпрепятстват свободното движение на стоки, а се появиха и нови. Малък напредък бе отбелязан в сферата на *свободното движение на работници*, в която привеждането в съответствие на законодателството е на ранен етап. Привеждането в съответствие в сферата на *правото на установяване и свободата на предоставяне на услуги* е на ранен етап. Напредъкът при взаимното признаване на професионалните квалификации е много ограничен. В сферата на услугите и установяването не бе отбелязан напредък. Напредък бе отбелязан при *свободното движение на капитали*, по-специално при привеждането в съответствие с достиженията на правото на ЕС в борбата срещу изпирането на пари. Правната рамка срещу финансирането на тероризма все още е непълна. Турция не е отбелязала напредък при движението на капитали и плащанията, нито при системите за плащания.

Известен напредък може да бъде отчетен в сферата на *обществените поръчки*, по-специално по отношение на институционалната организация и административния капацитет. Необходимо е да бъде приета стратегията за привеждане в съответствие и Турция да продължи привеждането в съответствие на законодателството си, особено в сферата на комуналните услуги, концесиите и публично-частните партньорства. Ограничен напредък може да бъде отчетен в областта на *дружественото право*. Новият Търговски кодекс не е приет. Административният капацитет трябва да бъде доукрепен, а правната и институционална рамка за одит все още не е създадена. Привеждането в съответствие със *законодателството за интелектуалната собственост* е в относително напреднала фаза. Съгласието на Турция за установяването на диалог за правата на интелектуална собственост с Комисията е свързано с основен елемент от преговорите за присъединяване. Въпреки това приемането на необходимото законодателство за правата на интелектуална собственост, включително налагането на възпиращи наказания, все още предстои. Координирането и сътрудничеството по отношение на правата на интелектуална собственост трябва да се подобрят.

По отношение на *политиката за конкуренция* привеждането в съответствие в сферата на антитръстовата политика е на високо равнище. Турция прилага ефективно правилата за конкуренция. В областта на държавната помощ приемането на закон за държавната помощ, с който се създава орган за мониторинг, е важна стъпка напред. Понастоящем този орган за мониторинг трябва да започне да функционира възможно най-скоро.

Известен напредък бе отбелязан при *финансовите услуги* благодарение на това, че надзорните органи въведоха допълнителни пруденциални мерки. Като цяло привеждането на законодателството на Турция в съответствие с достиженията на правото на ЕС продължава да бъде частично. По отношение на *информационното общество и медиите* регулаторният орган за телекомуникациите свърши значителна работа във връзка с разпоредбите за изпълнение в областта на електронните комуникации и информационните технологии. Известен напредък може да бъде отчетен при аудиовизуалната политика. Въпреки това продължават да съществуват редица пречки пред развитието на пазара. Необходимо е да бъде извършено допълнително адаптиране на законодателството за електронните комуникации, услугите, свързани с информационното общество, и аудиовизуалната политика.

Напредъкът при *селското стопанство и развитието на селските райони* е ограничен. При политиките за подкрепа на селското стопанство бе извършен незначителен преход към Общата селскостопанска политика (ОСП). Предприети бяха начални стъпки за създаването на интегрирана система за управление и контрол. Въпреки това Турция не успя да премахне напълно техническите пречки пред търговията с телешки продукти. Неспазването на срока за акредитиране на структурите на IPARD също е недостатък. Необходимо е да се постигне допълнителен напредък при статистиката за селското стопанство, мрежата за счетоводни данни за стопанствата, политиката на качество и органичното земеделие. Напредък бе постигнат при б*езопасността на храните и ветеринарната и фитосанитарната политика* чрез приемането на основно рамково законодателство. Новата стратегия за привеждане в съответствие ще улесни транспонирането и прилагането на съответните достиженията на правото на ЕС. По отношение на *рибарството* известен напредък бе отбелязан в управлението, проверките и контрола на ресурсите и флота и прилагането на международните споразумения. Необходимо е да бъде отбелязан допълнителен напредък при привеждането в съответствие на законодателството, административните структури и пазарната политика, структурните действия и държавната помощ.

Известен напредък бе отчетен при привеждането в съответствие на законодателството в *транспортния сектор*. Привеждането в съответствие на законодателството в сферата на авиацията, морския транспорт и сухопътния транспорт е в напреднала фаза. Няма напредък при отварянето на пазара и безопасността в областта на железопътния транспорт. Липсата на комуникация между центровете за контрол на въздушния трафик в Турция и Република Кипър продължава да застрашава сериозно безопасността на въздушния транспорт. Няма напредък при присъединяването на Турция към международни конвенции, свързани с морския транспорт. Административният капацитет и капацитетът за прилагане все още са ограничени.

В сектора на *енергетиката* бе отбелязан добър напредък при привеждането в съответствие на законодателството за електроенергията, възобновяемите източници на енергия, енергийната ефективност и сигурността на доставките. Необходимо е да се положат допълнителни усилия по отношение на природния газ, ядрената енергетика, ядрената безопасност, защитата от радиация и държавната помощ.

Що се отнася до *данъчното облагане*, известен напредък бе отбелязан при привеждането в съответствие на законодателството, по-специално във връзка с премахването на дискриминационните практики относно тютюна. Увеличаването на акцизите за алкохолните напитки обаче противоречи на договорения с Комисията план за действие, който представлява основно изискване за постигането на допълнителен напредък в преговорите за присъединяване. Усилията за укрепване на данъчната администрация, за борба със сивата икономика и за по-активно доброволно спазване на правилата продължиха. Трудно може да бъде отчетен напредък при прякото и непрякото данъчно облагане.

Подготовката в сферата на *икономическата и паричната политика* напредва добре. Необходимо е да бъдат положени усилия за допълнително привеждане в съответствие на законодателството. Това засяга по-специално пълната независимост на Централната банка и забраната за привилегирован достъп на публичния сектор до финансовите институции.

Добър напредък бе отбелязан в сферата на *статистиката*, където общото равнище на привеждане в съответствие е напреднало. *TurkStat* доусъвършенства координирането на статистическата система. Отбелязаният напредък по отношение на регистъра на предприятията и секторната статистика е добър. Необходимо е да се извърши допълнително привеждане в съответствие в областта на националните сметки и статистиката за селското стопанство.

Турция отбеляза известен напредък при привеждането в съответствие с достиженията на правото на ЕС в сферата на *социалната политика и трудовата заетост*. Чрез пакета от изменения в конституцията бяха извършени значителни подобрения в областта на социалния диалог в публичния сектор и бяха създадени условия за положителна дискриминация в полза на жените, децата, възрастните хора и хората с увреждания. Като цяло обаче привеждането в съответствие на законодателството продължава да бъде ограничено, а административният капацитет се нуждае от укрепване. Все още предстои да бъде извършена реформа, за да могат синдикатите да получат пълни права в съответствие със стандартите на ЕС и конвенциите на МОТ. Редица въпроси, свързани с недекларираната трудова дейност, ниската степен на трудова заетост сред жените и прилагането на здравното законодателство и законодателството за безопасност, будят безпокойство. Също така липсва обща стратегическа рамка за борба с бедността.

Допълнителен напредък бе отбелязан в *политиката на предприятията и промишлеността*, където е постигната достатъчна степен на привеждане в съответствие. Този напредък е свързан с Промишлената стратегия и план за действие, по-голямата наличност на инструменти на политиката на предприятията и промишлеността и приемането на секторни стратегии и пътни карти. Може да бъде отчетено ограничено подобряване на бизнес климата и продължаване на усилията за мониторинг и оценка.

Напредък бе отбелязан и по отношение на *трансевропейските мрежи*. Турция е стигнала до напреднала фаза в преговорите за бъдещата трансевропейска транспортна мрежа. Известен напредък може да бъде отчетен и при енергийните мрежи.

При *регионалната политика и координирането на структурните инструменти* също бе отбелязан напредък, макар и неравномерен. Законодателната и институционална

рамка за изпълнението на компоненти III и IV от ИПП бе завършена. Участието на заинтересовани страни на поднационално равнище при подготвянето на схемата за проекти стана по-активно. На национално равнище все още е необходимо да се подобри административният капацитет на институциите, участващи в усвояването на предприсъединителните фондове, за да може тези фондове да се използват по-ефективно, като същевременно това ще бъде подготовка за Турция за използването на структурните фондове.

Като цяло бе отбелязан напредък в областта на *съдебната власт*. Приемането на конституционните изменения относно състава на Висшия съвет на съдиите и прокурорите е положителна стъпка. Положителна стъпка е и ограничаването на правомощията на военните съдилища. При подготовката и приемането на законодателството за прилагане е необходимо да бъде воден ефективен диалог с всички заинтересовани страни и с гражданското общество. Осъществяването на тези реформи съгласно европейските стандарти ще бъде от основно значение. Що се отнася до *борбата с корупцията*, напредък бе отбелязан в изготвянето на всеобхватна стратегия за борба с корупцията и план за действие. Създаването на орган за надзор и мониторинг на тяхното изпълнение също напредна. Необходимо е обаче прилагането да бъде ефективно и Турция да отбележи резултати при разследването, повдигането на обвинения и издаването на присъди.

В областта на *правосъдието, свободата и сигурността* бе отбелязан напредък, макар и неравномерен. Съществен напредък бе постигнат при финализирането на преговорите за споразумение за реадмисия между ЕС и Турция. Нужни са ясни институционални договорености и достатъчно ресурси във връзка с миграцията и убежището. Известен напредък може да бъде отчетен в областта на наркотиците и митническото сътрудничество, а ограничен напредък — в сферата на външните граници и Шенген и борбата с организираната престъпност и тероризма. Напредъкът в областта на визовата политика е малък. Няма напредък в съдебното сътрудничество по наказателни и граждански въпроси. От основно значение е спешно да се приеме проектозаконодателство и да се ратифицират подписаните международни споразумения.

Турция е добре подготвена в сферата на *науката и изследванията*, а постигнатият напредък при интеграцията в Европейското изследователско пространство е добър. Като цяло участието и успехите на страната в рамковите програми нарастват. Необходимо е да бъдат положени допълнителни усилия за поддържането на тези успехи през цялата Седма рамкова програма за научни изследвания и технологично развитие.

Известен напредък бе отбелязан в сферата на *образованието и културата*, особено по отношение на *образованието*. Като цяло записванията в училище продължиха да се увеличават, като бе отчетено известно подобрение по отношение на пола, и Турция продължи да подобрява постиганите резултати спрямо общите показатели на ЕС. В областта на културата бе постигнат известен напредък, но не и по отношение на привеждането в съответствие на законодателството.

Напредък бе постигнат при допълнителното привеждане в съответствие на законодателството в сферата на *околната среда*. Турция отбеляза добър напредък при управлението на отпадъците, но напредъкът по отношение на хоризонталното законодателство, качеството на въздуха и водата, промишленото замърсяване,

химическите вещества и административния капацитет бе ограничен. Страната отбеляза много ограничен напредък при изменението на климата. В сферата на опазването на природата не бе отчетен напредък. Турция отбеляза напредък при административния капацитет благодарение на създаването на механизми за координиране. Необходимо е инвестициите да се увеличат.

Известен напредък бе отбелязан при привеждането в съответствие с достиженията на правото на ЕС в сферата на *защитата на потребителите и здравеопазването*. Административният капацитет обаче трябва да бъде увеличен. Необходимо е да бъдат положени по-големи усилия за защитата на потребителите, за укрепването на потребителското движение и за постигането на надлежно прилагане на правилата. Координирането и сътрудничеството между заинтересованите страни продължават да бъдат недостатъчни. Напредъкът в привеждането в съответствие в сферата на общественото здраве е добър. Прилагането обаче продължава да бъде недостатъчно.

Степента на привеждане в съответствие в сферата на *митниците* е висока, както по отношение на законодателството, така и по отношение на административния капацитет. Безмитните магазини на пунктовете за влизане в Турция и изискването вносителите на стоки, които подлежат на свободно движение в ЕС, да предоставят информация за произхода преди освобождаването от митницата противоречат обаче на достиженията на правото на ЕС. Законодателството за свободните зони, надзора и тарифните квоти все още предстои да бъде приведено в съответствие. Необходимо е да се положат допълнителни усилия за подобряване на контрола, основан на риска, и на опростените процедури, като целта е да се улесни законната търговия и да се намали физическият контрол. Ангажиментите за ефективно прилагане на правата на интелектуална собственост и борба с фалшивите стоки трябва да бъдат спазвани.

Турция постигна висока степен на привеждане в съответствие в областта на *външните отношения*. В много области обаче е необходимо да се положат допълнителни усилия, по-специално във връзка с географския обхват на общата система на преференции.

Привеждането в съответствие с *общата външна политика и политика на сигурност* на ЕС продължи. Турция проведе диалог и консултации с ЕС по въпроси, свързани с външната политика. Страната не се съобрази с позицията на ЕС в Съвета за сигурност на ООН за допълнителни санкции срещу Иран. Турция положи усилия за допълнително подобряване на отношенията със съседни държави, като Ирак, включително кюрдското регионално правителство, и Сирия. Отношенията с Израел сериозно се влошиха след инцидента с флотилията в Газа. Протоколите, подписани с Армения за нормализиране на отношенията, все още не са ратифицирани.

Турция има съществен принос за общата политика за сигурност и отбрана и се стреми към по-активно участие в дейностите в рамките на тази политика. Въпросът за сътрудничеството между ЕС и НАТО с участието на всички държави-членки на ЕС отвъд договореностите от т.нар. пакет „Берлин плюс“ все още предстои да бъде решен. Турция не е приела позицията на ЕС относно членството в Споразумението от Васенаар.

Ограничен напредък може да бъде отчетен в сферата на *финансовия контрол*, в която привеждането в съответствие вече е в доста напреднала фаза. Законодателството за прилагане на Закона за публичното финансово управление и контрол е налице, но стратегическият документ и планът за действие за публичния вътрешен финансов

контрол се нуждаят от преразглеждане. Преразгледаният закон за турската сметна палата, благодарение на който външният одит вече отговаря на съответните международни стандарти, все още не е приет. Турската AFCOS все още не се е превърнала в оперативна мрежа. Необходимо е да се създадат постоянни структури за контакт с Комисията относно защитата на еврото от фалшифициране. Привеждането на Турция в съответствие с основните принципи и институции на достиженията на правото на ЕС в сферата на *финансовите и бюджетните* разпоредби напредва добре, въпреки че подготвеността по отношение на собствените ресурси е на ранен етап.

Исландия

Първият доклад за напредъка на Исландия потвърждава оценката от становището на Комисията от февруари 2010 г., че страната е изпълнила политическите критерии. Исландия е функционираща демокрация със силни институции и дълбоко вкоренени традиции на представителната демокрация. Съдебната система на страната е установена, а съдебната власт е с високо качество. Що се отнася до правата на човека и защитата на малцинствата, Исландия продължава да зачита основните права и оказва голямо сътрудничество във връзка с международните механизми за защита на правата на човека.

В становището обаче бяха посочени също редица недостатъци. В доклада се потвърждава, че Исландия е предприела някои мерки за отстраняването им.

Що се отнася до **политическите критерии**, коалиционното правителство запази стабилността си през периода на докладване въпреки трудната икономическа ситуация и различните виждания сред исландските политически сили и населението за перспективата на присъединяване към ЕС. В края на периода на докладване обаче подкрепата за процеса на присъединяване нарасна, като мнозинството подкрепя воденето на преговори за присъединяване.

Известен напредък бе отбелязан при идентифицирането на отговорните за краха на исландската банкова система и при намаляването на политическите и административните последици от него. Това е забележителна характеристика на исландските демократични институции. В доклада на независимата специална комисия за разследвания, публикуван през април 2010 г., бяха направени редица препоръки за стабилизиране на финансовата система и за засилване на надзора върху нея. Едновременно с това Службата на специалния прокурор продължи да води редица разследвания след финансовата криза.

Добър напредък бе постигнат при по-нататъшното подобряване на правната рамка, свързана с конфликта на интереси и финансирането на политическите партии. Законът за съдебната власт бе изменен, като целта бе да се променят правилата за назначаване на съдии с оглед на допълнителното укрепване на независимостта на *съдебната власт*. Препоръките на специалната комисия за разследвания са в процес на изпълнение, а изменената рамка относно конфликта на интереси и ревизираните процедури относно назначенията в съдебната власт са в процес на прилагане. Ефектът от тези мерки трябва да бъде преразгледан на по-късен етап.

Като цяло и *правителството*, и *парламентът* продължиха да функционират добре. Правителството предприе стъпки за допълнително укрепване на *публичната*

администрация. Комитетите за водене на преговори, които отговарят за координирането на целия процес на присъединяване, работят безпроблемно.

Рамковата конвенция на Съвета на Европа за защита на националните малцинства все още предстои да бъде ратифицирана.

Икономиката на Исландия изпадна в дълбока и дълга рецесия и перспективите за дори леко възстановяване продължават да бъдат несигурни. Безработицата нарасна, а публичните финанси сериозно се влошиха с увеличаването на фискалния дефицит и значителното повишаване на вече големия публичен дълг. От друга страна, инфлацията постепенно и трайно се понижава. Наборът от предпазливи макроикономически политики се съсредоточи върху стабилизирането на обменния курс и фискалната консолидация. Все още нефункциониращият финансов сектор и широко разпространеният дисбаланс в счетоводните отчети на предприятията от частния сектор представляват основни предизвикателства. Програмата на МВФ е в процес на изпълнение.

Що се отнася до **икономическите критерии**, Исландия може да бъде смятана за функционираща пазарна икономика. Въпреки това слабостите във финансовия сектор и ограниченията при капиталовите движения продължават да възпрепятстват ефективното разпределение на ресурсите. Исландия би могла да възвърне способността си да се справя с конкурентния натиск и пазарните сили на единния пазар в средносрочен план, при условие че продължи да работи за преодоляване на сегашните структурни слабости чрез подходящи макроикономически политики и структурни реформи.

Като цяло реакцията под формата на политики бе подходяща и способства за възстановяването на една по-голяма макроикономическа стабилност, въпреки че перспективите за бързо възстановяване на икономическия растеж продължават да бъдат несигурни. Фискалната консолидация продължи, фискалният дефицит започна да намалява, а публичният дълг бе преструктуриран с цел да бъде понижен и да бъдат намалени рисковете, свързани с обменния курс. Инфлацията се понижи, а също и лихвените проценти, свързани с основните политики, при които това понижаване стана постепенно. По-големият търговски излишък доведе до леко поскъпване на националната валута. Резервите от чуждестранна валута се увеличиха, въпреки че това се дължи до голяма степен на официално външно финансиране. Пазарът на труда запази своята гъвкавост и участието на него е относително високо. Страната има добра основна инфраструктура, изобилие от природни ресурси и добре образовано население.

Въпреки това икономиката все още се бори с последиците от финансовия срив. Публичните финанси продължават да са изправени пред предизвикателството за сериозно намаляване на разходите и страдат от значителни условни финансови задължения, свързани с колапса на финансовия сектор, като брутният общ държавен дълг е почти 90 % от БВП. Въпреки адаптирането на реалните заплати безработицата нарасна съществено. Възстановяването на банковия сектор напредна, но банките продължават да страдат от ниското качество на активите, което пречи на способността им да финансират икономиката. Широко разпространеният дисбаланс в счетоводните отчети на предприятията от частния сектор застрашава финансовата стабилност. Освен това решенията на Върховния съд, с които заемите, индексирани в чуждестранна валута, бяха обявени за незаконни, породи несигурност, особено по отношение на обработването на заемите в корпоративния сектор. Това може допълнително да влоши

финансовото положение на местните банки, тъй като те ще трябва да понесат допълнителен натиск вместо да подкрепят вземащите заеми. Преструктурирането на дълга на корпоративния сектор бавно напредна, а непогасеният дълг ограничава възможността за нови инвестиции, което спира възстановяването. Инвестирането в големи инфраструктурни проекти е в процес на преразглеждане заради политически дискусии и липсата на финансиране. Контролът върху капиталите, относително високите лихвени проценти и трудният достъп до финансиране, особено за малките и средните предприятия, продължиха да пречат на бизнес климата.

В първия доклад за напредъка **способността на Исландия да поеме задълженията, произтичащи от членството,** бе оценена в контекста на участието ѝ в Европейското икономическо пространство (ЕИП) и след като бяха взети предвид освобождаванията, предоставени в рамките на ЕИП. Общата подготвеност за изпълнение на изискванията на достиженията на правото на ЕС продължава да бъде добра, по-специално благодарение на участието на страната в Европейското икономическо пространство.

Спорът относно закона Icesave все още не е решен. Законът, разрешаващ да се даде държавна гаранция за заемите, отпуснати от правителството на Обединеното кралство и Нидерландия за обезщетяването, което са предоставили на своите граждани, притежаващи спестовни сметки в Icesave, бе отхвърлен с референдум през март 2010 г. Надзорният орган на ЕАСТ изпрати през май 2010 г. писмо с официално уведомление до исландското правителство, което представлява първа стъпка от процедура за нарушение срещу Исландия, която е обвинена, че нарушила Директивата относно схемите за гарантиране на депозити, като е оставила притежателите на депозити в нидерландските и британските клонове на Icesave без минимални гаранции. Европейската комисия е съгласна с правния анализ на Надзорния орган на ЕАСТ. Усилията за водене на преговори между представителите на трите правителства все още не са довели до резултат.

Подготовката за поемане на задълженията, произтичащи от членството в средносрочен план, продължи в области, които са частично обхванати от ЕИП, както и по глави, които не са обхванати от ЕИП. Законодателството на Исландия продължава да бъде до голяма степен в съответствие с достиженията на правото на ЕС и страната прилага значителна част от тези достижения в сферите, обхванати от ЕИП, като свободното движение на стоки, свободното движение на работници, правото на установяване и свободата на предоставяне на услуги, свободното движение на капитали, възлагането на обществени поръчки, дружественото право, законодателството за интелектуалната собственост, конкуренцията, финансовите услуги и информационното общество и медиите.

Усилията за допълнително привеждане в съответствие с достиженията на правото на ЕС, особено в сферите, които не са обхванати от ЕИП, и за гарантиране на изпълнението и прилагането на тези достижения трябва да продължат. Следва също така да се отбележи, че изброените по-долу области могат да бъдат предизвикателство по време на процеса на присъединяване: финансови услуги, селско стопанство и развитие на селските райони, рибарство, свободно движение на капитали и околна среда.

Усилията на правителството за преодоляване на последиците от икономическата и финансовата криза доведоха до значително орязване на бюджета. Необходимо е да се

обърне внимание на това ресурсите, които са необходими за подготовката, свързана с процеса на присъединяване към ЕС, да останат на разположение.

Законодателството на Исландия в сферата на *свободното движение на стоки* продължава да бъде до голяма степен в съответствие с достиженията на правото на ЕС. Някои елементи, свързани с хоризонталните мерки и законодателството относно стария подход в областта на стоките, обаче все още не са изцяло въведени.

Степента на привеждане в съответствие, постигната в сферата на *свободното движение на работници*, е задоволителна. Все още предстои да приключи подготовката за координиране на системите за социална сигурност. Законодателството относно *правото на установяване и свободата на предоставяне на услуги* е до голяма степен в съответствие с достиженията на правото на ЕС с изключение на директивите за услугите и за пощенските услуги.

Исландия прилага достиженията на правото на ЕС относно *свободното движение на капитали* с някои изключения. Исландските власти, в тясно сътрудничество с МВФ, поеха ангажимента постепенно да премахнат ограниченията пред движението на капитали и плащанията. Въпреки това срокът на ограниченията, свързани с притока на капитали, бе удължен до август 2011 г., а максималният размер на чуждестранната валута, която може да бъде закупена при пътуване, бе намален. Все още са необходими значителни и постоянни усилия за премахване на съществуващите ограничения пред движението на капитали, включително пред осъществяването на чуждестранни инвестиции в рибарството.

Исландия приложи основната част от достиженията на правото на ЕС относно *обществените поръчки* и привеждането в съответствие като цяло е много добро. Все още обаче предстои административният капацитет да бъде доукрепен, за да може политиките в сферата на обществените поръчки да се прилагат правилно.

Добър напредък бе постигнат при *дружественото право.* Все още обаче не е постигнато пълно привеждане в съответствие със счетоводните стандарти. Законодателството на Исландия продължава да отговаря до голяма степен на достиженията на правото на ЕС в сферата на *интелектуалната собственост*, но е необходима всеобхватна политика за прилагане.

Страната постигна висока степен на привеждане в съответствие при достиженията на правото на ЕС относно *конкуренцията* и съответните административни структури вече са създадени. Предстои да бъде направена оценка на мерките за държавна помощ, предприети в отговор на финансовата криза.

Все още не е гарантирано пълното прилагане на достиженията на правото на ЕС относно финансовите услуги, както и на укрепена рамка за надзор. В някои основни сфери, сред които пазарите на застраховки и ценни книжа, прилагането не е пълно.

Исландия вече постигна висока степен на привеждане в съответствие и прилага съществена част от достиженията на правото на ЕС в областта на *информационното общество и медиите*. Въпреки това разпоредбите относно реформата на телекомуникациите, директивата за аудиовизуалните медийни услуги и политиките, произтичащи от приетата наскоро Европейска програма в областта на цифровите технологии, предстоят да бъдат изпълнени.

Подготовката в сферата на *селското стопанство и развитието на селските райони* все още не е започнала. Предстои да бъдат създадени структурите, които да извършат промените в администрацията, по-специално създаването на разплащателна агенция, която отговаря на изискванията на ЕС, и на интегрирана система за управление и контрол.

Известен напредък бе отбелязан при *безопасността на храните, ветеринарната и фитосанитарната политика*, и по-специално при транспонирането на законодателството относно общата безопасност на храните. Въпреки това е необходимо да бъдат положени усилия за укрепване на административния капацитет и капацитета на лабораториите. Продължават да съществуват значителни разлики в сравнение със системата на ЕС по отношение на хигиенния пакет, продуктите за растителна защита, новите храни и генетично модифицираните храни.

Не бе отчетено ново развитие при привеждането в съответствие с общата политика на ЕС за *рибарството*. Необходимо е да се обърне специално внимание на достиженията на правото на ЕС, свързани с вътрешния пазар, и по-специално на тези относно правото на установяване и свободата на предоставяне на услуги, както и относно свободното движение на капитали в производството и преработката на рибни продукти, където наложените ограничения не отговарят на достиженията на правото на ЕС. Все още предстои да бъдат създадени механизми за прилагане на мерките за подкрепа от страна на Общността и за контрол на тези мерки.

Що се отнася до *транспорта*, продължават да са в сила ограниченията пред осъществяването на чуждестранни инвестиции във въздушния и морския транспорт. Исландия е достигнала висока степен на привеждане в съответствие и прилага съществена част от достиженията на правото на ЕС в областта на *енергетиката*. Привеждането в съответствие с достиженията на правото на ЕС в сферата на петролните запаси, независимостта на регулаторния орган и енергийната ефективност е умерено напреднало.

Няма развитие по отношение на законодателството в областта на *данъчното облагане*. Исландия вече разполага с добър административен капацитет. Все още обаче предстои да бъдат създадени служби за връзка и да бъдат свързани помежду си информационните системи.

Законодателството на Исландия е вече до голяма степен в съответствие с достиженията на правото на ЕС в сферата на *икономическата и паричната политика*. Продължават обаче да съществуват някои недостатъци, особено във връзка с пълната независимост на централната банка и забраната за парично финансиране на публичния сектор.

Що се отнася до *статистиката*, наличието на статистически данни в съответствие с методиката на ЕС трябва да се подобри, особено във връзка с бизнеса, макроикономиката и селското стопанство. Осъществяването на важни планирани статистически операции, като проучването относно земеделските стопанства и преброяването на населението и жилищния фонд, не е обезпечено, тъй като човешките и финансовите ресурси бяха намалени още повече.

Исландия вече прилага съществена част от достиженията на правото на ЕС, свързани със *социалната политика и трудовата заетост*. Предстои обаче да бъде изготвена всеобхватна стратегия за трудовата заетост.

Като се има предвид тежкото икономическо положение, подготовката в областта на *политиката на предприятията и промишлеността* напредва добре. По-добрият достъп до финансиране за малките и средните предприятия е проблем. Привеждането в съответствие със стандартите на ЕС относно *трансевропейските мрежи* е осъществено в голяма степен.

Що се отнася до *регионалната политика и координирането на структурните инструменти*, Исландия е на ранен етап от подготовката за прилагане на инструментите на кохезионната политика. Необходимо е да бъде извършен целесъобразен анализ на потребностите, включително да се посочат институциите, отговарящи за прилагането на кохезионната политика.

Съдебната власт в Исландия е с високо качество и страната прилага висока степен на защита на *основните права*. Исландия предприе някои мерки за отстраняване на недостатъците, установени в становището от февруари 2010 г., по-специално във връзка с процедурата за назначения в съдебната власт и конфликта на интереси. Необходимо е обаче да се извърши допълнителна оценка на изпълнението на тези препоръки. Законодателството за правата на гражданите и защитата на данните все още не е в съответствие с достиженията на правото на ЕС.

Исландия прилага Шенгенското споразумение и е напреднала в привеждането в съответствие с достиженията на правото на ЕС в областта на *правосъдието, свободата и сигурността*. В някои области все още предстои законодателството да бъде изцяло приведено в съответствие с достиженията на правото на ЕС и е необходимо съответните международни инструменти да бъдат подписани или ратифицирани.

Исландия е напреднала добре по отношение на присъединяването към ЕС и интегрирането в Европейското *изследователско* пространство. Привеждането в съответствие със стандартите на ЕС в областта на *образованието и културата* е на високо равнище. Страната продължи да участва активно в отворения метод на координация в образованието, както и в програми на Общността, сред които „Обучение през целия живот“, „Младежта в действие“ и „Еразмус Мундус“.

Политиката на Исландия за *околната среда* е до голяма степен приведена в съответствие с достиженията на правото на ЕС чрез споразумението за ЕИП и може да бъде отчетен допълнителен напредък в областта на качеството на въздуха и устойчивото развитие. Въпреки това все още не е постигнато съответствие с достиженията на правото на ЕС относно изменението на климата и опазването на природата, по-специално опазването на китовете, тюлените и дивите птици, защитата на естествените местообитания и на дивата фауна и флора. Още не са ратифицирани важни многостранни споразумения за околната среда.

Исландия вече приложи съществена част от достиженията на правото на ЕС в сферата на *защитата на потребителите и здравеопазването*. Въпреки това транспонирането на новите достижения на правото на ЕС в областта на защитата на потребителите все още не е приключило, а обработката на получените посредством RAPEX уведомления се нуждае от допълнително оптимизиране.

Законодателството на Исландия относно *митниците* е до голяма степен приведено в съответствие с достиженията на правото на ЕС. Необходимо е значително допълнително сближаване при законодателството и практиките, свързани с безмитната

търговия. Все още предстои информационните системи на страната да бъдат свързани с тези на ЕС.

Известен напредък бе отчетен в областта на *външните отношения*. Исландия започна подготовката си за оценка на своите задължения, свързани с необходимостта да се изменят международни споразумения, по които тя е страна, или тя да се откаже от тези споразумения. Осен това страната започна подготовката си във връзка с общата търговска политика. Все още предстои да бъдат взети мерки, за да се гарантира, че официалната помощ за развитие на Исландия няма да намалее още повече. Страната постигна добър напредък и отбеляза като цяло добро ниво на привеждане в съответствие в сферата на *външната политика и политиката на сигурност и отбрана.*

Що се отнася до *финансовия контрол*, необходимо е да бъде извършена оценка на пропуските в областта на системите за финансово управление и контрол и на вътрешния и външния одит, за да се вземат предвид международно приетите стандарти, които са в сила в ЕС. Подготовката, свързана с защитата на финансовите интереси на ЕС, трябва да бъде засилена. Известен напредък бе отбелязан в областта на *финансовите и бюджетните разпоредби*, след като Исландия започна да идентифицира законодателството, което е необходимо да бъде приведено в съответствие с достиженията на правото на ЕС.